

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย
นายก้องภพ ยี่หระ สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

โดย
นายก้องภพ ยี่หระ
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ADMINISTRATIVE BEHAVIOR OF THE DIRECTORS AFFECTING STUDENT CARE
AND SUPPORT SYSTEM OF SCHOOLS IN EDUCATIONAL INSPECTION REGION 6

By

Kongpop Yeehra

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2007

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการบริหารของ
ผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ”
เสนอโดย นายก่อภพ ยี่หระ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิรวรรณ คงคล้าย

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร

3. อาจารย์ วรกาญจน์ สุขสดเขียว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

..... กรรมการ

(นางสาวชุตีร์ อุดมกุศลศรี)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิรวรรณ คงคล้าย)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

...../...../.....

46252302 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริหาร / ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ก้องภพ ยี่หระ : พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.จิราวรรณ คงคล้าย , รศ.ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร และ อ. วรกาญจน์ สุขสดเขียว. 159 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 2) การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 และ 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 จำนวน 90 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครองหรือผู้ดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา หรือครูประจำชั้น โรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) และการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
3. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 คือ การจูงใจ การควบคุมการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2550
ลายมือชื่อผู้ศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

46252302 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORD : ADMINISTRATIVE BEHAVIOR / STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM

KONGPOP YEEHRA : ADMINISTRATIVE BEHAVIOR OF THE DIRECTORS AFFECTING STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF SCHOOLS IN EDUCATIONAL INSPECTION REGION 6. THESIS ADVISORS : ASSOC. PROF. CHIRAWAN KONGKLAI, Ph.D., ASSOC. PROF. CHUANCHOM CHINATANGKUL, Ph.D., AND WORAKAN SUKSODKIEW. 159 pp.

The purposes of this research were to find : 1) the administrative behavior of the school directors in Educational Inspection Region 6, 2) student care and support system of schools in Educational Inspection Region 6. and 3) administrative behavior of the directors affecting student care and support system of schools in educational inspect region 6. The samples consisted of 90 secondary schools in Educational Inspection Region 6. The respondents were school directors, deputy director of student affair or a person in charge of student care and support system, counseling teachers, and advisor teacher, the total of 360. The instrument used in this research was a questionnaire regarding administrative behavior of the directors based on Likert theory and the students care and support system based on the basic education commission. The statistical used were percentage ,mean , standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows:

1. The administrative behavior of school directors in Educational Inspection Region 6, as a whole and as an individual, was at a high level.
2. Student care and support system of schools in Educational Inspection Region 6, as a whole and as an individual, was at a high level.
3. Administrative behavior of the directors affecting student care and support system of schools in Educational Inspection Region 6 were motivation , control, and performance goal and training.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2007

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย ประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งมาโดยตลอด รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร และอาจารย์ วรกาญจน์ สุขสดเขียว กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตลอดจนอาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ นางสาวชูศรี อุดมกุศลศรี ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งขอขอบคุณท่านคณาจารย์ประจำ ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ ต่างๆ ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้

ขอขอบคุณ นายณรงค์ โพธิ์มี ดร.จันทนา นนทิกกร อาจารย์ผ่อง เกื้อเม่ง อาจารย์สุรัตน์ อังกูรวิโรจน์ อาจารย์ยุพา แก้วทอง ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และเพื่อน บริหารรุ่นที่ 23 ทุกคนที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูทุกท่านในจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐมและราชบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณยายและคุณน้า เสมือนพระ ที่เป็นผู้สร้างชีวิตและให้พลังกาย พลังใจ รวมถึงครอบครัวญาติพี่น้องทุกคนที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือเป็นกำลังใจอย่างยิ่งให้ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษาและให้มีวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ข้อคำถามของการวิจัย.....	11
สมมติฐานของการวิจัย.....	12
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	15
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	18
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
พฤติกรรมการบริหาร.....	19
การบริหาร.....	19
พฤติกรรมการบริหาร.....	20
องค์ประกอบของการบริหาร.....	22
ภาวะผู้นำ.....	23
การจูงใจ.....	26
การติดต่อสื่อสาร.....	27
การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน.....	29
การตัดสินใจ.....	30
การกำหนดเป้าหมาย.....	32
การควบคุมการปฏิบัติงาน.....	34

บทที่	หน้า
การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม.....	36
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	38
ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	38
ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	41
วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	43
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	43
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน.....	43
กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	44
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	46
การคัดกรองนักเรียน.....	47
การส่งเสริมนักเรียน.....	48
การป้องกันและการแก้ไข.....	50
การส่งต่อนักเรียน.....	52
แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา.....	54
เขตตรวจราชการที่ 6	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62
งานวิจัยในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	67
สรุป.....	69
3 การดำเนินการวิจัย.....	70
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	70
ระเบียบวิธีวิจัย.....	71
แผนแบบการวิจัย.....	71
ประชากร.....	72
กลุ่มตัวอย่าง.....	72
ตัวแปรที่ศึกษา.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การสร้างเครื่องมือ.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	79
สรุป.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	81
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6	83
ตอนที่ 3 การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6	95
ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6...	103
ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6.....	104
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	116
การอภิปรายผล.....	117
ข้อเสนอแนะ.....	122
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	122
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	123
บรรณานุกรม.....	124
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย...	131
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	132
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	134

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ.....	149
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่น.....	151
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	154
รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูล.....	155
ประวัติผู้วิจัย.....	159

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและขนาดของโรงเรียน....	74
2	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	82
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6.....	84
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านภาวะผู้นำ.....	85
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการจูงใจ.....	86
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการติดต่อสื่อสาร.....	87
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารใน สถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกัน....	89
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการตัดสินใจ.....	90
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการกำหนดเป้าหมาย.	92
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการควบคุม การปฏิบัติงาน.....	93
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานและการฝึกอบรม.....	94
12	การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6.....	95
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	

	ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	96
ตารางที่		หน้า
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการคัดกรองนักเรียน...	98
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการส่งเสริมนักเรียน...	99
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหา.....	100
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการส่งต่อนักเรียน.....	101
18	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการ ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6.....	103
19	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผล ต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการ ที่ 6 ในภาพรวม.....	104
20	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการ 6	106
21	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการ คัดกรองนักเรียน ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6	107
22	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการส่งเสริม นักเรียน ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6	109
23	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการป้องกัน	

	และแก้ไข้ปัญหา ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6	111
ตารางที่		หน้า
24	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการส่งต่อ นักเรียน ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6	112

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	14
2 ขอบเขตของการวิจัย.....	17
3 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา....	45
4 กระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง.....	53
5 แนวคิดการบริหารงานเชิงระบบ.....	57
6 ความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นทีม.....	59
7 สรุปผลการวิเคราะห์การถอดยพหุคุณของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6.....	114

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยได้กระแสดการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบันให้มีความเจริญรุดหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดตั้งเป็นองค์ประกอบหลายประการ กล่าวคือ ต้องมีระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การปกครองที่มั่นคง มีทรัพยากรที่มีคุณภาพ ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ เงิน ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนเทคโนโลยีความก้าวหน้าต่างๆ เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ก่อให้เกิดการพัฒนาเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่ไปสู่จุดมุ่งหมาย ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกยุคปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพชีวิตและสังคมของคนไทยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ ปรับปรุงความรู้ความสามารถของประชาชนในชาติให้สูงขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชีวิตและ มีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมือง ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผนโดยมีการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมทั้ง “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีดุลยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทย แผนการศึกษาแห่งชาติจึงมุ่ง 1) พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและ 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน¹ การศึกษาจึงเป็นกลไกและกระบวนการสำคัญในการอบรม กล่อมเกลาบุคลากรของชาติให้มีความรู้ ความสามารถ ความชาญฉลาดในทุกด้าน เพื่อเป็นรากฐานของชีวิตที่พร้อมจะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

¹ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, “แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2559),” บทสรุป.

โลก² ปัจจุบันคนไทยทุกฝ่ายกำลังใช้ความพยายามอย่างหนักทุกวิถีทางที่จะกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลพยายามฟื้นฟูสร้างความมั่นคง พยายามสร้างความเชื่อมั่น พยายามสร้างชาติให้มั่นคงยั่งยืนด้วยการส่งเสริมการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นการสร้างชาติ ถ้าต้องการให้คนในชาติเป็นเช่นไรก็ต้องจัดการศึกษาจัดการกระบวนการตอบสนองความต้องการนั้น การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นักวิชาการ ผู้บริหารบ้านเมือง ผู้ปกครอง ครู - อาจารย์ ชุมชน หน่วยงานเอกชนต่างๆร่วมมือร่วมใจกันสร้างคน สร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพที่จะดำรงชีวิต สร้างตน สร้างครอบครัว พัฒนาคุณธรรมชีวิตมีความเป็นไทย อยู่ในสังคมโลกและนำพาประเทศไทยให้มั่นคงยั่งยืน³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน (Road Map) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดให้มีมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อใช้เป็นกรอบในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบและประเมินผล และการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ ปัจจุบันละสนองตอบนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจนตามแผนปฏิบัติงานระยะที่ 3 เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับการประเมินที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงาน (Road Map) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 4 กำหนดให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งให้

² กลิ่น สระทองเนียม, “18 ปี ส.ป.ช. กับความมุ่งมั่นจัดการศึกษาเพื่อเด็กไทย,” เดลินิวส์ (27 กันยายน 2541) : 11.

³ ภรณ์ยุ พิระพงษ์, “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : คุณค่าต่อผู้เรียน,” วารสารวิชาการ 7, 2 (เมษายน – มิถุนายน 2547) : 65.

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพ ได้จัดทำเกณฑ์การประเมิน 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การตระหนักและเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแผนงาน โครงการรองรับชัดเจน ระดับที่ 2 การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ ระดับที่ 3 ผลสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรูปธรรมชัดเจน ระดับที่ 4 การดำเนินงานจนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งถ้าสถานศึกษาได้ดำเนินการและมีระบบการประเมินตนเองก็จะเป็นการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งของสถานศึกษาที่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา รวมทั้งบุคลากรภายนอกสถานศึกษา คือ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจของบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน⁴ และการที่สังคมไทยได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้ส่งผลกระทบต่อสถาบันต่างๆในสังคมอย่างรุนแรง โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา จากความคร่ำครึในการประกอบภารกิจหน้าที่การงานส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ – แม่ ลูก ต้องเปลี่ยนไปและสถานภาพความผูกพันระหว่างนักเรียนกับครูก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นช่องว่างภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย เช่น การทะเลาะวิวาท การแต่งกาย ชู้สาว ยาเสพติด การแข่งรถจักรยานยนต์บนท้องถนนอย่างผิดกฎหมาย ฯลฯ เป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม อันจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เด็กที่อยู่ในวัยเรียนเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้จะเจริญเติบโตเป็นกำลังที่สำคัญของชาติและเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมาก จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 2548 พบว่าประชากรที่อยู่ในวัยเรียน ซึ่งประกอบด้วยเด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียน มหาวิทยาลัยต่างๆ ดังนี้ ระดับก่อนประถมศึกษา อายุ 3 – 5 ปี จำนวน

⁴ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, การศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549), 50 – 53.

1,803,699 คน ประถมศึกษา อายุ 6 – 11 ปี จำนวน 4,303,485 คน มัธยมศึกษา อายุ 12 – 17 ปี จำนวน 4,458,704 คนและอุดมศึกษา อายุ 18 – 21 ปี จำนวน 2,146,070 คน จะเห็นได้ว่าเด็กวัยเรียนในช่วงอายุ 6 – 17 ปี มีจำนวนสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรในวัยอื่น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา⁵ การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามความมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา ในปัจจุบันนี้สภาพสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีต่างๆ กำลังเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารโลกไร้พรมแดน การหลั่งไหลเข้ามาของอารยธรรมตะวันตก ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นของไทยซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏแล้วเช่นกัน ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมในลักษณะองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขและมีคุณค่า กระทรวงศึกษาธิการได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 ให้สถานศึกษาดำเนินการ

สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคม ได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงาน และที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทของครูที่ปรึกษาที่ต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจอย่างกัลยาณมิตร เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกันการป้องกันมิให้เกิดปัญหา การส่งเสริมการพัฒนาตามศักยภาพ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้⁶ สำนักงานคณะกรรมการ

⁵ กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://www.mis12>.

⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546), 4.

การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการดูแลคุณภาพของคน โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียน ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สำคัญคือการดูแลนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ เก่ง ดี มีสุข ที่มุ่งผลผลิตให้นักเรียนมีคุณภาพทางการเรียน คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักตนเอง มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ในปีการศึกษา 2543 กรมสามัญศึกษา(เดิม)ได้ทดลองใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน 7 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม โรงเรียนวัดสังเวช โรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย และโรงเรียนยานดาชาลารัฐอุปถัมภ์ จังหวัดตรัง และในปีการศึกษา 2544 กรมสามัญศึกษา (เดิม) ได้มอบนโยบายให้โรงเรียนในสังกัด 2,669 โรงเรียน ดำเนินการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมุ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพและลดปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน การดำเนินการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดสัดส่วนให้ครู 1 คน ดูแลช่วยเหลือนักเรียน 20-25 คน เป็นที่ปรึกษา ติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในความรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดร่วมกับครูแนะแนว ฝ่ายปกครองและเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน กำหนดให้มีการประเมินผลโดยคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ภาคเรียนละ 1 ครั้ง คณะกรรมการประสานงาน(ทีมประสาน) เดือนละ 1 ครั้ง และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการติดตามผลการดำเนินการปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบของการประชุมกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล ปีงบประมาณ 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนด้านการศึกษา ได้กำหนดจุดเน้นประการหนึ่งคือ ให้โรงเรียนจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นว่าภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนของชาติอย่างมากมาย เช่น ปัญหาทางการเรียน ปัญหาทางพฤติกรรม ปัญหาทางอารมณ์จิตใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เป็นนโยบายสำคัญที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการแก้ไขปัญหานี้ วิธีการหนึ่ง คือ การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจัง ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วย

ป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณธรรมที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุข⁷ การส่งเสริมพัฒนาการ เด็กในช่วงวัยรุ่นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อบุคลิกภาพในช่วงวัยผู้ใหญ่ ความสามารถตระหนักรู้ในตนเอง ภาคภูมิใจในตนเอง สามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ดีและสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมกับบุคคลอื่น จะช่วยส่งเสริมความสามารถของเด็กให้มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยรุ่น อีกทั้งพัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาอยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่มีปัญหาได้อย่างเป็นสุขและมีความสำเร็จในชีวิต⁸ ซึ่งผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยรุ่นมี อายุ 13 –18 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนเป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม มีความคิดอิสระ เป็นของตัวเอง อาจประพฤติตนไม่เหมาะสมได้ง่าย โดยขาดการไตร่ตรองถึงการกระทำของตนเองว่า ถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ง่าย หากปล่อยไว้ให้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาคงอยู่ต่อไป โดยไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขช่วยเหลือ แนวโน้มอาจนำไปสู่การเกิดปัญหาทางสุขภาพจิตและจะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต การปรับตัวในครอบครัวและการใช้ชีวิตในปัญหาสังคมต่อไปในอนาคตได้ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้สรุปปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

ก. ปัญหาการเรียน มีผลการเรียนต่ำ สอบตก บกพร่องในการเรียนบางวิชา ไม่ตั้งใจ ไม่สนใจเรียน เล่น พูดคุยในชั้นเรียน เบื่อหน่าย นิ่งหลับ ไม่มีสมาธิ ความสนใจสั้น เหม่อลอย ทำงานช้า ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ข. ปัญหาพฤติกรรม ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ พฤติกรรม กิริยามารยาท การใช้ภาษา คำพูดไม่สุภาพ ก่อกรวน คุยเสียงดัง ชวนทะเลาะ ไม่เชื่อฟัง ต่อต้าน ประพฤติผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน พูดโกหก สร้างเรื่องที่ไม่เป็นความจริง ลักขโมยเงิน สิ่งของเครื่องใช้ของผู้อื่น เล่นการพนัน หนีโรงเรียน ทำลายข้าวของ ทะเลาะวิวาท ก้าวร้าว เทียบเต๋ว จับกลุ่มมั่วสุม ใช้สารเสพติด พฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม ขู่สาบ ส้าสอน เบี่ยงเบนทางเพศ

⁷ อภิชาติ เศรษฐวิสัยกิจการ, “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน,” วารสารวิชาการ 7, (เมษายน – มิถุนายน, 2547) : 59.

⁸ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา, พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2542), 4.

ค. ปัญหาอารมณ์จิตใจ โหมโง่งาย เจ้าอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ไม่อยู่ ไม่กล้าแสดงออก ไม่เชื่อมั่น ขี้อาย เจ็บขริม ขลาดกลัว ถอยหนี ซึมเศร้า เก็บตัว แยกตัวเอง พยายามทำร้ายตนเองฆ่าตัวตาย⁹

ปัญหาของการวิจัย

ปัจจุบันสภาวการณ์เด็กและเยาวชนของประเทศเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญอย่างจริงจังมากขึ้น เนื่องมาจากสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชนย่อมหมายถึงสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมไทยในอนาคต จากการวิจัยของสถาบันรามจิตติ โครงการ child watch โดย ดร.อมรวิทย์ นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ จากการสนับสนุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทำการวิจัยสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ 76 จังหวัดทั่วประเทศ แบ่งเป็น 7 ภาค (ปี พ.ศ.2548 - พ.ศ. 2549) จากการรายงานการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนภาคกลาง 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สุพรรณบุรี กาญจนบุรี สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ พบว่า

ด้านสุขภาพอนามัย

การวิจัยได้ศึกษาสถานะด้านสุขภาพอนามัย 4 สถานะ ดังนี้

1. สถานะด้านการอนามัยแม่และเด็กและการผดุงครรภ์ 2 ตัวบ่งชี้ คือ อัตราการตายปริกำเนิดและร้อยละของทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม พบว่าจังหวัดอ่างทองมีอัตราการตายปริกำเนิดสูงสุด 11.10 ต่อ 1,000 การคลอด จังหวัดสระบุรีมีอัตราการตายปริกำเนิดต่ำสุด 2.20 และอัตราทารกแรกคลอดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม จังหวัดชลบุรีและจังหวัดสิงห์บุรีมีอัตราสูงสุดร้อยละ 9.31 จังหวัดอ่างทองน้อยที่สุด 2.61

2. สถานะการเฝ้าระวังภาวการณ์เจริญเติบโตของเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กวัยเรียน ศึกษาจากน้ำหนักและส่วนสูงของเด็กอนุบาลและประถมศึกษา พบว่า สัดส่วนของเด็กอนุบาลน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 6.72 เด็กประถมศึกษา น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 5.27 และเด็กอนุบาลอ้วนร้อยละ 3.65 เด็กประถมศึกษาอ้วนร้อยละ 4.29 มีนักเรียนประถมเพียงร้อยละ

⁹ เรืองเดียวกัน, 48 – 49.

ละ 54.18 ที่เล่นกีฬาเป็นประจำ ร้อยละ 46.89 รับประทานอาหารครบรอบและร้อยละ 36.20 ดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำ

3. สภาวะด้านสุขภาพ พิจารณาจากอัตราการพยายามฆ่าตัวตายและการฆ่าตัวตาย สำเร็จของเด็กและเยาวชน พบว่าช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี มีอัตราการพยายามฆ่าตัวตาย 56.06 คนต่อประชากรแสนคน จังหวัดราชบุรีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายเป็น 117.83 สูงสุด รองลงมา เป็นจังหวัดลพบุรี 90.77 สำหรับการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคนเป็น 1.63 กลุ่มอายุ ที่ฆ่าตัวตายสำเร็จ คือ 19 – 25 ปี ร้อยละของเด็กที่เครียดจนนอนไม่หลับหรืออาเจียนเพิ่มขึ้น ตามลำดับระดับการเรียน ระดับประถมศึกษาร้อยละ 26.42 ระดับอุดมศึกษา 42.66

4. สภาวะการเสี่ยงด้านสุขภาพของเด็ก พิจารณาอัตราการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ และพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพ เช่น การดื่มสุราและการสูบบุหรี่ พบว่ามีอัตราเด็กบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ของเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี 1,391.37 และเสียชีวิต 32.58 ต่อประชากรแสนคน จังหวัดที่มีเด็กและเยาวชน ได้รับอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์สูงสุด คือ จังหวัดสมุทรสงคราม รองลงมาคือจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดอ่างทอง สำหรับร้อยละของการดื่มเหล้าเป็นครั้งคราวถึงเป็นประจำ พบว่าสูงขึ้นตามระดับชั้นจากร้อยละ 18.94 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นร้อยละ 44.57 ในระดับอุดมศึกษา

สภาวะด้านการศึกษา

การวิจัยได้ศึกษาสภาวะด้านการศึกษา 6 สภาวะ ดังนี้

1. สภาวะด้านการให้โอกาสทางการศึกษา พบว่า นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีโอกาสได้เข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 79.68 นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่ออุดมศึกษาร้อยละ 75.38 และจังหวัดที่มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงสุดคือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 95.65 ต่ำสุดคือจังหวัดชัยนาท ร้อยละ 60.74 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสูงสุดคือจังหวัดสมุทรสงคราม ร้อยละ 90.65 ต่ำสุดคือจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 41.60

2. สภาวะด้านความพร้อมของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก(นักเรียนน้อยกว่า 300 คน) ขาดแคลนครูร้อยละ 6.06 จังหวัดที่ขาดแคลนครู ประถมศึกษาน้อยที่สุด คือจังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดที่ขาดแคลนครูมากที่สุดคือจังหวัด

สระบุรี โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนน้อยกว่า 300 คน 300 – 1,000 คน และมากกว่า 1,000 คน ขาดแคลนครูร้อยละ 6.06 ,4.27 และ 1.58 ตามลำดับ

3. สถานะด้านความพร้อมของครูวงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ขาดแคลนครู ร้อยละ 19.86 จังหวัดที่ขาดแคลนครูมัธยมศึกษามากที่สุด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี (38.54) จังหวัดที่ขาดแคลนครูมัศึกษาน้อยที่สุดคือจังหวัดสิงห์บุรี (1.66)

4. สถานะการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น อัตรางบประมาณของ อบต ,อบจ. และเทศบาล ในส่วนที่ใช้ไปเพื่อกิจกรรมทางการศึกษาหรือการพัฒนาเยาวชน โยภาพรวมเป็นร้อยละ 7.19 9.83 และ 11.28 ตามลำดับ จังหวัดที่ อบต.จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาสูงสุดคือจังหวัดสระบุรี ร้อยละ 15.02 ต่ำสุดคือจังหวัดสิงห์บุรี ร้อยละ 1.28 จังหวัดที่ อบจ.จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาสูงสุดคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ 20.80 ต่ำสุดคือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 2.48 จังหวัดที่เทศบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาสูงสุด คือ จังหวัดสิงห์บุรี ร้อยละ 21.78 ต่ำสุดคือจังหวัดอ่างทอง ร้อยละ 1.42

5. สถานะเสี่ยงของเด็กในระบบการศึกษา พิจารณาจากอัตราส่วนของนักเรียนที่ออกกลางคัน พบว่า ร้อยละของนักเรียนนักศึกษาที่ออกกลางคันในระดับประถมศึกษา ประถมขยายโอกาส มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาเป็น 0.99 ,1.49 ,1.43 , 3.76 และ 4.36 ตามลำดับ พฤติกรรมการโดดเรียนเป็นประจำของนักเรียนนักศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมต้น มัธยมปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา 0.74 ,3.03 ,4.22 ,5.39 และ 4.81 ตามลำดับ

6. สถานะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย O-NET พบว่า คะแนนเฉลี่ย วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ เป็นร้อยละ 50.72 ,37.36 ,34.86,30.95 และ 29.11 ตามลำดับ วิชาภาษาไทยสูงสุดคือจังหวัดสมุทรสงคราม 55.49 ต่ำสุดคือจังหวัดชัยนาท 46.45 วิชาสังคมศึกษาสูงสุดจังหวัดราชบุรี 39.74 ต่ำสุดคือจังหวัดอ่างทอง 35.46 วิชาภาษาอังกฤษสูงสุดจังหวัดราชบุรี 33.08 ต่ำสุดจังหวัดชัยนาท 28.70 วิชาคณิตศาสตร์สูงสุดจังหวัดสมุทรสงคราม 31.91 ต่ำสุดจังหวัดชัยนาท 27.11 วิชาวิทยาศาสตร์สูงสุดจังหวัดสมุทรสงคราม 37.02 ต่ำสุดจังหวัดชัยนาท 32.90

สถานะด้านปัญหาสังคม

การวิจัยได้ศึกษาปัญหาสังคม 7 ด้าน ดังนี้

1. สถานะด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่าเด็กและเยาวชนมีสถานะด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลงทั้งนี้เพราะเด็กระดับประถมศึกษา มัธยมต้น มัธยมปลาย

อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ร้อยละ 29.27 ,28.39 ,27.39 ,30.93 และ 38.49 ตามลำดับโดยเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีอัตราการไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.27 และการหย่าร้างต่อการจดทะเบียนสมรสค่อนข้างสูงคือ เท่ากับ 1 ต่อ 3.30

2. สถานะด้านการจัดระเบียบพื้นที่ พบว่า พื้นที่ดีๆ สำหรับเด็กและเยาวชนกระทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น ลานกีฬา ลานกิจกรรมสาธารณะ และสวนสาธารณะทุกประเภท รวมกันเป็นอัตราส่วน 47.41 แห่งต่อประชากรแสนคนของทั้งจังหวัดและ 65.14 ต่อประชากรแสนคนของเขตเมือง และพื้นที่เสี่ยง เช่น ฝับ ร้านคาราโอเกะ คีอิกเทลเลจ ดิสโก้เทค ไต๊ะสนุกเกอร์ โรงแรม่านรูดรวมทุกประเภทเท่ากับ 35.52 แห่งต่อประชากรแสนคนทั้งจังหวัด และ 71.24 ต่อประชากรแสนคนของเขตอำเภอเมือง ซึ่งมีพื้นที่เสี่ยงมากกว่าพื้นที่ดีและมีแนวโน้มพื้นที่เสี่ยงจะเพิ่มขึ้น

3. จำนวนร้านอินเทอร์เน็ตในเขตอำเภอเมืองต่อประชากรแสนคน พบว่ามีจำนวนร้านอินเทอร์เน็ต 32.96 ร้านต่อประชากรแสนคน จังหวัดที่มีร้านอินเทอร์เน็ตต่อประชากรแสนคนมากที่สุดคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 60.83 จังหวัดที่มีร้านอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุดคือจังหวัดสิงห์บุรี 6.91 แสดงว่าเด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าไปเล่นเกมทางอินเทอร์เน็ตทาง่ายมากขึ้น

4. สถานะเสี่ยงทางสังคมของเด็กและเยาวชนจากอัตราส่วนเด็กอายุ 19 ปี และต่ำกว่าที่มากทำคลอดต่อประชากรแสนคน พบว่า อัตราสตรีที่มากคลอดที่เป็นเยาวชนต่อประชากรแสนคนจำแนกตามช่วงอายุ 10- 14 ปี และ 15 -19 ปี เป็น 59.26 และ 2,668.75 ตามลำดับ จังหวัดราชบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีอัตราสตรีที่เป็นเยาวชนมาคลอดต่อประชากรแสนคนมากที่สุดเรียงตามลำดับ 1,714.85 ,1,692.22 , 1,528.28 จังหวัดที่มีอัตราสตรีที่เป็นเยาวชนมาคลอดต่อประชากรแสนคนน้อยที่สุดคือจังหวัดเพชรบุรี 235.15

5. สถานะเกี่ยวกับปัญหาเด็กถูกละเมิดทางเพศ พบว่าอัตราส่วนเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ถูกล่วงละเมิดทางเพศต่อประชากรแสนคนอัตราส่วน 49.99 จังหวัดที่มีอัตราส่วนเด็กถูกละเมิดทางเพศมากที่สุดคือจังหวัดสระบุรี 123.63 จังหวัดที่อัตราส่วนเด็กถูกละเมิดทางเพศน้อยที่สุดคือจังหวัดลพบุรี 3.40

6. สถานะเกี่ยวกับเด็กที่กระทำความผิด พบว่า อัตราเด็กแรกรับหรือส่งต่อเข้าสถานพินิจมีอัตราส่วน 73.66 ต่อประชากรแสนคน จังหวัดที่อัตราส่วนเด็กเข้าสถานพินิจมากที่สุดคือจังหวัดสระบุรี 106.58 จังหวัดที่อัตราส่วนเด็กเข้าสถานพินิจน้อยที่สุดคือจังหวัดราชบุรี 14.84

7. อัตราส่วนเด็กขอรับการบำบัดยาเสพติดต่อประชากรแสนคน พบว่า จำนวนเด็กที่มาขอรับการบำบัดยาเสพติด มีอัตราส่วน 24.36 ต่อประชากรแสนคน จังหวัดที่มีเด็กมาขอรับ

การบำบัดยาเสพติดมากที่สุดคือจังหวัดกาญจนบุรี 61.72 จังหวัดที่มีเด็กขอรับการบำบัดยาเสพติดน้อยที่สุดคือจังหวัดชัยนาท¹⁰

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6
2. เพื่อทราบการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6
3. เพื่อทราบพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

ข้อคำถามในการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อยู่ในระดับใด
2. การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อยู่ในระดับใด
3. พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 หรือไม่

¹⁰ จินตนา เวชมี และทีมวิจัยภาคกลาง, “บทสรุปสำหรับผู้บริหารเรื่องพฤติกรรมเด็กและเยาวชน โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนภาคกลาง,” พฤศจิกายน 2550.

สมมติฐานในการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบข้อคำถาม ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

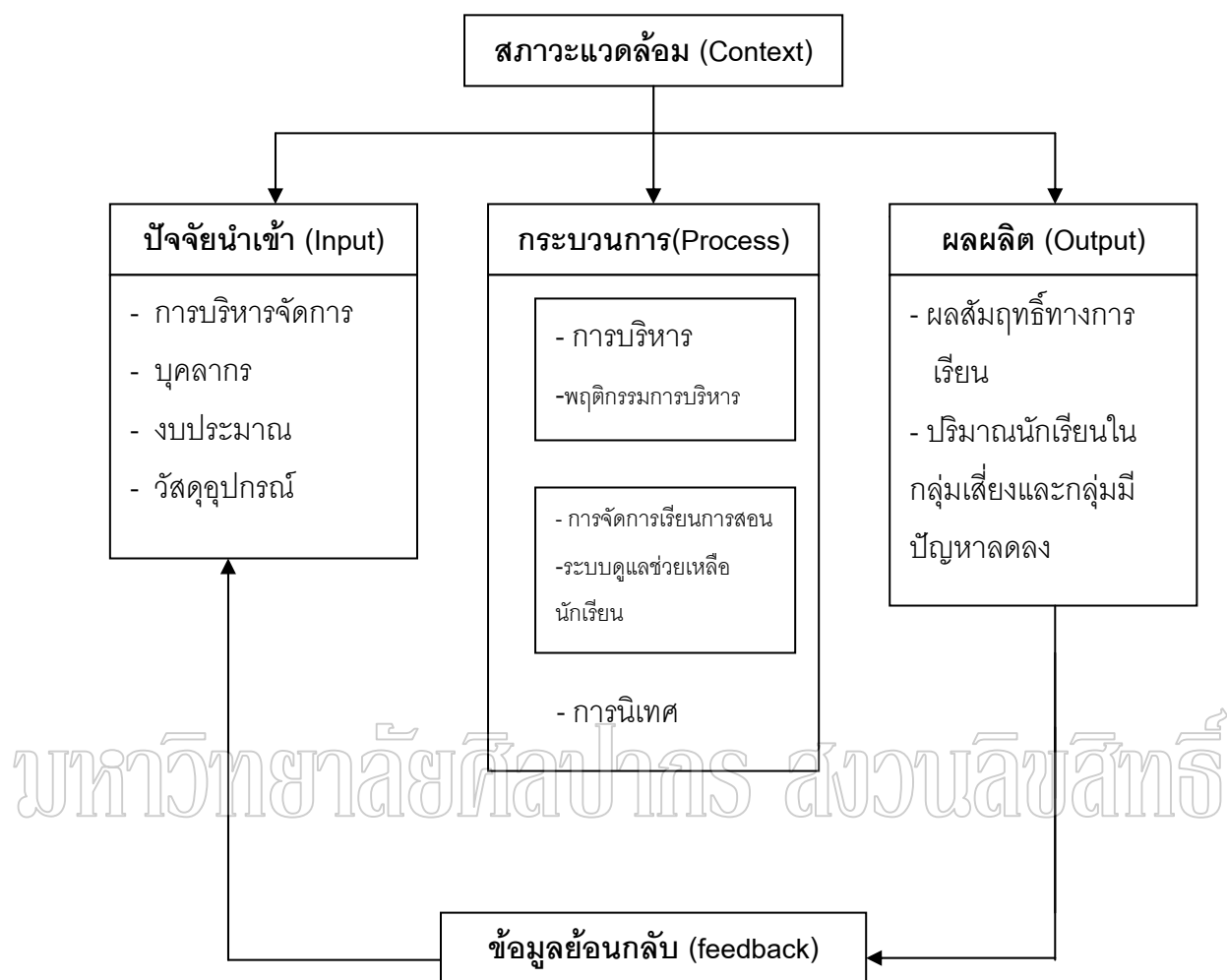
1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อยู่ในระดับปานกลาง
2. การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อยู่ในระดับปานกลาง
3. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาทฤษฎีเชิงระบบ (systems approach) ของแคทซ์และคานัน (Katz and Kahn) มีประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต จากการศึกษาเป็นระบบเปิดเช่นเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ 2) กระบวนการ (Process) ได้แก่ การบริหารงาน การปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา 3) ผลผลิต (Output) ได้แก่ คุณภาพการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปริมาณนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาลดลง โดยมีสภาพแวดล้อม (context) ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ บุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำไปสู่กระบวนการ (Process) คือ การบริหารงานบุคคลและการปฏิบัติงาน ซึ่งในเรื่องพฤติกรรมการบริหารไลเคิร์ต (Likert) กล่าวว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้นำที่เป็นองค์ประกอบที่ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับระบบความสัมพันธ์ต่อกันและระบบการใช้อิทธิพลที่มีประสิทธิผล (an effective interaction influence system) โดยบทบาทหรือพฤติกรรมผู้นำที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลให้งานบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารใน 8 องค์ประกอบต่อไปนี้ เป็นองค์ประกอบที่จะส่งเสริมให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมาย คือ 1) ภาวะผู้นำ (leadership) 2) การจูงใจ (motivation) 3) การติดต่อสื่อสาร (communication) 4) การมีปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน (interaction-influence) 5) การตัดสินใจ (decision making) 6) การกำหนดเป้าหมาย (goal setting) 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน (control) 8) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (performance)

goals and training)¹¹ จากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโดยต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทุกคน เป็นผู้ผลักดันส่งเสริม สนับสนุนและประสานให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเอง รวมทั้งการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด ทำให้มีความสำคัญที่จะทำให้ผลของการปฏิบัติงานของหน่วยงานประสบความสำเร็จ ฉะนั้นผู้บริหารจึงมีบทบาทสูงมากในการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดหรือเป้าประสงค์ที่วางไว้ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ความต้องการของชุมชน เป็นต้น สำหรับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริม/พัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียนมาประยุกต์เป็นกรอบทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังแผนภูมิที่ 1

¹¹ Rensis Likert, New patterns of Management (New York : McGraw – Hill, 120 – 121.

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of organization 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1987), 20.

: กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 - ช่วงชั้นที่ 4 (กรุงเทพฯ : กรมสุขภาพจิต, 2546), 31.

ขอบเขตของการวิจัย

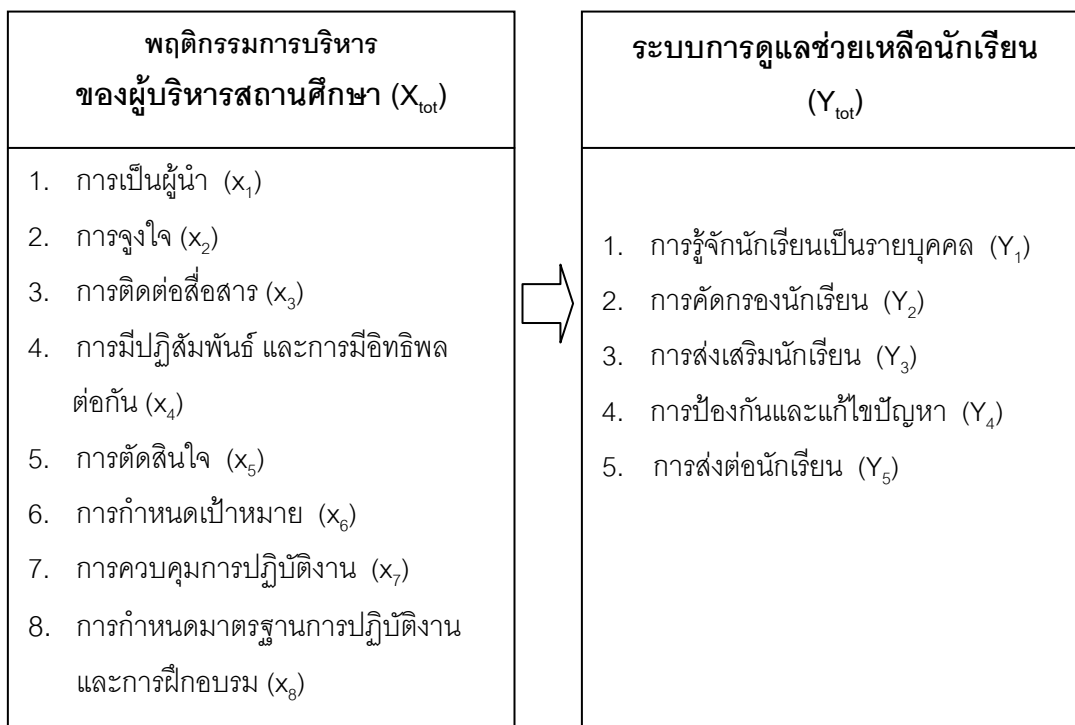
ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 โดยนำแนวคิดและพฤติกรรมกรรมการบริหารของไลเคิร์ต (Likert) 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ (leadership) 2) การจูงใจ (motivation) 3) การติดต่อสื่อสาร (communication) 4) การมีปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน (interaction-influence) 5) การตัดสินใจ (decision making) 6) การกำหนดเป้าหมาย (goal setting) 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน (control) 8) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (performance goals and training) คริสเตนเซน (Christensen) ศึกษาวิจัยเรื่อง “The Role of The Principal in Transforming Accelerated school : A Study Using the Critical Incident Technique to Identify Behaviors of Principals”¹² จากการวิจัยในครั้งนี้ คริสเตนเซน (Christensen) ได้ค้นพบพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปที่มีการเปลี่ยนแปลงจนประสบความสำเร็จเรียงตามลำดับ จำนวน 13 พฤติกรรม ดังนี้ 1) การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน (promoting the accelerated school model) 2) การส่งเสริมวิสัยทัศน์ของโรงเรียน (promoting the vision of school) 3) การสนับสนุนผู้ร่วมงาน (supporting the staff) 4) การสนับสนุนการดำเนินงาน (fostering the process) 5) การส่งเสริมทางด้านการติดต่อสื่อสาร (promoting communication) 6) การแสดงออกด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (exhibiting positive human relations skills) 7) การอำนวยความสะดวกในการประชุม (facilitating meetings) 8) การมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน (interacting with students) 9) การมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐและชุมชน (interacting with the state and/or district) 10) การส่งเสริมผู้ปกครองให้มีส่วนร่วม (promoting parent involvement) 11) การจัดหาทรัพยากร (providing resources) 12) การส่งเสริมทางด้านการเรียน (promoting learning) 13) การใช้ทักษะด้านการบริหาร (demonstrating administrative skills) เนปีเออร์ และเกอร์เชนเฟลด์ (Napier and Gershenfeld) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำไว้ 4 ประการ คือ 1) ความเป็นผู้นำเป็นลักษณะทางพันธุกรรม เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

¹² Georgia J. Christensen, “The Role of the Principal in Transforming Accelerated School : A Study Using the Critical Incident Technique to Identify Behaviors of Principals” (Ph.D.Dissertation, Stanford University, 1995), 191-206.

(leadership-as trait) 2) ความเป็นผู้นำเกิดขึ้นได้ เนื่องจากตำแหน่งหน้าที่การงาน การทำงานในตำแหน่งใด ย่อมมีลักษณะความเป็นผู้นำอันเนื่องจากการดำรงตำแหน่งนั้นตามมา (leadership-as position) 3) ความเป็นผู้นำได้มาเนื่องจากสถานการณ์ทำให้เกิดขึ้น บางสถานการณ์ต้องการคนที่มีคุณสมบัติแบบหนึ่ง หากผู้ใดมีคุณสมบัติเช่นนั้นพร้อมอยู่แล้วก็จะกลายเป็นผู้นำได้ (leadership-as situation) และ 4) พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดความต้องการ และวัตถุประสงค์ที่จะทำให้เกิดความต้องการผู้นำแบบนั้นๆ ขึ้นมา (leadership as functional roles of members)¹³ การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารใช้แนวคิดและพฤติกรรมการบริหารของไลเคิร์ท (Likert) 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ (leadership) 2) การจูงใจ (motivation) 3) การติดต่อสื่อสาร (communication) 4) การมีปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน (interaction-influence) 5) การตัดสินใจ (decision making) 6) การกำหนดเป้าหมาย (goal setting) 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน (control) 8) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (performance goals and training) ส่วนการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ผู้วิจัยได้นำแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริม/พัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน¹⁵ มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้ ดังแผนภูมิที่ 2

¹³Napier and Gershenfeld อ้างถึงใน ไพชยนต์ พูนขวัญ, “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548), 10.

¹⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (ม.ป.ท, 2547), 35.

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Rensis Likert, New patterns of Management (New York : McGraw – Hill, 120 –

121

: กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 35.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามขอบเขตหรือความหมายของ คำศัพท์เฉพาะในการวิจัยไว้ ดังนี้

พฤติกรรมกรรมการบริหาร หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกรวมทั้งท่าทีที่ผู้บริหาร สถานศึกษาปฏิบัติและสามารถสังเกตได้ ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 8 ด้าน ของไลเคิร์ต (Likert) ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำ 2) การจูงใจ 3) การติดต่อสื่อสาร 4) การมีปฏิสัมพันธ์และ การมีอิทธิพลต่อกัน 5) การตัดสินใจ 6) การกำหนดเป้าหมาย 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน 8) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรม

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ ที่จัดการศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6 ประกอบด้วย เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี และ จังหวัดสุพรรณบุรี

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานด้านการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้ง ปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 5 องค์ประกอบ จากแนวทางการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง นักเรียน 3) การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ นักเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6" เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการศึกษาซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญคือ การบริหารและพฤติกรรมกรรมการบริหาร ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เขตตรวจราชการที่ 6 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

พฤติกรรมกรรมการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

การบริหาร หมายถึง เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร ที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และ การควบคุม¹

การบริหาร (Administration) หมายถึง การบริหารงานใดๆ ขององค์การที่ไม่ต้องการกำไร โดยผู้บริหารจะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้เป้าหมายขององค์การที่วางเอาไว้บรรลุผลสำเร็จโดยมิได้คำนึงถึงผลตอบแทนที่ตนจะได้รับ คำว่า Administration จึงมักใช้ในองค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานสาธารณะที่ไม่หวังผลกำไร²

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรม หรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ผู้บริหารจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของทฤษฎี

¹ วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหาร : หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์, 2542), 11.

² หลักการจัดองค์การและการบริหาร [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2551.
เข้าถึงได้จาก <http://isc.ru.ac.th/data/BA0000644.doc>

และหลักการบริหาร เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ การทำงานสถานการณ์และ สิ่งแวดล้อม จึงพูดได้ว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์การ บริหารไปใช้ได้อย่างมีศิลปะ

พฤติกรรมกรรมการบริหาร

พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งพฤติกรรมของผู้บริหารในที่นี้ หมายถึง พฤติกรรม ผู้นำ พฤติกรรมการบริหารและพฤติกรรมอื่น ๆ³ พฤติกรรม (behavior) และพฤติกรรมการบริหาร มีผู้อธิบายความหมายพฤติกรรมไว้ดังนี้

กู๊ด (Good) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรม คือ การกระทำหรือกิจกรรมของหน่วยงาน ได้กระทำทั้งการกระทำที่ปรากฏออกมาให้เห็นได้ กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในทางกายภาพ และ ทางอารมณ์และกิจกรรมที่เกิดจากบุคคลที่มีจิตใจปกติ⁴

ไลเคิร์ต (Likert) ได้ทำการค้นคว้าวิจัยจากสำนักฝ่ายชาย 40 แห่ง พบว่า องค์การ ที่ประสบความสำเร็จไม่ว่าจะมีขนาดใดก็ตามเป็นระบบสังคมที่มีความสลับซับซ้อน (complex social system) ซึ่งการที่องค์การจะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับ ความสัมพันธ์ต่อกันและระบบการใช้อิทธิพลที่มีประสิทธิภาพ (an effective interaction influence system) และเชื่อว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพ คือการบริหารที่ได้ ทั้งงาน ทั้งนำใจ คนและผลผลิตสูง ซึ่งต้องเกิดจากองค์ประกอบสำคัญ 8 ประการ คือ 1) ภาวะผู้นำ (leadership) 2) แรงจูงใจ (motivational forces) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 4) การมีปฏิสัมพันธ์ และอิทธิพลที่มีต่อกันและกัน (interaction influence) 5) การตัดสินใจ (decision making) 6) การกำหนดเป้าหมายหรือสั่งการ (goal setting or ordering) 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน (control) และ 8) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (performance goals and training)⁵

³ประสิทธิ์ เครือสิงห์, “4 ม.ที่ทำให้ผู้บริหารน่ารังเกียจ,” วารสารประชาศึกษา 51, 2 (ธันวาคม 2543 – มกราคม 2544) : 34.

⁴Carter V. Good, Dictionary of Education, 3rd ed. (New York : McGraw – Hill book Co., 1973), 58.

⁵Rensis Likert, New Pattern of Management (Tokyo : McGraw – Hill Kogakusha, Ltd., 1961), 196 – 211.

โดย ไลเคิร์ต (Likert) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการผลิต (productivity) ของแต่ละระบบกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายกับพนักงานไปที่ระบบ⁶ สรุปผลที่ได้จากการศึกษาพบว่าระบบการบริหาร (management system) หรือแบบการเป็นผู้นำ (leadership pattern) ภายในองค์กรนั้นแบ่งออกได้เป็น 4 ระบบ คือ

ระบบที่ 1 : เผด็จการ (system 1 : exploitative authoritative)

พฤติกรรมการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนเองสูง โดยให้ความไว้วางใจต่อผู้ร่วมงานน้อย การตัดสินใจให้ทำงานจะบีบบังคับหรือสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ขึ้นให้เกิดความเกรงกลัวความสัมพันธ์โดยส่วนตัวจะมีน้อยและลักษณะการทำงานมักจะทำตามความสามารถส่วนบุคคลเป็นรายคนเป้าหมายงานต่างๆ จะออกมาในลักษณะคำสั่งจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเท่านั้น

ระบบที่ 2 : เผด็จการแบบมีศิลป์ (system 2 : benevolent authoritative)

พฤติกรรมการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะแสดงออกถึงท่าทีที่ไว้วางใจต่อผู้ร่วมงาน มีวิธีการจูงใจผู้ร่วมงานโดยรางวัล แต่บางครั้งก็มีการบังคับยอมให้มีการสื่อสารจากผู้ร่วมงานไปสู่ผู้บริหารบ้าง บรรยากาศอาจจะดูเหมือนผู้บริหารขอความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานแต่จริงๆ แล้วนโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ขององค์กรจะถูกกำหนดโดยผู้บริหารเท่านั้น ซึ่งผู้บริหารอาจให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจได้ในระดับหนึ่งแต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับนโยบายที่ผู้บริหารได้วางไว้

ระบบที่ 3 : การปรึกษาหารือ (system 3 : consultative)

พฤติกรรมการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะยอมรับความสามารถของผู้ร่วมงานมาก มีความไว้วางใจและยอมให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการขอคำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะเพื่อประกอบเป็นแนวทาง มีการจูงใจในลักษณะของการให้รางวัลเป็นส่วนใหญ่ การติดต่อสื่อสารเป็นแบบ 2 ทางโดยสมบูรณ์ ผู้บริหารจะเป็นฝ่ายวางนโยบายขององค์กรอย่างกว้างๆ เพื่อเป็นแนวในการทำงาน ความสัมพันธ์ส่วนตัวจะใกล้ชิดสนิทสนมกันได้ทั้งผู้บริหารและผู้ร่วมงาน แต่การตัดสินใจในเรื่องสำคัญยังคงเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารอยู่

⁶ภรณ์ กิรติบุตร, การประเมินประสิทธิผลขององค์กร (กรุงเทพฯ : โอ เอส ปับลิชิ่ง, 2546), 147 – 148.

ระบบที่ 4 : กลุ่มที่มีส่วนร่วม (system 4 : participative group)

พฤติกรรมกรรมการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงานมาก มีการกระจายการตัดสินใจสั่งการไปทั่วองค์กร การติดต่อสื่อสารนอกจากจะเป็น 2 ทางแล้วยังมีการติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วย การจูงใจมักอยู่ที่เป้าหมายและการพัฒนาองค์กร ความสัมพันธ์โดยส่วนตัวเป็นไปอย่างฉันท์มิตร ระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน โดยทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะสนับสนุน ความพยายามที่จะให้เป้าหมายขององค์กรสัมฤทธิ์ผลตามที่วางไว้⁷

องค์ประกอบของการบริหาร

จากพฤติกรรมกรรมการบริหาร 4 ระบบ (system 4) เรนซีส ไคเคิร์ท (Rensis Likert) เชื่อว่า การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ คือ การบริหารที่ได้ทั้งงานและน้ำใจคนและผลผลิตสูง ซึ่งต้องเกิดจากองค์ประกอบสำคัญ 8 ประการ ซึ่งแบบบริหารทั้ง 4 ระบบนั้น แบบการบริหารใดจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะการปฏิบัติ หรือสภาพการจัดการบริหารขององค์ประกอบต่อไปนี้ คือ 1) การเป็นผู้นำ (leadership) 2) การจูงใจ (motivational) 3) การติดต่อสื่อสาร (communication) 4) การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน (interaction-influence) 5) การตัดสินใจ (decision - making) 6) การกำหนดเป้าหมาย (goal setting) 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน (control) 8) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (performance goals and training)⁸

นอกจากนี้ ไคเคิร์ท (Likert) ได้ค้นพบว่าระบบการบริหารขององค์กรใดใกล้กับระบบที่ 4 เท่าใด องค์กรนั้นจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น ในทางตรงกันข้ามองค์กรใดที่แสดงให้เห็นว่าใกล้อยู่กับระบบที่ 1 มากขึ้นเท่าใด ประสิทธิภาพขององค์กรก็ย่อมลดลงไปเท่านั้น จากการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการบริหารทั้ง 4 ระบบ หรือบรรยายภาคองค์กรทั้ง 4 ระบบนั้น ไคเคิร์ท (Likert) กล่าวว่าต้องอยู่บนพื้นฐานคุณลักษณะ 7 ประการ ซึ่งต่อมาภายหลังได้เพิ่มเป็นพื้นฐานคุณลักษณะการบริหาร 8 ประการ และพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะขององค์กร

⁷ Rensis Likert, The Human Organization (New York : Mcgraw – Hill Book Co.,1967), 16 – 24.

⁸ Rensis Likert, New Pattern of Management (New York : McGraw – Hill Book Co.,1961), 223 - 233.

เรียกว่า profiles of organization characteristics (POC) เครื่องมือวัดดังกล่าวประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ

1. ภาวะผู้นำ (leadership) หมายถึง พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารว่าเป็นไปในทางส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคคลใดในองค์การมากน้อยเพียงใด
2. แรงจูงใจ (motivation) หมายถึง ลักษณะของการใช้สิ่งจูงใจหรือวิธีการกระตุ้นแบบต่างๆ
3. การติดต่อสื่อสาร (communication) หมายถึง ปฏิสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์การ
4. การมีปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลต่อกัน (interaction influenec) หมายถึง การร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การ
5. การตัดสินใจ (decision – making) หมายถึง ระดับของการตัดสินใจภายในองค์การที่ผู้บริหารควรกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่บุคคลอื่นในระดับต่างๆ กัน
6. การกำหนดเป้าหมาย (goal setting) หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงานหรือกำหนดเป้าหมายขององค์การ
7. การควบคุมการปฏิบัติงาน (control) หมายถึง ระดับอำนาจหน้าที่ในองค์การซึ่งผู้บริหารควบคุมตรวจตราการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่มีมากน้อยเพียงใด
8. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (performace goals and training) หมายถึง ระดับเป้าหมายในการปฏิบัติงานซึ่งผู้บริหารต้องการให้องค์การบรรลุผลสำเร็จ⁹ สำคัญในแต่ละองค์ประกอบมีนักศึกษามากมายได้ให้แนวคิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาวะผู้นำ (leadership)

ภาวะผู้นำหรือการเป็นผู้นำเกี่ยวข้องกับผู้นำโดยตรง กล่าวคือ นอกจากผู้นำจะเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างบรรยากาศในองค์การให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานแล้ว งานจะดำเนินไปด้วยดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้นอยู่กับศิลปะในการบริหารของผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำ (leadership) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายภาวะผู้นำไว้มากมาย ดังนี้

ไลเคิร์ท (Likert) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการซึ่งผู้นำจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ความคาดหวัง ค่านิยม และความสามารถในการติดต่อพบปะเจรจาของบุคคลที่ต้องเข้าไป

⁹ Ibid., 4 – 24.

เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นเพื่อที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้นำจะต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าสนับสนุนในความสามารถของพวกเขา¹⁰

โรนัลด์ เอฟ. แคมป์เบล และคณะ (Ronold F. Campbell and others) ได้สรุปผลจากการวิจัยของหลายสาขาวิชาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ รวมข้อสรุปที่น่าสนใจและสำคัญได้ 14 ประการ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเป็นเครื่องกำหนดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเป้าหมายการรับรู้ ความเข้าใจ การประจักษ์แจ้ง ค่านิยม แรงจูงใจ และสัมพันธภาพของบุคคล
2. ผู้นำเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมต่างๆขององค์การนั้นดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลและส่วนรวม
3. คุณภาพของความสัมพันธ์กับบุคคลในกลุ่มจะต้องเป็นไปในด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ การติดต่อสื่อสาร ความเห็นอกเห็นใจและการสร้างขวัญกำลังใจต่อกัน
4. ความเป็นผู้นำไม่คำนึงถึงสถานภาพหรือตำแหน่ง
5. บุคคลทุกระดับชั้นในทุกองค์การมีสมรรถภาพในการเป็นผู้นำและสามารถแสดงพฤติกรรมผู้นำได้ตามสถานการณ์
6. ความคิดของผู้นำย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้นำและพฤติกรรมผู้นำไม่มีความสัมพันธ์กับระดับในการแสดงออกของบุคคล
7. ความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์บุคคลที่เป็นผู้นำในคนกลุ่มหนึ่ง อาจไม่ใช่นำในอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้
8. บุคคลที่แสดงพฤติกรรมผู้นำในหลายสถานการณ์และคนอื่นยอมรับ ย่อมจะกลายเป็นผู้นำไปในที่สุด
9. การเปลี่ยนแปลงขององค์การหรือสถาบันขึ้นอยู่กับผลรวมของการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกแต่ละคน ความเป็นผู้นำมีความจำเป็นในขบวนการต่างๆ เช่น การจัดองค์การ การจัดโปรแกรมและการสร้างความสัมพันธ์ในองค์การ
10. ผู้นำจะต้องเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญก่อนหลังได้ถูกต้องและมีความสำคัญกว่าการวินิจฉัยสั่งการในงานประจำขององค์การ

¹⁰ Rensis Likert, The Human Organization (New York : Mcgraw – Hill Book Co.,1967), 273.

11. การแต่งตั้งบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งการเป็นผู้นำ ย่อมแสดงว่าผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจะมีอำนาจตามมาด้วย

12. ความเป็นผู้นำจะเป็นตัวเร่งปฏิริยาของกลุ่มและมีอิทธิพลต่อกลุ่ม

13. ผู้นำมิใช่ผู้ตัดสินใจหลักเกณฑ์ของกลุ่มแต่กลุ่มจะกำหนดหลักเกณฑ์เอง

14. ประสิทธิภาพของการเป็นผู้นำนั้นวัดได้โดยผลผลิตขององค์การหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม¹¹

ออร์ดเวย์ ทีด (Ordway Tead) อธิบายว่า ภาวะผู้นำเป็นการกระทำที่มีอิทธิพลจูงใจให้ผู้อื่นร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคล เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นชื่นชอบ¹² ซึ่ง โรดเนย์ ดับบลิว เนปีเออร์ และแมทที เค เกอร์เชนเฟลด์ (Rodney W. Napier & Matti K Gershenfeld) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำไว้ 4 ประการ คือ

1. leadership – as trait ความเป็นผู้นำลักษณะทางพันธุกรรมเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. leadership – as position ความเป็นผู้นำเกิดขึ้นได้ เนื่องจากตำแหน่งหน้าที่การงาน การทำงานในตำแหน่งใด ย่อมมีลักษณะความเป็นผู้นำอันเนื่องมาจากการดำรงตำแหน่งนั้นตามมา

3. leadership - as situation ความเป็นผู้นำได้มาเนื่องจากสถานการณ์ทำให้เกิดขึ้น บางสถานการณ์ต้องการคนที่มีคุณสมบัติแบบหนึ่ง หากผู้ใดมีคุณสมบัติเช่นนั้นพร้อมอยู่แล้วก็จะกลายเป็นผู้นำได้

4. leadership – as functional roles of members พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดความต้องการและวัตถุประสงค์ที่จะทำให้เกิดความต้องการผู้นำแบบนั้น ๆ ขึ้นมา ฉะนั้นการที่จะมีผู้นำแบบใดจึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของกลุ่มเป็นไปในลักษณะใดด้วย¹³

¹¹ Ronald F. Campbell, J.E. Corbally, and J.A. Ramsawyer, Introduction to Educational Administration (Boston : Allyn and Bacon Inc., 1967), 176-178.

¹² Ordway Tead, The Art of Leadership (New York : McGraw-Hill Book Co., 1970), 20.

¹³ Rodney W. Napier and Matti K. Gershenfeld, Groups : Theory and Wxperience (Boston : Houghton Mifflin, Co., 1973), 136-151.

เฮอร์เชย์ และ บลันชาร์ด (Hersey Paul and Kenneth H. Blanchard) มีความเห็นว่าความเป็นผู้นำ เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลในการปฏิบัติงานของบุคคล หรือกลุ่มคนที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ ถ้าสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำในรูปของกระบวนการใช้ก็ต้องเปลี่ยนตามไปด้วย¹⁴

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะของความสัมพันธ์รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งระหว่างคนในกลุ่มอาจเกิดจากความสัมพันธ์ที่บุคคลคนหนึ่งหรือหลายคน ซึ่งเรียกว่า ผู้นำ ผู้นำสามารถที่จะชักจูงผู้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นผู้ตามให้ความร่วมมือและร่วมใจดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายที่ผู้นำต้องการ

การจูงใจ (motivation)

เบเรลสัน และ สไตเนอร์ (Berelson and Steiner) ได้ให้ความหมายว่า การจูงใจ คือ สถานการณ์ภายในซึ่งกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นหรือการเคลื่อนไหวอันนำไปสู่พฤติกรรมที่จะบรรลุเป้าหมาย¹⁵

เฮอร์เบิร์ต จี. ฮิกส์ (Herbert G. Hicks) ได้กล่าวไว้ว่า งานชิ้นแรกของผู้บริหาร คือ ต้องทำให้องค์กรทำหน้าที่ที่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการที่จะทำเช่นนั้นได้ ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถทุกวิถีทางที่จะทำให้ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร ซึ่งวิธีหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้ได้อย่างดี ก็คือ วิธีการจูงใจบุคลากรในองค์กรให้ทำงาน¹⁶

คุนซ์ และ โอ ดอนเนล (Koontz and O' Donnel) กล่าวว่า การจูงใจคือการชักนำให้บุคคลแต่ละคนทำสิ่งที่จะบรรลุเป้าหมาย¹⁷

¹⁴ Hersey Paul and Kenneth H. Blanchard, Management of Organizational Behaviour (New Delhi : Prentice – Hall of India Private Limited ,1974), 68.

¹⁵ Barnard Berelson and Gray A. Steiner, Human Behaviour (New York : Harcourt Brace & World Inc., 1964), 240.

¹⁶ Herbert G. Hicks, The Management of Organization (New York : McGraw-Hill Book company, 1967), 234.

¹⁷ Harold Koontz and Cyril O' Donnel , Principles of Management : An Analysis of Management Function (New York : McGraw-Hill Book Co., 1974), 526.

สำหรับ ไลเคิร์ต (Likert) ได้จำแนกพฤติกรรมผู้บริหารไว้ว่า การบริหารยังต้องใช้กฎระเบียบบังคับหรือข่มขู่ให้บุคลากรต้องปฏิบัติงานหรือยังต้องควบคุมโดยใกล้ชิดเพียงใด ผู้บริหารนั้นยังมีพฤติกรรมแบบเผด็จการสูง ในทางตรงกันข้ามหากบุคลากรในหน่วยงานใดมองเป้าหมายและความสำเร็จขององค์การ เป็นตัวผลักดันในตนเองทุ่มเทพลังให้กับงานองค์การนั้นย่อมมีบรรยากาศแห่งการร่วมมือร่วมใจ¹⁸

การติดต่อสื่อสาร (communication)

การติดต่อสื่อสารเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในกระบวนการบริหาร จะเห็นได้ว่าองค์การทุกองค์การไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กทุกอย่างอยู่ได้ก็ด้วยการติดต่อสื่อสาร และไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดในกระบวนการบริหาร เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวก การตัดสินใจสั่งการ การประสานงานและควบคุม ล้วนต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารเป็นหลักในการเชื่อมโยงความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งเสมอ

ความหมายของการติดต่อสื่อสาร

คำว่า communication มาจากคำภาษาละตินว่า communis ซึ่งหมายความว่า commonness หรือร่วมกัน เหมือนกัน ตรงกัน หรืออาจกล่าวง่าย ๆ ว่า การติดต่อสื่อสาร คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ นั่นคือ ผู้ส่งต้องการให้ผู้รับมีความเข้าใจตรงกันหรือเหมือนกันกับตน ในข่าวสารข้อมูล ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติและอื่น ๆ จากศัพท์ของ communication นี้ทำให้ทราบความหมายกว้าง ๆ ของการติดต่อสื่อสารว่า หมายถึง การทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันนั่นเอง¹⁹

สมพงษ์ เกษมสิน ได้ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่า หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ดำเนินไปในลักษณะที่แลกเปลี่ยนความเห็นกันโดยทั่วไปอย่างสามัญ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่นำข่าวสาร (message) ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง²⁰

¹⁸ Rensis Likert, The Human Organization (New York : Mcgraw – Hill Book Co.,1967), 16 – 17.

¹⁹ เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์, การสื่อสารข้อความในการบริหาร (กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด, 2542), 3 – 4.

²⁰ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร (กรุงเทพฯ : บัณฑิตสาสน์, 2523), 253.

การติดต่อสื่อสาร แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การติดต่อสื่อสารที่เป็นพิธีการ (formal communication) หมายถึง การติดต่อสื่อสารที่มีระเบียบแบบแผนกำหนด เช่น การติดต่อเป็นลายลักษณ์อักษรในทางราชการ ซึ่งมีลักษณะ

- 1.1 การนำเอานโยบายการตัดสินใจหรือข้อแนะนำผ่านไปตามสายการบังคับบัญชา
- 1.2 การนำข้อเสนอแนะหรือการสนองตอบกลับมายังผู้บริหาร
- 1.3 การแจ้งนโยบายไปทั้งองค์การ

2. การติดต่อสื่อสารที่ไม่เป็นพิธีการ (informal communication) เป็นการติดต่อกันด้วยความคุ้นเคยเป็นการส่วนตัว อาจเป็นลักษณะบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลกับกลุ่มของบุคคล เป็นต้น²¹ ทั้งนี้สำหรับการติดต่อสื่อสารที่เป็นพิธีการนั้น กระทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ

2.1 การติดต่อสื่อสารทางเดียว (one-way communication หรือ downward communication) เป็นการติดต่อสื่อสารจากบนลงล่าง กล่าวคือ ตามสายการบังคับบัญชา ได้แก่ คำสั่ง นโยบาย ระเบียบ การประชุมเพื่อแจ้งให้ทราบ ขั้นตอนการดำเนินงานหรือการทำงานซึ่งมักจะเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2 การติดต่อสื่อสารสองทาง (two-way communication) เป็นการติดต่อสื่อสารจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบน การติดต่อจากล่างขึ้นบนเป็นลักษณะเพื่อสนองตอบการติดต่อจากบนลงล่างหรืออาจอยู่ในรูปแบบ การเสนอความคิดเห็น การร้องทุกข์ การรายงาน เป็นต้น

2.3 การติดต่อสื่อสารหลายทาง (multidirectional communication) เป็นการติดต่อซึ่งนอกจากจะจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบนแล้วยังมีการติดต่อในแนวนอนระหว่างระดับเดียวกันด้วย เช่น การปรึกษาหารือ การประชุมกลุ่มและรายงานผล เป็นต้น

สำหรับวิธีการในการติดต่อสื่อสารในทางปฏิบัตินั้น กระทำใน 2 ลักษณะ คือ

1. ภาษาพูด (verbal) เป็นการสื่อสารด้วยถ้อยคำหรือตัวอักษรในลักษณะของการพูดหรือการเขียน

2. ภาษากาย (non-verbar) ซึ่งอาจเป็นการสื่อสารด้วยท่าทางหรือสีหน้าแววตา เป็นต้น²²

²¹ John M. Fiffner and Robert V. Presthus, Public Administration, 4th ed. (New York : The Ranaul Press Company, 1960), 346 – 393.

²² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522), 115 -117.

การสื่อความหมาย (communication process) ของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา อาจดูได้จาก

1. ความมากน้อยในการคบหาและสื่อความหมายซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
 2. การสื่อความหมายจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน (upward communication)
 3. ระดับความใกล้ชิดระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
 4. การที่ผู้บังคับบัญชารู้และเข้าใจปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบอยู่
 5. การมีความเข้าใจกันและกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา
- หากผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ ข้างต้นสูง ย่อมส่งผลถึงบรรยากาศความร่วมมือร่วมใจในหน่วยงานตามลักษณะการมุ่งด้านมิตรสัมพันธ์สูงตามไปด้วย

การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน (interaction-influence)

การปฏิสัมพันธ์ (interaction) หมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติได้ต่อกัน เป็นกิจกรรมที่จำเป็นอย่างหนึ่งในองค์การทุกองค์การที่การดำเนินงานต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล²³ ซึ่งแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์กับการเป็นผู้นำนั้น

ไซมอน (Simon) กล่าวถึงความหมายของอิทธิพลไว้ว่า การจูงใจ การเกลี้ยกล่อม การเสนอแนะต่างก็เป็นรูปแบบของอิทธิพล ภายใต้อิทธิพลบุคคลจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามหัวหน้า ทั้งๆ ที่เขายังมีสิทธิใช้ดุลยพินิจของเขาเอง เพื่อที่จะดูว่าการใช้อำนาจนั้นถูกต้องหรือไม่และบุคคลนั้นก็ยังสามารถเลือกปฏิบัติตามหรือปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามก็ได้²⁴

สต็อกคิล (Stogdill) ได้วิเคราะห์งานเขียนและวิจัยเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้นำกับการปฏิสัมพันธ์ไว้ว่าการเป็นผู้นำ คือ ผลของปฏิสัมพันธ์ การเป็นผู้นำไม่ใช่สาเหตุหรือการควบคุม แต่เป็นผลของการกระทำของกลุ่ม การเป็นผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลกระตุ้นซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การเป็นผู้นำจึงเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกของกลุ่ม

²³ สมยศ นาวิการ, การบริหารระดับหัวหน้างานและผู้จัดการแผนก (กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2524), 63.

²⁴ Herbert A. Simon, Administrative Behavior, 2nd ed. (New York : The Free Press, 1957), 162.

อิทธิพล (influence) หมายถึง การดำเนินการทางสังคมโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สามารถชักจูงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นให้กระทำตามความต้องการของตนซึ่งโดยปกติฝ่ายหลังจะไม่ทำเช่นนั้น²⁵

โดยธรรมชาติของคนย่อมมีความรู้สึกทางอารมณ์ (sentiments) เช่น ความสัมพันธ์ทางจิตใจในการรักใคร่ชอบพ้อภัยกันที่เป็นเรื่องส่วนตัวไม่เป็นทางการ ซึ่งอาจจะเป็นผลดีหรือผลเสียต่อองค์กรที่เป็นทางการ (formal sentiments) ได้โดยตรงขึ้นอยู่กับเป้าหมายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกับองค์กรว่าเป็นไปในลักษณะสอดคล้องหรือขัดแย้งกันเพียงใด สังสรรค์นอกเวลางานกับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงสนใจรับฟังความคิดเห็นต่างๆ แต่หากผู้บังคับบัญชาสนใจด้านงานเป็นหลักจะเป็นลักษณะตรงข้ามไปจากที่กล่าวมาข้างต้น

การตัดสินใจ (decision – making)

การตัดสินใจเป็นศิลปะและภาระหน้าที่อันสำคัญต่อการบริหารเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารมีภาระหน้าที่ที่จะต้องทำการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการอยู่เสมอ การตัดสินใจที่ดีและถูกต้อง จะเสริมสร้างการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดยิ่งขึ้น

ไซมอน (Herbert A. Simon) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นการหาทางเลือกที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสมซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดและเหตุผลของแต่ละบุคคล²⁶

บาร์นาร์ด (Chester I. Barnard) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการพอสรุปได้ว่า เป็นการกระทำของบุคคลที่สามารถแยกแยะออกเป็นหลักการต่างๆ ได้โดยก่อนที่จะจำแนกได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการคิดจึงจะมีการกระทำออกมา²⁷

แมคฟาแลนด์ (MacFarland) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การกระทำเกี่ยวกับการเลือกที่ผู้บริหารหรือองค์การเลือกแนวทางปฏิบัติทางหนึ่งจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทาง²⁸

²⁵ W.G. Scott and T.R. Mitchell. Organization Theory : A Structural and Behavioral Analysis (Illinois : Irwin, Inc., 1972). 211.

²⁶ Herbert A. Simon, Administrative Behavior, 2nd ed. (New York : The Free Press, 1957), 164.

²⁷ Chester I. Barnard , The Function of the Executive , 189.

แคมป์เบล (Ronald Campbell) กล่าวว่า การวินิจฉัยสั่งการ (decision making) เป็นการรวมเอาการตัดสินใจ (decision) และการตัดสินใจ (judgement) ไว้โดยพิจารณาทางเลือกต่างๆ เพื่อให้ความประสงคื้นสัมฤทธิ์ผล การวินิจฉัยสั่งการจึงนับว่าเป็นกิจกรรมที่ฉลาด และการกระทำด้วยปัญญาอย่างยิ่ง การวินิจฉัยสั่งการอาจมองในรูปกระบวนการการตัดสินใจ ก่อนที่จะลงมือกระทำ²⁹

สมคิด บางโม ให้ความหมายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีหลายๆ ทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้³⁰

กรองแก้ว อยู่สุข ให้ความหมาย การตัดสินใจ คือ การเลือกสิ่งหนึ่งจากหลายๆ สิ่งหรือเลือกที่จะปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากหลายๆ ทางที่มีอยู่ สิ่งหรือวิธีการที่เลือกนี้ย่อมได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าถูกต้องเหมาะสมหรือดีที่สุดและตรงกับเป้าหมายขององค์การด้วย³¹

จากความหมายต่างๆ ดังที่มีผู้กล่าวแล้วนั้น อาจสรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง ความคิดและการกระทำต่างๆ ที่นำไปสู่การเลือกทางใดทางหนึ่งที่มีอยู่หลายทาง เพื่อเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

การตัดสินใจที่ดีควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดและมีเหตุผลสนับสนุน จึงต้องอาศัยขั้นตอนที่เป็นระบบ ซึ่งโรเบิร์ต เทนเนนบอม (Robert Tennenbaum) มีความเห็นว่า การตัดสินใจควรประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. การรับรู้และกำหนดปัญหา (recognition and defining the problem) การรับรู้ปัญหา มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในทางการบริหาร หากผู้บริหารไม่รับรู้ปัญหาก็คงจะไม่มีการพยายามแก้ปัญหาก็จะไม่มีมติตัดสินใจเกิดขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้า
2. การรวบรวมปัญหา (identifying the problem) เป็นการกำหนดและระบุให้แน่ชัดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่ไหน ประกอบด้วยปัญหาย่อยๆ อะไรบ้าง จำเป็นต้องแก้ไขที่ไหนก่อน

²⁸ Dalton E. Macfarland, Management : Principles and Practices (New York : The Macmillan Company , 1970), 76.

²⁹ Ronald Campbell , Introduction to Education Administration (Boston : Allen & Bacon, 1974), 184 – 209.

³⁰ สมคิด บางโม , หลักการจัดการ (กรุงเทพฯ : น้าอักษรการพิมพ์, 2548), 164.

³¹ กรองแก้ว อยู่สุข, พฤติกรรมองค์การ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , 2533), 147.

3. การสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา (generalization of alternation) ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีวิธีแก้ไขหลายวิธี ดังนั้นการกำหนดทางเลือกไว้หลายทางจะช่วยให้มีการเปรียบเทียบผลดี ผลเสียได้ชัดเจน ได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

4. การเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา (selection of the alternation) เมื่อได้ทางเลือกที่มีความเป็นไปได้แล้ว จึงมาดำเนินการแก้ปัญหา

5. การดำเนินการและการประเมินผล (implementation and evaluation) เป็นการวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาพร้อมทั้งดำเนินการติดตามประเมินผลเพื่อแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆอันอาจเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าการเลือกทางเลือกจะดีมีเหตุผล หากการปฏิบัติการแก้ปัญหามาจากการเลือกไม่ดำเนินไปอย่างรัดกุมแล้ว การแก้ปัญหาก็ไม่อาจบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้³²

การตัดสินใจในการบริหารมี 3 ประการด้วยกัน คือ

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับงานประจำวัน (routine decision-making)
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ (heuristic decision-making)
3. การตัดสินใจเกี่ยวกับการประนีประนอม (compromise decision-making)³³

การกำหนดเป้าหมาย (goal setting)

เป้าหมายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานทุกชนิด การบริหารที่ดีจึงต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน แน่นนอน เป้าหมายของแต่ละองค์การอาจแตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้เสมอ การกำหนดเป้าหมายเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงที่จะต้องใช้ความสามารถผสมผสานความคิดของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์การให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย

ทั้งนี้การกำหนดเป้าหมายควรคำนึงถึงข้อพึงสังเกตต่อไปนี้ กล่าวคือ

1. การกำหนดเป้าหมายจะต้องทำอย่างรู้แจ้งถึงสภาพการและสิ่งแวดล้อม

³² Robert Tennenbaum, Managerial Decision Making (Los Angeles : Institute of Industrial Relation, University of California, 1950), 23-24.

³³ James M. Lipham and James A. Hoch. Jr., The Principalsip : Foundation and Functions (New York : Harper & Row, 1974), 163-164.

2. ผู้บังคับบัญชาควรวางรากฐานและเป้าหมายของการปฏิบัติที่สำคัญสำหรับผลงาน
ทุกๆ เรื่อง
3. ควรเน้นความสำคัญก่อน หลัง เพื่อให้เป็นไปในแนวเดียวกัน
4. การตรวจสอบตามลำดับจะช่วยให้เป้าหมายมีความเหมาะสม เป็นมูลฐานสำหรับ
การกำหนดหน้าที่ที่ถูกต้องเชื่อมโยงระดับต่างๆ ของงานเข้าอย่างถูกต้องเหมาะสม
5. คุณค่าของเป้าหมายจะเป็นการกระตุ้นให้คนทำงาน
6. เป้าหมายจะกระตุ้นให้คนทำงานได้ เมื่อรู้สึกว่เป้าหมายนั้นถูกกำหนดอย่างยุติธรรม
7. ผู้บังคับบัญชาควรกำหนดขั้นตอนความสำเร็จเป็นระยะ เพื่อสะดวกต่อการควบคุม³⁴

จึงสรุปได้ว่าในทุกองค์กร การบริหารที่ดีต้องมีจุดหมายที่แน่นอนชัดเจนและต้อง
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้เสมอ เป้าหมายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งใน
การดำเนินงานทุกชนิด เป้าหมายของแต่ละองค์การย่อมแตกต่างกันออกไป สุดแต่รูปแบบและ
ลักษณะพื้นฐานขององค์การ เช่นองค์การทางธุรกิจย่อมมุ่งหวังกำไรและยึดผลประโยชน์ของ
องค์การเป็นสำคัญ ส่วนองค์การทางราชการนั้นยึดมั่นในประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
การกำหนดเป้าหมายเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรง ที่จะต้องใช้ความสามารถผสมผสานและ
หล่อหลอมความคิดของบุคลากรในองค์การให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การให้
บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย จะทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์การ
มีความรู้สึกเป็นเจ้าของจะทุ่มเทพลังความสามารถทุกวิถีทางเพื่อให้องค์การเจริญก้าวหน้า
ปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการกำหนดเป้าหมายอย่างมี
ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการกำหนดเป้าหมายขององค์การ ต้องกำหนดลดหลั่นกันไปตาม
สายการบังคับบัญชา โดยผู้ได้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชากำหนดเป้าหมายร่วมกันอยู่เสมอ
จากการศึกษาของนักบริหารหลายท่าน ชี้ให้เห็นว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพนั้นเป้าหมาย
จะต้องไม่กำหนดจากเบื้องบนสู่เบื้องล่างหรือจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน แต่จะต้องร่วมกันกำหนด
และบริหารร่วมกันเป็นที่³⁵

³⁴ สุชาติ ประชากุล, หลักการบริหารงานแผนใหม่ (กรุงเทพฯ : แพรวพิตยา, 2540), 87.

³⁵ Premont E. Kast and Jame E. Ronsenzweig, Organization and Management : A System Approach (New York : McGraw – Hill, Inc., 1974), 173.

การควบคุมการปฏิบัติงาน (control)

การควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารเพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องตามวิธีการหรือไม่ และผลของการปฏิบัติงานมีมาตรฐานเพียงใด การควบคุมเป็นหน้าที่ทางการบริหารที่มีลักษณะเป็นเครื่องช่วยกำกับว่า กิจกรรมทั้งปวงสามารถดำเนินไปได้ไม่ติดขัดและทุกอย่างเป็นไปอย่างถูกต้องตลอดเวลาโดยไม่ผิดพลาด

ความหมายของการควบคุมการปฏิบัติงาน

การควบคุมการปฏิบัติงานเป็นศิลปะที่จำเป็นต่อภาวะผู้นำ นักบริหารจะต้องใช้ศิลปะในการเชิญชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนพร้อมใจกันปรับปรุงงานให้บังเกิดผลดีที่สุด มีผู้ให้ความหมายของการควบคุมไว้หลายท่าน ดังนี้

สตรองและสมิธ (Strong and Smith) กล่าวถึง การควบคุมว่า เป็นหน้าที่นักบริหารในการระบุปัญหา ค้นหาสาเหตุและการตัดสินใจแก้ไข เพื่อรักษาสถานการณ์ให้คงเดิมภายในขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่เขามีอยู่³⁶

แมกฟาร์แลนด์ (Dalton E. Mcfarland) ได้อธิบายว่า การควบคุมอาจพิจารณาได้ว่าเป็นทั้งระบบ (system) และกระบวนการ (process) ในการบริหารงาน การควบคุมในฐานะที่เป็นกระบวนการ หมายถึง “กระบวนการที่ผู้บริหารได้กระทำขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผลแห่งความสำเร็จตามที่ปรารถนานั้น เป็นไปอย่างเสมอต้นเสมอปลายและอย่างต่อเนื่อง” ในฐานะที่เป็นระบบควบคุม หมายถึง “ระบบหน้าที่ในการเสนอแนวทางในการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับแผนที่กำหนดไว้หรือพยายามที่จะรักษาความแปรปรวนของวัตถุประสงค์ ให้อยู่ภายในขอบเขตที่อนุญาตให้ของระบบ”³⁷

³⁶Earl P. Strong and Robert D. Smith, Management Control Models (New York : Holt – Rinehart and Winston, 1968), 2 – 3.

³⁷Dalton E. Mcfarland , Management : Foundation and Practces (New York : McMillan Publishing Co., 1979), 187 – 188.

แมสซี และ ดักลาส (Joseph L. Massie and John Douglas) ให้ความหมายการควบคุมว่า หมายถึง กิจกรรมที่วัดการปฏิบัติงานและชี้แนะวิธีการ หรือแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า³⁸

ฟลิปโป (Flippo) ให้ความหมายว่า การควบคุมการปฏิบัติงาน คือ การบังคับให้กิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด³⁹

ธงชัย สันติวงษ์ ให้ความหมายว่า คือ การบังคับหรือกำกับการทำงานต่างๆ เป็นไปตามแผนเพื่อที่จะป้องกันมิให้เกิดความเสียหายในประการทั้งปวง ผู้บริหารทุกคนย่อมต้องคอยควบคุมงานต่างๆ ที่ตนรับผิดชอบอยู่เสมอ⁴⁰

วิรัช สงวนวงศ์วาน ได้ให้ความหมายการควบคุมว่า หมายถึง การเปรียบเทียบการดำเนินงานจริงกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้⁴¹

ประชุม รอดประเสริฐ ได้ให้ความหมายของการควบคุมว่า หมายถึง การวัดผลแห่งความสำเร็จ โดยเทียบกับมาตรฐานที่ได้กำหนดขึ้นไว้ และปรับปรุงข้อบกพร่อง เพื่อให้ผลแห่งความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้กำหนดขึ้นไว้ก่อนเช่นเดียวกัน⁴²

จากความหมายของการควบคุมการปฏิบัติงานที่กล่าวแล้ว สามารถสรุปได้ว่า การควบคุมการปฏิบัติงาน คือ การใช้ศิลปะการบริหารเพื่อตรวจดูว่า การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องตามวิธีการหรือไม่ และผลการปฏิบัติงานมีมาตรฐานเพียงใด

สำหรับการควบคุมนั้น องค์ประกอบสำคัญขึ้นอยู่กับ

1. ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร
2. ความสามารถและการได้รับการฝึกอบรมหรือประสบการณ์ในการทำงานของผู้ร่วมงาน

³⁸ Joseph L. Massie and John Douglas, Managing : A Contemporary Introduction (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall, Inc., 1981), 273.

³⁹ Flippo , Principles of Personnel Management, 417.

⁴⁰ ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542), 83 – 85.

⁴¹ วิรัช สงวนวงศ์วาน, การบริหารครบวงจร (กรุงเทพฯ : แมสพับลิชซิง) ม.ป.ป.

⁴² ประชุม รอดประเสริฐ, นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์ ,2533.),

3. นิสัยการทำงานและวินัย รวมถึงน้ำใจของผู้ร่วมงาน⁴³

ส่วนลักษณะการควบคุมการปฏิบัติงาน หากผู้บริหารมองงานเป็นหลักมักจะควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดเข้มงวด พร้อมทั้งกระตุ้นเร่งรัดให้เกิดการปฏิบัติงานและกำหนดวิธีการปฏิบัติงานให้กับผู้ปฏิบัติ แต่หากผู้บริหารมองคนในองค์การเป็นหลัก มักให้ผู้ปฏิบัติควบคุมพฤติกรรมการทำงานของตนเอง

การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (performance goals and training)

การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนาองค์การรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารที่มุ่งหวังการทำงานให้มีประสิทธิภาพจะต้องตระหนักถึง เพราะจะเป็นตัวเร่งหรือตัวผลักดันการดำเนินงานให้มีเป้าหมายและแรงจูงใจอย่างมีทิศทางตรงกัน

หลักในการกำหนดมาตรฐานที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ 1) ปริมาณของงาน 2) คุณภาพของงาน 3) ค่าใช้จ่าย 4) เวลาที่เป็นเป้าหมายรวมซึ่งองค์การต้องให้กิจกรรมนั้นๆ สมฤทธิ์ผล

ส่วนการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายขององค์การ ได้แก่ การพัฒนาการปฏิบัติงานในปัจจุบันตลอดจนขยายงานในอนาคตให้ได้ผลสูงสุด

2. จุดมุ่งหมายส่วนบุคคลเพื่อแสดงถึงประโยชน์ที่ส่วนบุคคลจะได้รับ เช่น ความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งฐานะ การพัฒนาบุคลิกภาพ หน้าที่ เจตคติ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ตลอดจนส่งเสริมและสร้างขวัญในการปฏิบัติงาน⁴⁴

การพัฒนาให้บรรลุจุดมุ่งหมายทั้ง 2 ประการนั้นควรได้พิจารณาถึงกระบวนการของการฝึกอบรม ซึ่งควรเริ่มต้นด้วยการพิจารณาความต้องการและปัญหาที่ต้องมีการฝึกอบรม กำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรม กำหนดเนื้อหาและเรื่องที่จะฝึกอบรม กำหนดวิธีการฝึกอบรม ตลอดจนสื่อหรือเครื่องมือ (media) ที่จะใช้ในการฝึกอบรม เมื่อเตรียมพร้อมแล้วจึงดำเนินการฝึกอบรม หลังฝึกอบรมแล้วควรประเมินผลโครงการ โดยพิจารณาเปรียบเทียบว่าบุคลากรที่ผ่านการอบรมแล้วสามารถทำงานได้ผลในระดับที่เป็นมาตรฐานที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งหากยังไม่มีปัญหาการแก้ไข ควรจะดำเนินการใน 3 จุด คือ ประการแรก ควรพิจารณาทบทวนเนื้อหาและ

⁴³ เรื่องเดียวกัน, 52.

⁴⁴ ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542), 164.

เรื่องหรือหลักสูตรที่ต้องการฝึกอบรมเหมาะสมหรือไม่ จะต้องแก้ไขประการใด ต่อไปพิจารณา ทบทวนว่าวิธีการฝึกอบรม การใช้สื่อหรือเครื่องมือเหมาะสมหรือไม่ ควรเปลี่ยนแปลงวิธีใดหรือ สื่อชนิดไหนจึงจะได้ผลดีกว่า หากมีใช้ทั้งสองประการที่กล่าว ในบางครั้งปัญหาอาจจะอยู่ที่ตัวผู้ เข้าทำการฝึกอบรมซึ่งอาจจะมีปัญหาเรื่องความพร้อม และไม่พร้อมในทางจิตวิทยา หรือพื้นฐาน การศึกษาต่าง ๆ ด้วย จึงอาจจำเป็นต้องมีการเสริมหรือแก้ไขประการอื่นก่อน คือ ต้องทบทวน เกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกหรือเตรียมคนที่จะเข้ารับการอบรมให้มีระดับพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการ ดังกล่าว ซึ่งมีวิธีการที่จะฝึกอบรมอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น 1) วิธีศึกษางานไปพร้อม ๆ กับการ ปฏิบัติงาน (on-the-job-training) 2) วิธีปฐมนิเทศ (vestible training or orientation training) 3) วิธีให้ทำงานในฐานะผู้ช่วยสอนหรือลูกมือชั่วคราว (apprenticeship training) 4) วิธีให้ฝึกงาน (inter ship training) 5) วิธีฝึกอบรมระยะสั้น (learner training) 6) วิธีส่งไปศึกษาเฉพาะบาง วิชา (outside course) 7) วิธีส่งไปศึกษาเพิ่มเติมเต็มเวลา (retraining or upgrading)⁴⁵

องค์การที่มีมาตรฐานการปฏิบัติงานสูง และบุคลากรได้รับการอบรมอย่างดีเยี่ยมย่อม มุ่งหวังผลผลิตได้มากกว่าองค์การอื่น ๆ โดยทั่วไป

องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 8 องค์ประกอบ จะเป็นตัวชี้ประสิทธิภาพขององค์การ ได้ประการหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบต่างๆทุกองค์ประกอบโดย ระดับของการแสดงออกหรือปฏิบัติในแต่ละองค์ประกอบนั้น ย่อมบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการบริหารของ ผู้บริหาร ซึ่งแต่ละระบบย่อยจะส่งผลถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในองค์การนั่นเอง

⁴⁵ ภิญญู สาทร, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517), 446 - 447.

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่เดิมเป็นการจัดบริการโดยงานแนะแนว แต่ปัจจุบันสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีความยุ่งยากซับซ้อนและขยายวงกว้างขึ้นทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูแนะแนว เพียงอย่างเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาได้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาจัดให้มีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการพัฒนามาจากการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียน ดังนั้น ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการแนะแนว ซึ่งมีบุคคลต่างๆ ได้อธิบายไว้ดังนี้

เลสเตอร์ เอ็น ดาวนิง (Lester N. Dowing) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการอบรมเป็นพิเศษ เพื่อช่วยเหลือบุคคลในการปรับตัวและส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน⁴⁶

โฮเรช บี และ เอวา แชมป์นีย์ อิงลิช (Horace B. and Ava Champney English) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเขาจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต⁴⁷

เจ ดี คัมโบลท์ (J.D. Krumboltz) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างผู้ที่มีปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือและผู้แนะแนวที่ผ่านการ

⁴⁶ Lester N. Dowing Guidance and Counseling Services : An Introduction (New York : McGraw – Hill Book Co., 1968), 7.

⁴⁷ Horace B. and Ava Champney English, A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psycholalytical Terms (London : Longmans, Green and Co., 1970), 234.

ฝึกฝนอบรมมาอย่างดีรวมทั้งผ่านการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการแนะแนวมาแล้วมีจุดหมายปลายทางที่จะช่วยเหลือให้ผู้ประสบปัญหาได้มีโอกาสที่จะเผชิญกับสภาพความเป็นจริงและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴⁸

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good) ให้ความหมายของการแนะแนวดังนี้

1. กระบวนการช่วยเหลือให้แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจตนเองและโลกเกี่ยวกับตนเองได้ดี สามารถแสวงหาความรู้เพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษา การพัฒนาทางอาชีพและการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

2. วิธีการช่วยเหลืออย่างมีแบบแผนต่อเนื่องกันซึ่งนอกเหนือไปจากการสอนตามปกติ เป็นการช่วยเหลือให้นักเรียน นักศึกษาหรือบุคคลอื่นๆสามารถประเมินความสามารถของตนเอง และข้อบกพร่องของตนเองเพื่อจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

3. เป็นวิธีการที่กระทำโดยตรงต่อเด็กในการที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็ก เพื่อจะเป็นสาเหตุให้เด็กทราบถึงความปรารถนาและความต้องการเบื้องต้นของตนเองและเกิดความสนใจต่อความต้องการเหล่านั้น อันจะนำไปสู่ลำดับขั้นของความสำเร็จตามที่ตนเองปรารถนาไว้

4. เป็นวิธีการที่ครูจะนำเด็กให้รู้จักวิธีการศึกษาค้นคว้าและได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง⁴⁹

แคร์โรล เอช มิลเลอร์ (Carroll H. Miller) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจและวางแผนการอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสม⁵⁰

วัฒนา พัทธราวิช กล่าวว่าการแนะแนว คือกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจสภาพแวดล้อม รู้จักวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาได้ถูกต้อง สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้อง และ

⁴⁸ J.D. Krumboltz, Guidance and Counseling (New York : Holt , Reinhart , and Winston, 1970), 365.

⁴⁹ Carter V. Good, Dictionary of Education, 3rd ed . (New York : McGraw-Hill Book company, 1973), 270.

⁵⁰ Carroll H. Miller, Foundations of Guidance (New York : Harper and row , Publishers, 1976), 13.

ปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างดี ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต กระบวนการแนะแนวนี้ จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ผ่านการฝึกฝนมาแล้วอย่างดี ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ช่วยเหลือ และส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาการไปทุกๆ ด้านและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นกรรมวิธีที่ต้องกระทำติดต่อกัน⁵¹

กรมสามัญศึกษา (เดิม) ให้ความหมาย ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็น กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด⁵²

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความหมาย การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหานักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง⁵³

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

⁵¹วัฒนา พัชรวานิช, หลักการแนะแนว (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2531), 8.

⁵²กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4 (กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมกิจการศึกษามหาชานษา, 2546), 4.

⁵³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546), 5.

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนโดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นมิใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและได้ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล แต่เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงานมีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว ความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือสังคม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ

คือเรื่อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การปฏิรูปวิชาชีพครู เป็นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะที่ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ ตามการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัย คือ ครู ที่ระบุในมาตรฐานที่ 2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของครู ในการพัฒนานักเรียน คือการมีความรัก เอื้ออาทรเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งจะแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ คือ นอกจากจะทำหน้าที่ครูผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนแล้วยังต้องทำหน้าที่อื่นๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพ ทั้งดี เก่ง มีสุข ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานด้านผลผลิต คือ นักเรียน ในการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 4 ที่มุ่งให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา มาตรฐานที่ 6 รู้จักตนเองพึ่งตนเองได้ และมีบุคลิกภาพที่ดี มาตรฐานที่ 7 มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ ซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานดังกล่าวได้ โดยผ่านกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานด้านกระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา มาตรฐานที่ 1 ที่ให้โรงเรียนมีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ มาตรฐานที่ 4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาศึกษา ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อรับการประกันคุณภาพได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ด้านผลผลิตและด้านกระบวนการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ

กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นไปอย่างระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชน มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบพร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ⁵⁴

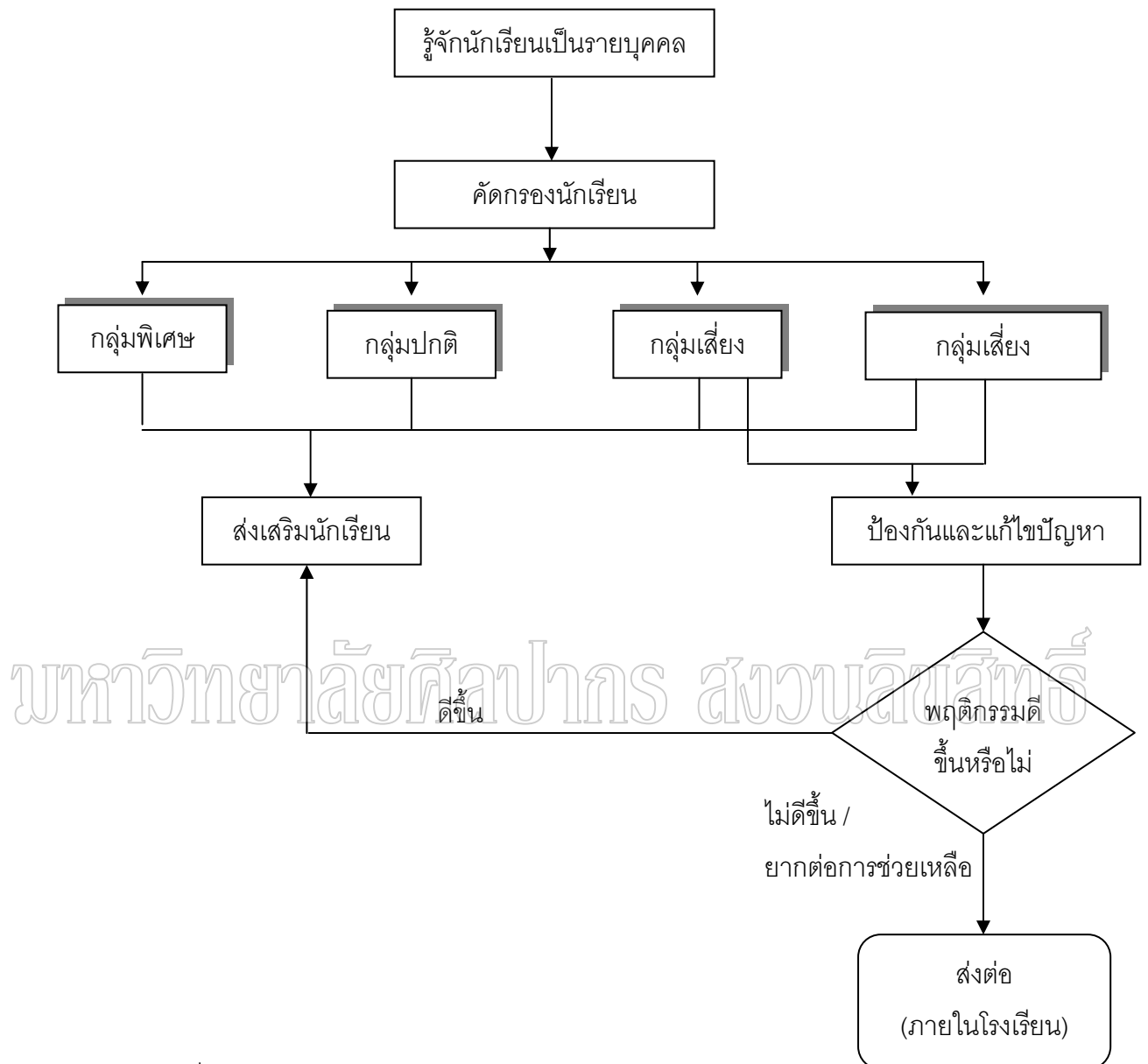
กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อธิบายกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงานโดยประสานงานหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ

5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน⁵⁵

⁵⁴ หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 1 - 4.

⁵⁵ กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546), 7.

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา
ที่มา : กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่
3 - ช่วงชั้นที่ 4 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546), 7.

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service)

นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันเป็นพื้นฐานตามความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 4 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) ด้านความสามารถ แยกเป็น ด้านการเรียนรู้ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนรู้ในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น และด้านความสามารถอื่นๆ ได้แก่ บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน และความสามารถพิเศษ 2) ด้านสุขภาพ แยกเป็น ด้านร่างกาย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็นและด้านจิตใจ-พฤติกรรม เช่น อารมณ์ซึมเศร้า/วิตกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว/ขี้อาย 3) ด้านครอบครัว แยกเป็นด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของบิดา มารดา/ ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียนและด้านการคุ้มครองนักเรียน ได้แก่ จำนวนพี่น้อง บุคคลในครอบครัว สภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบ นักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดสุรา การพนัน เป็นต้น 4) ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ที่สำคัญ คือ 1) ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้นหากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการก็ ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูอื่นๆ หรือเพื่อนๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่างๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้ รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียนแต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ระเบียบสะสม เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดี มิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่นๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้

ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษาและมีผู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย ระเบียบสะสมควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีการศึกษาหรือ 6 ปีการศึกษาและส่งต่อระเบียบไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไปหรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องจนจบมัธยมศึกษาในแต่ละตอนหรือจนจบ 6 ปี การศึกษาก็ได้ 2) วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ ในกรณีที่ข้อมูลนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่เพียงพอหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีก ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมือเพิ่มเติมอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่นๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตที่โรงเรียนนำมาใช้แล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของกรมสุขภาพจิตที่โรงเรียนนำมาใช้แล้วมีปัญหา ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาแต่กรณี การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มแล้วความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (sensitive) แม้ว่ามันักเรียนจะรู้ตัวดีกว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตามและเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

การวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย เครื่องมือที่โรงเรียนควรใช้ในการคัดกรองนักเรียนคือ 1) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของกรมสุขภาพจิตที่โรงเรียนควรมีการประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัด

กลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา 2) แบบบันทึกสรุปข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล/ห้องเรียน ซึ่งเป็นแบบบันทึกข้อมูลในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านร่างกาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียนและด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านยาเสพติด ด้านเพศ 3) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมการปรับตัวที่เกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็น เครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมัน ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิงพรพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน (norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก ชุดที่พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินเด็กชุดที่เด็กประเมินตนเอง ทั้ง 3 ชุดมีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อเท่ากันทางโรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียวหรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจาก นักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุด พร้อมกันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

3. การส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไปและมีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม (homeroom) กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ซึ่งสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่างๆ และสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรม

เหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน การจัดกิจกรรมโฮมรูมมีประโยชน์ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียน สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย

แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมมีดังนี้ 1) กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยการสำรวจความต้องการของนักเรียน พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ๆ เป็นเรื่องที่ทันสมัย การจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้งควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการจัดกิจกรรมหรืออื่น ๆ รวมทั้งให้มีการบันทึกสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมโฮมรูมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในรูปแบบฟอร์มบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้ ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน 2) โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งโดยมีจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาดำเนินการตามนั้นแต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัย 3) วิธีการผสมผสาน โดยยึดตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม 4) วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3.2 การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (classroom meeting) การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้นทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพมีความสามารถมากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหานักเรียน

การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนนี้ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มีใช้การรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียวแต่เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมประชุมก็คือ

- 1) การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน
- 2) การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ

หรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุมหรือจะเป็นการส่วนตัวก็ตาม แต่ควรเป็นการพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน และอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน 3) การจัดกิจกรรมในการประชุม การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมนั้น จำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน จึงมีกิจกรรมอื่นๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุม ผู้ปกครองในการประชุมแต่ละครั้งครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป และเป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในครั้งต่อไป

4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลและใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไข้ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมาก ในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไปนอกจากนี้ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียนควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย การป้องกันและการแก้ไข้ปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ มี 2 ประการ คือ

4.1 การให้การปรึกษาเบื้องต้น การให้การปรึกษาเบื้องต้นเป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปรึกษามีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานดังนี้ จิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจ กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้น ที่สำคัญๆ คือ การสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังเนื้อหาและความรู้สึก การช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหา แนวทางการแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนในแต่ละ

ลักษณะปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น

แนวดำเนินงานเกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้น ครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษา โดยมีกระบวนการในการปรึกษา ดังนี้ สร้างสัมพันธภาพ พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหา การยุติการปรึกษา

การเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี มีคุณภาพนั้นควรจะปฏิบัติดังนี้ 1) รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกหรือโรงเรียนจัดอบรมให้ 2) หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษา พัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนนอกจากปรึกษาเบื้องต้นแล้วการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคนรวมทั้งผู้ปกครองด้วย

ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้หลายแนวทาง ซึ่งในที่นี้สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็นคือ 1) การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2) การใช้กิจกรรมในห้องเรียน 3) การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 4) การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม 5) การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

สำหรับกิจกรรมใน (2), (3) และ (5) ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนใน (1) และ (4) จำเป็นต้องมีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากครูอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนด้วยแต่อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าว ครูที่ปรึกษาสามารถขอคำแนะนำความคิดเห็นจากครูอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้น การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม ครูที่ปรึกษาควรคำนึงถึง 1) ความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะปัญหา 2) บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคนสภาพของชั้นเรียน/โรงเรียน/ชุมชน

ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 1) การรักษาความลับเรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไข ต้องไม่นำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ – สกุลจริงของนักเรียนและการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกียรตินักเรียน บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บ

ไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ 2) การแก้ไขปัญหาการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุของปัญหาเพียงสาเหตุเดียวแต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกันและวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะกับนักเรียนอีกคนหนึ่งเนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้การปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทางกระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ฝึกฝนเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาของนักเรียน

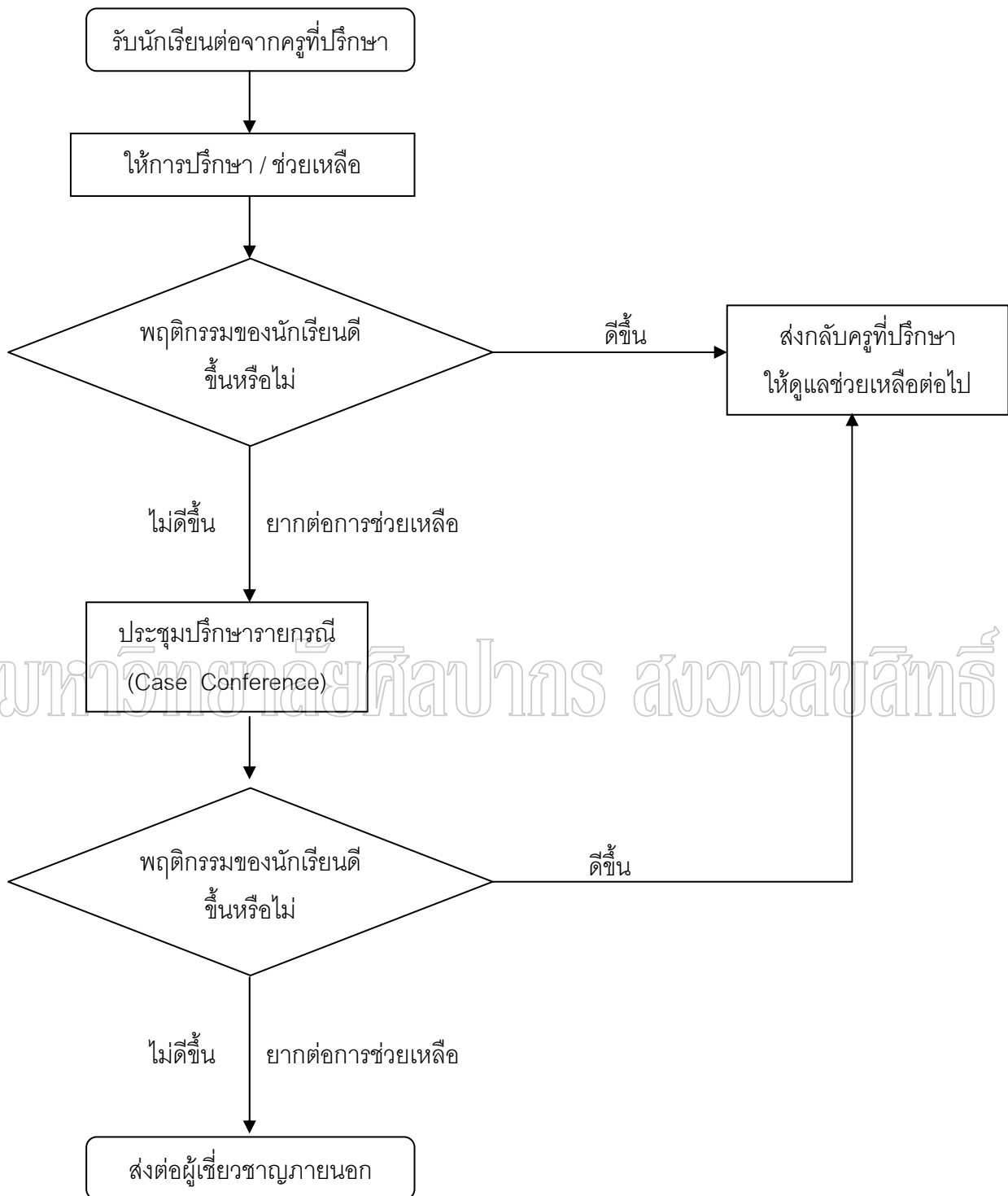
5. การส่งต่อนักเรียน

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการในข้อ 4 นั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานี้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบคือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายในหากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน ดังแผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินงานของครูแนะแนว / ฝ่ายปกครอง

แผนภูมิที่ 4 กระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาของครูแนะแนว / ฝ่ายปกครอง

แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา

- 1) นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด
- 2) นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วมาตามนัดอยู่เสมอให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดียร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น
- 3) ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพของจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียนครูที่ปรึกษาควรดำเนินการดังนี้ 1) ประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อเพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน 2) สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง 3) ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระวังไม่ให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือนั้นแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม 4) ครูที่ปรึกษานัดวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย 5) ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ⁵⁶

ในปีงบประมาณ 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดจุดเน้นประการหนึ่ง คือให้โรงเรียนจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เคยใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นว่าภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย เช่น การทะเลาะวิวาท การแต่งกาย ชู้สาว ยาเสพติด การแข่งขันรถจักรยานยนต์บนท้องถนนอย่างผิดกฎหมาย ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงมีนโยบายสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการแก้ไขปัญหานี้ วิธีการแก้ไขปัญหานี้ วิธีการหนึ่งคือ นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการ

⁵⁶ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 7 - 29.

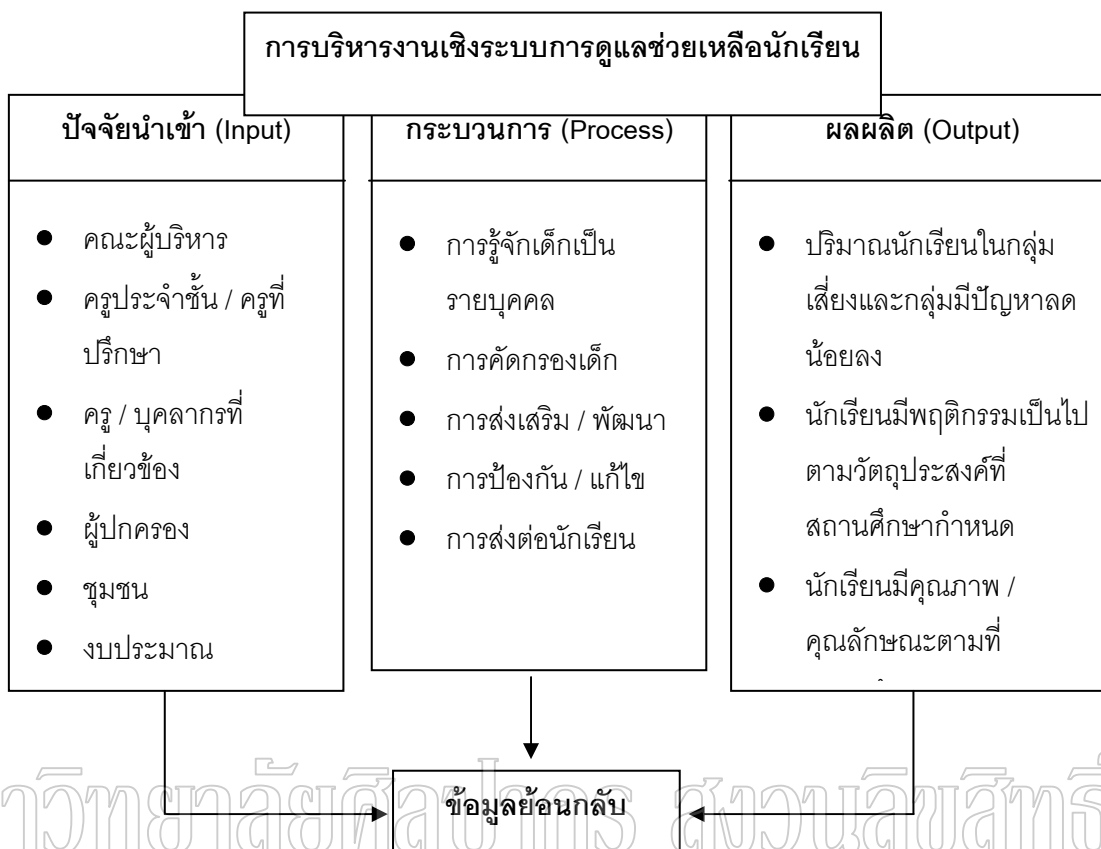
อย่างจริงจัง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุข ซึ่งมีโรงเรียนจำนวนมากที่สามารถดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง และมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่สามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องจากปีการศึกษา 2542 และมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพตามความสนใจ และความถนัดของนักเรียนอย่างหลากหลาย จนได้รับการยกย่องว่าจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพในระดับเขตพื้นที่บ้างระดับเขตตรวจราชการบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีโรงเรียนจำนวน 13 โรงเรียน ต่อมาได้รับโล่รางวัลพร้อมใบประกาศเกียรติคุณประเภทดีเด่นจำนวน 3 โรงเรียน และเงินรางวัลโรงเรียนละ 100,000 บาท ประเภทยอดเยี่ยม จำนวน 5 โรงเรียน และเงินรางวัลโรงเรียนละ 50,000 บาท และประเภทยกย่องเชิดชูเกียรติจำนวน 5 โรงเรียน และเงินรางวัลโรงเรียนละ 20,000 บาท จาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในวันที่ 16 มกราคม 2547 ที่ผ่านมา ณหอประชุมคุรุสภากระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร มีรายชื่อโรงเรียนดังนี้ 1) โรงเรียนวรนาเรีเฉลิม จังหวัดสงขลา 2) โรงเรียนยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ 3) โรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก 4) โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ 5) โรงเรียนบางแม่หม้ายรัฐราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดสุพรรณบุรี 6) โรงเรียนพรหมศิริพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช 7) โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 8) โรงเรียนสตรีอัสสรวรรค์ กรุงเทพมหานคร 9) โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น 10) โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา 11) โรงเรียนราชโบริการานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี 12) โรงเรียนสิงหนาท จังหวัดยโสธร และ 13) โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม จังหวัดแพร่

จากบัญชีรายชื่อสถานศึกษาดีเด่นในเขตพื้นที่การศึกษาดีเด่นในเขตพื้นที่การศึกษาที่ดำเนินงานประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการสานสายใยครูและศิษย์ ปีการศึกษา 2546 พบว่าส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เหตุใดถึงเป็นเช่นนี้ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุ จึงได้ข้อสรุปว่าเป็นเพราะระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนี้ได้เริ่มต้นดำเนินการเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา(เดิม) ผลผลิตที่ตามมาจึงสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่กำหนดไว้สำหรับการประเมิน เช่น การมีความตระหนักในความต้องการความรู้ความเข้าใจในงาน การบริหารจัดการระบบการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองและแยกกลุ่มนักเรียน การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองการส่งต่อ การรายงาน ฯลฯ

ในปีการศึกษา 2547 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเป้าหมาย ขยายผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ให้ครอบคลุมโรงเรียนที่จัดการ เรียนรู้ระดับประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาด้วย เพื่อเตรียมการในเรื่องนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สวก.) โดยกลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว ซึ่งทำหน้าที่ เป็นผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำลังเร่งรัดจัดเตรียมงานเพื่อให้เกิด การขยายผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการใหญ่ ได้จัดเตรียมเอกสารและสื่อเพื่อสร้าง ความตระหนักและความเข้าใจให้แก่ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น เอกสารแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร เอกสารแนวทางปฏิบัติสำหรับครู เอกสารคู่มือ วิทยากรแกนนำสื่อวีดิทัศน์เพื่อสร้างความเข้าใจในระบบการดูแลนักเรียน เป็นต้น เตรียมการ ฝึกอบรมให้มีวิทยากรแกนนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกเขตพื้นที่การศึกษา เตรียมการ ติดตามประเมินผล เพื่อการยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนที่จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ อย่างมีคุณภาพ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ เพื่อให้โรงเรียนมีระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐาน ตรวจสอบได้ เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียนผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็น คนที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีมากมาย เช่น ได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตาม สภาพปัญหา มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู เกิดความรู้สึกที่อบอุ่นและไว้วางใจครู รู้จักตนเองและ ควบคุมตนเองได้ ได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนา ความฉลาดด้านอื่น ๆ ต่อไป เรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพได้รับการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งได้แก่ทักษะการรู้จักตนเอง การเรียนรู้ ทักษะทางสังคม การจัดการ และสร้างงานอาชีพ นอกจากนี้ นักเรียนยังจะได้รับการดูแล ช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเข้มแข็งและจริงจัง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มี โครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กันสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังแสดงในภาพแผนภูมิ 5

แผนภูมิที่ 5 แนวคิดการบริหารงานเชิงระบบ

ที่มา : กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4 (กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต, 2546), 31.

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักและรับผิดชอบการบริหารจัดการวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องและหากจะให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพและทิศทางดำเนินงานกล่าวคือ ศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและศึกษาและวิเคราะห์บริบทในชุมชน

2. วางแผน คือ จัดสร้างทีมงานและสร้างความตระหนัก / เจตคติที่ดีในการทำงานแก่ทีมงานกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำแผนงาน / ปฏิทินปฏิบัติงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา จัดทำสื่อ / นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ดำเนินงานตามแผนคือ พัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลการคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน การแก้ไข และการส่งต่อภายในและภายนอก และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างราบรื่นและมีคุณภาพผลดีหรือจัดหาสื่อ / นวัตกรรมในการสนับสนุนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4. นิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำเสนอข้อมูลความรู้และเทคนิควิธีที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนติดตามผลการดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

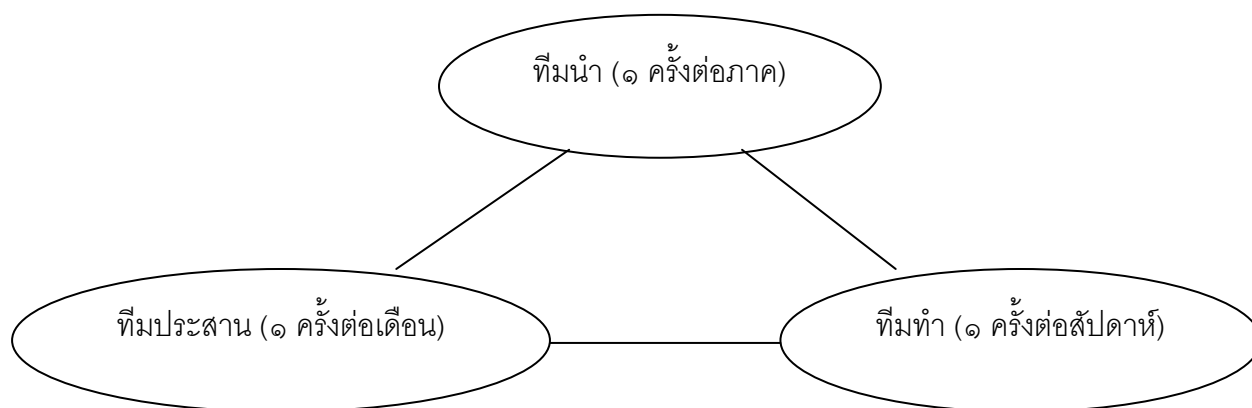
5. ประเมินเพื่อทบทวน เป็นการจัดประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับ ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้ความเข้มแข็งมั่นคงตลอดไป

6. สรุป รายงานและประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำหลักฐานการสรุป รายงานประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมจุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา และการรายงาน รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งาน

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำเป็นต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดความร่วมมือกันทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยทีมนำ ทีมทำ และทีมสนับสนุน ซึ่งเหมาะกับโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนขนาดเล็กจำเป็นต้องบูรณาการทั้งสามทีม เพื่อให้มีการ

ปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ควรมีการกำหนดแผนการทำงานให้รัดกุม เชื่อมโยงและประสานสัมพันธ์ จึงจะเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน⁵⁷ ดังแสดงในแผนภูมิ 6

การทำงานเป็นทีม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
แผนภูมิที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ในการทำงานเป็นทีม

ในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยการร่วมกันทำงานเป็นทีมการทำงานอย่างเป็นระบบ มุ่งสู่มาตรฐานการศึกษา มีการนิเทศติดตาม ให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือ อาทิ สาธารณสุขจังหวัด และอำเภอ เป็นต้น⁵⁸

⁵⁷ อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ, “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน,” วารสารวิชาการ 7, (เมษายน – มิถุนายน 2547) : 59 -62.

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน , 64.

เขตตรวจราชการที่ 6

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้บัญญัติ มาตรา 20 ให้กระทรวงศึกษาธิการมีผู้ตรวจราชการของกระทรวงเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจราชการ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลระดับนโยบาย เพื่อนิเทศ ให้คำปรึกษา และแนะนำ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีหน่วยงาน และสถานศึกษาที่รับผิดชอบใน การจัดการศึกษาเป็นจำนวนมากตั้งอยู่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนั้น เพื่อให้การตรวจ ราชการของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึงทุกหน่วยงานและสถานศึกษา ตลอดจนเพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการ และหน่วยสนับสนุนการตรวจราชการใน แต่ละเขตตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศจัดตั้งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขต ตรวจราชการ 1-12 และกรุงเทพมหานคร โดยให้เป็นหน่วยงานภายในมีฐานะเทียบเท่าสำนักใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งกำหนดเขตพื้นที่การตรวจราชการตามมติ คณะรัฐมนตรี

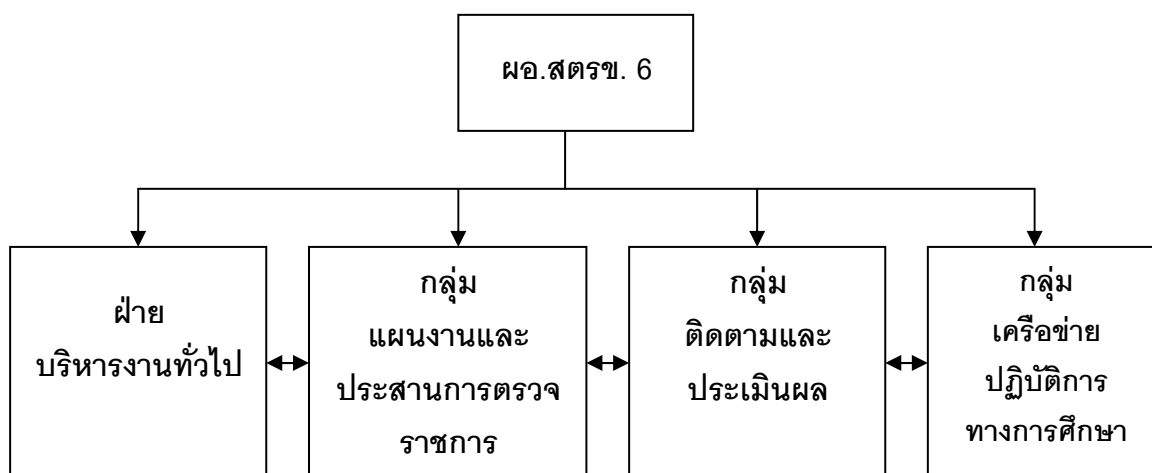
กระทรวงศึกษาธิการจึงมีคำสั่งที่ สป. 262/2547 ลงวันที่ 19 เมษายน 2547 เรื่อง การกำหนดเขตตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ และประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 21 กันยายน 2547 เรื่อง จัดตั้งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขต ตรวจราชการ โดยกำหนดให้สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 6 ตั้งอยู่ที่จังหวัด ราชบุรี รับผิดชอบเขตตรวจราชการที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี และ เขตตรวจราชการที่ 7 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และให้มี บทบาทหน้าที่ดังนี้

บทบาทหน้าที่

1. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการตรวจราชการ
2. ดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนการตรวจราชการ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติราชการตามนโยบายและแผนการติดตามและประเมินผลของกระทรวง
3. วิจัยและพัฒนาระบบและประสานเครือข่ายการตรวจราชการ การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ
4. ปฏิบัติการร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ ที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างการปฏิบัติงาน

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 6 แบ่งโครงสร้างเป็น 1 ฝ่าย 3 กลุ่ม
ดังนี้

ลักษณะงานในแต่ละฝ่าย/กลุ่มมีดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป ของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการ
- 1.2 ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรม งบประมาณของกลุ่มต่างๆ ในภาพรวมของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการ
- 1.3 ดำเนินการเกี่ยวกับงานบุคลากร งานการเงินบัญชีและพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานยานพาหนะ งานรักษาความปลอดภัย งานตรวจสอบและรับเรื่องราวร้องทุกข์ของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการ
- 1.4 ดำเนินการเกี่ยวกับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ งานตรวจราชการ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวง ของสำนักผู้ตรวจประจำเขตตรวจราชการ
- 1.5 ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มแผนงานและประสานการตรวจราชการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 ศึกษา วิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการกระทรวง ประสานนโยบายและแผนการตรวจราชการ การวิเคราะห์จัดตั้งและจัดสรรงบประมาณ เพื่อการปฏิบัติงานและการตรวจราชการในเขตตรวจราชการ

2.2 การประสานและสนับสนุนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งประสานเครือข่ายการตรวจราชการกับหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตตรวจราชการ

2.3 ดำเนินการตรวจราชการที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจราชการกระทรวง ตามที่ได้รับมอบหมายและรายงานผลการตรวจราชการในเขตตรวจราชการ

2.4 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาระบบการตรวจราชการในเขตตรวจราชการ

2.5 การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ วิเคราะห์ ประมวลผลเพื่อสนับสนุนการตรวจราชการและเครือข่ายทางการศึกษา

2.6 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มติดตามและประเมินผล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

3.1 พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติราชการโครงการปกติและโครงการพิเศษของกระทรวงในเขตตรวจราชการ

3.2 ดำเนินงานติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการติดตามและประเมินผลตามนโยบาย และแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการในเขตตรวจราชการ

3.3 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประมวลผลและจัดทำรายงานผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการในเขตตรวจราชการ

3.4 ประสานเครือข่ายการติดตาม ประเมินผลกับหน่วยงานทั้งใน และนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ภายในเขตตรวจราชการ

3.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มเครือข่ายปฏิบัติการทางการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

4.1 การประสานราชการกับหน่วยงาน และบุคลากรในเครือข่ายทางการศึกษาระดับกระทรวงและในระดับพื้นที่ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการทำงานด้านการศึกษาร่วมกัน

4.2 ดำเนินการติดตามความสำเร็จ หรือสภาพปัญหา การดำเนินงานทางการศึกษาของหน่วยงานเครือข่าย ด้วยกระบวนการทางการศึกษาวิจัย และการสำรวจข้อมูลอย่างเร่งด่วน ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

4.3 วิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาทางการศึกษา เพื่อการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการการบ่งชี้สภาวะการแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่

4.4 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาในระดับภูมิภาค ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่บริการนำมาบูรณาการเป็นภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ

4.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ

ได้รับมอบหมาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

ปราโมทย์ ธีรพล ศึกษาวิจัยเรื่อง เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนสีขาวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า 1) สภาพและการปฏิบัติของโรงเรียน พบว่า ในสภาพรวมและตัวแปรสภาพแวดล้อมและกระบวนการโรงเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะใช่ และปฏิบัติมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายตัวแปรย่อย ตัวแปรสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีสภาพในลักษณะใช่ จำนวนสามตัวแปร คือตัวแปรสภาพภูมิศาสตร์ นโยบายและแผน และกรอบการดำเนินงาน ตัวแปรกระบวนการ โรงเรียนส่วนใหญ่ ปฏิบัติจำนวนห้าตัวแปร คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน ดำเนินการการดำเนินงานตามแผน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการประเมินผล 2) ความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนสีขาวที่ผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน พบว่า ในภาพรวม ตัวแปรสภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีจำนวนมากกว่า เมื่อพิจารณาในรายตัวแปรย่อย พบว่า สภาพแวดล้อม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีจำนวนมากกว่าการทดสอบหลังด้วยวิธีการของมาร์สกีโล (MarasQuilo's test) ในภาพรวม ตัวแปรสภาพแวดล้อมและตัวแปรย่อยสภาพเศรษฐกิจ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในข้อคำตอบใช่และไม่ใช่และไม่ทราบ⁵⁹

ศิริพร อุดมกุศลศรี ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่จำแนกมาตรฐานคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองกลุ่มในภาพรวม

⁵⁹ ปราโมทย์ ธีรพล, “เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนสีขาวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544), บทคัดย่อ.

อยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียนและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการส่งเสริมวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและการใช้ทักษะด้านการบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้านการใช้ทักษะด้านการบริหารและการอำนวยความสะดวกในการประชุมสามารถจำแนกมาตรฐานคุณภาพนักเรียน เป็นโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ ได้ถูกต้องร้อยละ 64.3⁶⁰

ไพวัลย์ เหลียงสุดใจ ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) คุณภาพนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01⁶¹

ไพฑูรย์ เลียบวัน ได้ทำการวิจัย พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี พบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ

⁶⁰ ศิริพร อุดมกุศลศรี, “พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่จำแนกมาตรฐานคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี “ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), บทคัดย่อ.

⁶¹ ไพวัลย์ เหลียงสุดใจ, “ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), บทคัดย่อ.

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวม คือการควบคุม การปฏิบัติงาน การกำหนดมาตรฐานกาปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การตัดสินใจและการมี ปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน⁶²

ผ่องใส ศรีวังพล ได้ทำการวิจัย พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ องค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า 1) พฤติกรรมการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง 2) องค์ประกอบของ ทีมงานที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้าน 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพใน โรงเรียนมัธยมศึกษา คือ พฤติกรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน การกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม⁶³

ศิริรัตน์ นิมมา ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนไพศาลพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้าน สภาพแวดล้อมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการปฏิบัติ ระหว่างดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน⁶⁴

⁶² ไพฑูรย์ เลียบวัน , “ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตาม มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ,2547), บทคัดย่อ.

⁶³ ผ่องใส ศรีวังพล, “ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์ประกอบของ ทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ,2547), บทคัดย่อ.

⁶⁴ ศิริรัตน์ นิมมา, “การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไพศาล พิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2548), บทคัดย่อ.

งานวิจัยต่างประเทศ

คลิก (Click) ศึกษาทัศนคติของอาจารย์ใหญ่ จำนวน 475 คน และครูผู้ให้คำปรึกษา จำนวน 148 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา รัฐเท็กซัส ระหว่างปี 1969 – 1970 ผลการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์ใหญ่ และครูที่ปรึกษา มีทัศนคติตรงกันดังนี้

1. การให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาแก่ครู และผู้ปกครอง มีความสำคัญมาก ที่เรียงตามลำดับ
2. การให้บริการสนเทศทางด้านอาชีพ การวางแผนด้านหลักสูตร การเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาด้านร่างกาย พบว่า ไม่ใช่หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา
3. หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา คือ การวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล การวางตัวนักเรียนเป็นรายบุคคลและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาร้ายแรง
4. บริการแนะแนวควรได้รับการปรับปรุงขยายผลในโรงเรียนประถมศึกษาให้มากขึ้น⁶⁵

แอปเปิ้ลไวท์ (Applwhite) ได้ศึกษาวิจัยกรณีศึกษาความคิดริเริ่มในการปรับปรุงการใช้ให้เหมาะสมกับการวางแผนงานและการประเมินโครงการ พบว่า มีการจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับการแนะแนวในกระบวนการรับรองวิทยฐานะของสมาคมรัฐภาคกลางซึ่งได้รับการพัฒนาและการนำไปใช้สำหรับภาคีวิชาการ คณะทำงานและการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในพื้นที่ชุมชนขนาดใหญ่ กรณีศึกษานี้ได้จัดทำเป็นเอกสารของกิจกรรมและผลที่ได้รับของการรับรองวิทยฐานะที่เกิดขึ้นภายใต้การแนะนำของผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงไปถึงรายงานการศึกษาค้นคว้า ผู้มีส่วนร่วมซึ่งได้จัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับจุดแข็งและข้อจำกัดของแผนงานวิชาการของโรงเรียนภายใต้ผู้นำขององค์กร ฝ่ายกิจกรรมและการบริการนักเรียนและทรัพยากรของโรงเรียน เช่นเดียวกับแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยเป้าประสงค์ระยะสั้นและยาวสำหรับการปรับปรุงโรงเรียนในอนาคต⁶⁶

⁶⁵ William C. Click, "The Elementary School Counseling' s Role and Principes," Dissertation Abstracts International 52,5 (November 1991) : 1642 – A.

⁶⁶ Erain Maeissa Applwhite, "A Case Study of an urban elementary school improvement initiative using an adaptation of a program planning and evaluation framework" Psychology dissertation of Rutgers The State University of New Jersey [Online], accessed 2 February 2004. Available from [http:// www.lib.uni.com /dissertation/fullcit/3106379/](http://www.lib.uni.com/dissertation/fullcit/3106379/)

จอห์นสัน (Johnson) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแผนการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน พบว่า แผนการแนะแนวในปัจจุบันควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับเป้าประสงค์ นอกจากนั้นการสำรวจประสิทธิผลของแผนงานของโรงเรียนจะสามารถนำมาใช้ได้กับฝ่ายกิจกรรมการป้องกันการศึกศึกษาและผู้มีวิชาชีพเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่แสวงหาแผนงานการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพที่มุ่งให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของนักเรียน⁶⁷

ฟานากิติ ดลามินิ (Dlamini) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบความสัมพันธ์ของพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู และนักเรียนพบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า องค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนคือ ความสัมพันธ์ที่มีระหว่างครูกับนักเรียนสัมพันธ์กับการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านวัย ประสบการณ์ ระดับการศึกษา ถิ่นที่อยู่ ศาสนา และการบริหารจัดการของโรงเรียน ทั้งนี้ องค์ประกอบดังกล่าวมีผลต่อพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนทั้งพฤติกรรมกลุ่มและรายบุคคล นอกจากนี้ยังพบว่าการบริหารงานที่อ่อนแอ มีอิทธิพลต่อสังคม วัฒนธรรม นำมาซึ่งสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ด้อยคุณภาพ⁶⁸

⁶⁷ Donita Louise Johnson, "Significant Factors Influencing an Effective School Counseling Program," Philosophy dissertation of Walden University [Online]. accessed 2 February 2004. Available from <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/309793/>

⁶⁸ Dlamini M.S. & M.P.Dlamini, Factors Related to Student Unrest in Swaziland high school as perceived by head - teachers and students [online]. accessed 9 September 2004. Available from <http://www.ciot.org/toolkits/employment/bresee/banking-system.html>

สรุป

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการด้านการศึกษามากมาย ท่านได้วิเคราะห์และอธิบายในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานเป็นกระบวนการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดระบบงาน และการควบคุม ซึ่งการที่ผู้บริหารจะบริหารงานและนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารนอกจากจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีภาวะผู้นำ สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีภารกิจสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษา อบรม แก่นักเรียน เพื่อให้มีการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามวัยอย่างเหมาะสม ผู้บริหารจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมการบริหารอย่างเหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติงานและจัดกิจกรรมเพื่อสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร 8 ด้าน ตามแนวคิดของไลเคิร์ท (Likert) ได้แก่ การเป็นผู้นำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การควบคุมการปฏิบัติงานและการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริม/พัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริหาร จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้บริหารต้องแสดงพฤติกรรมการบริหารอย่างเหมาะสม เชื้อต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและถือว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานส่วนหนึ่งของสถานศึกษาที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่างานอื่นๆ ที่สถานศึกษาพึงดำเนินการให้แก่นักเรียนเช่นกัน

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 2) การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 และ 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (description research) โดยใช้สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 จำนวน 90 แห่ง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร รองผู้บริหารฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ครูแนะแนวและครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา โรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) และการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดแนวทางและรายละเอียดต่างๆ ของการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินการวิจัยให้เป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดแผนการดำเนินงานไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาสภาพปัญหา นิยามปัญหา ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ ข้อมูล สถิติ รายงานวิจัย เพื่อนำมาจัดทำโครงร่างงานวิจัย เสนอขอความเห็นชอบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอโครงร่างต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลและพัฒนา ทดสอบเครื่องมือ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ เพื่อขอความเห็นชอบและขออนุมัติโครงการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลตัวอย่าง โดยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 และส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทดสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

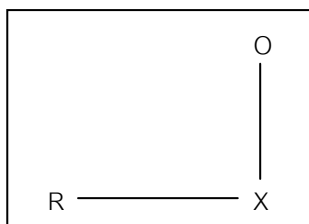
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการร่างรายงานผลการวิจัย นำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดทำเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับขอบข่ายทฤษฎีที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 ดังนั้นแผนแบบการวิจัยที่กำหนดไว้เป็นเชิงพรรณนา (descriptive research) ในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) ซึ่งแสดงเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

R หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6 ซึ่งประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 116 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตตรวจราชการที่ 6 ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 90 แห่ง ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (proportional stratified random sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตตรวจราชการที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 จังหวัด รวม 10 เขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นที่ 2 แบ่งสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก (ไม่มี) ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ กำหนดกลุ่มตัวอย่างตารางประมาณขนาด

ตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)¹ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 แห่ง คือขนาดกลาง 31 แห่ง ขนาดใหญ่ 36 แห่ง ขนาดใหญ่พิเศษ 23 แห่ง

การจัดแบ่งขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา 2) สถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 600 คน 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 - 1,500 คน 4) สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป²

ผู้ให้ข้อมูล

สุ่มตัวอย่างแต่ละขนาดสถานศึกษาด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยสุ่มตามสัดส่วนของสถานศึกษาแต่ละขนาดและกำหนดให้จำนวนผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน 2) รองผู้บริหารฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1 คน 3) ครูแนะแนว 1 คน และ 4) ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา 1 คน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้โรงเรียน โรงเรียนละ 4 ชุด รวม 360 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

¹ Krejcie and Morgan, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมและสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540), ภาคผนวก.

² กระทรวงศึกษาธิการ , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “แนวทางการจัดทำรายละเอียดค่าขอตั้งงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2549 ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง,” ธันวาคม 2547. (อัดสำเนา)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและขนาดของโรงเรียน

ขนาดสถานศึกษา จังหวัด	ประชากร (โรงเรียน)				กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)				ผู้ให้ข้อมูล (คน)			
	ใหญ่ พิเศษ	ใหญ่	กลาง	รวม	ใหญ่ พิเศษ	ใหญ่	กลาง	รวม	ใหญ่ พิเศษ	ใหญ่	กลาง	รวม
กาญจนบุรี เขต 1	4	4	3	11	3	3	2	8	12	12	8	32
	1	6	6	13	1	5	4	10	4	20	16	40
	-	2	4	6	-	2	3	5	-	8	12	20
นครปฐม เขต 1	8	3	2	13	6	2	2	10	24	8	8	40
	2	5	8	15	2	4	6	12	8	16	24	48
ราชบุรี เขต 1	3	6	3	12	2	5	2	9	8	20	8	36
	3	6	5	14	2	5	4	11	8	20	16	44
สุพรรณบุรี เขต 1	4	3	4	11	3	3	3	9	12	12	12	36
	2	6	3	11	2	5	2	9	8	20	8	36
	3	3	4	10	2	2	3	7	8	8	12	28
รวม	30	44	42	116	23	36	31	90	92	144	124	360

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1, “ รายงานข้อมูลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6 ปีการศึกษา 2548 ” 2548. (อัดสำเนา)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา (X) ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วย 8 ตัวแปรย่อย คือ

2.1 การเป็นผู้นำ (X₁) หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับนับถือ ซึ่งผู้บริหารพึงแสดงออกหรือสมควรได้รับจากผู้อื่น

2.2 การจูงใจ (X₂) หมายถึง ปัจจัยและวิธีการของผู้บริหารที่แสดงออกเพื่อจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติในสิ่งที่ตนประสงค์

2.3 การติดต่อสื่อสาร (X_3) หมายถึง ทิศทางการเคลื่อนไหวของข่าวสาร ความถูกต้อง แม่นยำ การเข้าใจตรงกันต่อข้อมูลต่าง ๆ ของบุคคลทุกฝ่าย ทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่าง สถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก

2.4 การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน (X_4) หมายถึง ท่าทีพฤติกรรม วิธีการ และความรู้สึกตอบสนองต่อพฤติกรรมเหล่านั้นซึ่งบุคคลในสถานศึกษามีต่อกันรวมถึงความร่วมมือ การตระหนักในบทบาทและคุณค่าแห่งตนที่บุคคลพึงมีต่อกัน และต่อสถานศึกษา

2.5 การตัดสินใจ (X_5) หมายถึง องค์ประกอบ ลำดับขั้นและวิธีการ ซึ่งผู้บริหาร สถานศึกษาเลือกใช้เพื่อการตัดสินใจ รวมถึงผลสะท้อนกลับในด้านการจูงใจ การให้ความร่วมมือ จากบุคลากรทุกฝ่ายอันเป็นผลเนื่องจากการตัดสินใจนั้น ๆ

2.6 การกำหนดเป้าหมาย (X_6) หมายถึง วิธีการของผู้บริหารสถานศึกษา ความพยายามของบุคลากรในสถานศึกษา และพลังของการยอมรับ หรือต่อต้านที่เกิดขึ้นเพื่อให้ บรรลุจุดประสงค์ของการดำเนินงานต่าง ๆ

2.7 การควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึก ห่วงใยต่อผลการปฏิบัติงาน การเลือกใช้วิธีการในการติดตามผล การตัดสินใจ มอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ รวมถึงการเกิดกลุ่มบุคคลซึ่งจะมีอิทธิพลในการสนับสนุนและต่อต้านเป้าหมาย ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

2.8 การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) หมายถึง ระดับ ความต้องการในการบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงาน การให้โอกาสเพื่อพัฒนาความสามารถต่อ ครูและการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกให้ประจักษ์

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง กิจกรรมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไข ปัญหา เพื่อให้เด็กมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตลอดจนมีการพัฒนาอย่าง เหมาะสม ประกอบด้วย 5 ตัวแปรย่อยดังนี้

3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y_1) หมายถึง เพื่อค้นหาความรู้ข้อมูลที่จำเป็น เกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อดำเนินการส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือ แก้ไข หรือส่งต่อ ป้องกันไม่ให้เกิด ความบกพร่องนั้น ๆ ลูกกลมเป็นผลเสียร้ายแรง โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

3.2 การคัดกรองนักเรียน (Y_2) หมายถึง การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำมาผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรอง ความรุนแรงหรือความถี่ จึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและถ้าเกินขอบเขตความสามารถให้ใช้ระบบการส่งต่อเพื่อรับการบำบัดรักษาหรือช่วยเหลือแก้ไขต่อไป

3.3 การส่งเสริมและพัฒนา (Y_3) หมายถึง การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนตามความเหมาะสม มีกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียนในทุกกลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

3.4 การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข (Y_4) หมายถึง การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาโดยไม่ปล่อยให้พลละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

3.5 การส่งต่อนักเรียน (Y_5) หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน กรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องทางและรวดเร็ว

บทวิธีทฤษฎีการวิจัยเชิงคุณภาพ สวชนลิขสิทธิ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert)³ โดยผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามมาจากสุรัสวดี ศิลปอนันต์⁴ แล้วผู้วิจัยนำมาปรับรูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนสำนวนภาษาของคำถามให้สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา เกี่ยวกับองค์ประกอบของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร 8 องค์ประกอบ คือ 1) การเป็นผู้นำ 2) การจูงใจ 3) การติดต่อสื่อสาร 4) การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน

³ Rensis Likert, The Human Organization (Tokyo : McGraw – Hill Kogakusha Ltd., 1967), 197 – 211.

⁴ สุรัสวดี ศิลปอนันต์, นักบริหาร (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527), 158 – 182.

5) การตัดสินใจ 6) การกำหนดเป้าหมาย 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน 8) การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ข้อคำถามในตอนนี้จากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามมาจากไพลด์ย์ เหล็งสุดใจ

การตอบแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของแบบประเมินค่าของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale)⁵ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก มากที่สุด โดยกำหนดค่าระดับคะแนนของแต่ละช่วงน้ำหนักเป็น 1 ถึง 5 ตามลำดับ

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างและปรับปรุง พัฒนาแบบสอบถามภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

⁵ Rensis Likert, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, 114 – 115.

เพื่อตรวจสอบแก้ไขด้านภาษา เนื้อหา และโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item – Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายปกครอง หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนวและครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 แห่งๆละ 6 ฉบับ รวม 30 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)⁶ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่ามาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ .9558

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เพื่อขอความช่วยเหลือออกหนังสือแจ้งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สำหรับสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ ส่วนสถานศึกษาที่ติดขัดด้วยข้อจำกัดด้านความพร้อม ด้านเวลาของผู้วิจัยหรือเป็นสถานศึกษาที่การคมนาคมไม่สะดวก ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยวิธีการลงทะเบียนพร้อมทั้งแนบซองเปล่าและติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6 จำนวน 90 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 90 คน รองผู้บริหารฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

⁶Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Testing, 3rd ed. (New York : Haer & Row Publishers, 1974), 161.

กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 90 คน ครูแนะแนว 90 คน และครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา 90 คน รวมทั้งสิ้น 360 คน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดระเบียบข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. จัดระบบข้อมูลและลงรหัส
3. นำข้อมูลไปคำนวณหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การคำนวณค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและการวิเคราะห์ระดับการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6 ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบกับคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁷ มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารหรือการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

⁷ John W. Best, Research in Education (Englewood Cliff, N. J. : Prentice Hall Inc., 1970), 190.

3. การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis)

สรุป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา(descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ

- 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6
- 2) การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 และ
- 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6 จำนวน 90 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้บริหารฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1 คน ครูแนะแนว 1 คน และครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 360 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) และการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 โดยใช้โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 6 เป็นหน่วยวิเคราะห์ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนว และครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา จำนวน 90 แห่ง ๗ ละ 4 ฉบับ รวม 360 ฉบับ ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

ตอนที่ 3 การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

เขตตรวจราชการที่ 6

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนว และครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 แห่ง รวม 360 คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ ประสพการณ์ในการทำงาน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage) ผลปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	186	51.70
หญิง	174	48.30
รวม	360	100.00
2. อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	24	6.70
31 – 40 ปี	63	17.50
41 – 50 ปี	155	43.00
51 ปีขึ้นไป	118	32.80
รวม	360	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	0.80
ปริญญาตรี	200	55.60
ปริญญาโท	150	41.70
สูงกว่าปริญญาโท	7	1.90
รวม	360	100.00
4. บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	90	25.00
รองผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	90	25.00
ครูแนะแนว	90	25.00
ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา	90	25.00
รวม	360	100.00
5. ประสบการณ์ในการทำงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	49	13.60
6 – 10 ปี	59	16.40
11 – 15 ปี	78	21.70
16 – 20 ปี	66	18.30
20 ปีขึ้นไป	108	30.00
รวม	360	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 และเพศหญิงจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาคืออายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และอายุต่ำกว่า 30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 และต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 สถานภาพผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ครูแนะแนว จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ครูประจำชั้น/ครูปรึกษา 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปีมากที่สุด จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมา 11 – 15 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 อายุ 16 – 20 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 อายุ 6 – 10 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 และอายุน้อยกว่า 5 ปี น้อยที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.60

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์จากการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร
ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

(n = 90)

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร (X_{tot})	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ภาวะผู้นำ (X_1)	3.95	.53	มาก
2. การจูงใจ (X_2)	3.79	.36	มาก
3. การติดต่อสื่อสาร (X_3)	3.81	.41	มาก
4. การมีปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกัน (X_4)	3.81	.41	มาก
5. การตัดสินใจ (X_5)	3.80	.45	มาก
6. การกำหนดเป้าหมายหรือการสั่งการ (X_6)	3.87	.40	มาก
7. การควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7)	3.68	.34	มาก
8. มาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8)	3.67	.52	มาก
รวม (X_{tot})	3.80	.39	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนนิพนธ์

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจ
ราชการที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$ S.D. = .39) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้
ด้านภาวะผู้นำ (X_1) ($\bar{x} = 3.95$ S.D. = .53) ด้านการกำหนดเป้าหมายหรือการสั่งการ (X_6)
($\bar{x} = 3.87$ S.D. = .40) ด้านการปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกัน (X_4) ($\bar{x} = 3.81$ S.D. = .41)
ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_3) ($\bar{x} = 3.81$ S.D. = .41) ด้านการตัดสินใจ (X_5) ($\bar{x} = 3.80$ S.D. =
.45) ด้านการจูงใจ (X_2) ($\bar{x} = 3.79$ S.D. = .36) ด้านการควบคุม (X_7) ($\bar{x} = 3.68$ S.D. = .34)
และด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ($\bar{x} = 3.671$ S.D. = .523)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร
ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านภาวะผู้นำ (X_1)

(n = 90)

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำ (X_1)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อครูในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาเพียงใด	3.93	.57	มาก
2. ครูในสถานศึกษามีความเชื่อมั่นและให้การยอมรับนับถือในตัวผู้บริหารสถานศึกษาเพียงใด	3.95	.58	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงการสนับสนุนต่อครูหรือผู้อื่นในเรื่องต่างๆ เช่น สวัสดิการ การศึกษาต่อการสัมมนา ฯลฯ เพียงใด	4.16	.61	มาก
4. ครูในสถานศึกษามีความรู้สึกต่อผู้บริหารที่ให้ครูมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นต่องานสำคัญของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.84	.59	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังและใช้แนวคิดหรือความคิดเห็นของครูในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานเพียงใด	3.86	.59	มาก
รวม (X_1)	3.95	.53	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านภาวะผู้นำ (X_1) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$ S.D. = .53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงการสนับสนุนต่อครูหรือผู้อื่นในเรื่องต่างๆ เช่น สวัสดิการ การศึกษาต่อ การอบรมสัมมนา ($\bar{x} = 4.16$ S.D. = .61) รองลงมา คือ ครูในสถานศึกษามีความเชื่อมั่นและให้การยอมรับนับถือในตัวผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.95$ S.D. = .58) และน้อยที่สุด คือ ครูในสถานศึกษามีความรู้สึกต่อผู้บริหารที่ให้ครูมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นต่องานสำคัญของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.84$ S.D. = .59)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร
ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการจูงใจ (X_2)

(n = 90)

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านการจูงใจ (X_2)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ปัจจัยจูงใจต่างๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะ การให้สวัสดิการต่างๆ เพื่อเป็นพลังจูงใจครูในการปฏิบัติงานเพียงใด	3.93	.62	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ลักษณะการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งเชิงบวก (ให้รางวัล) และเชิงลบ (การลงโทษ) เหมาะสมเพียงใด	3.66	.60	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาและเป้าหมายของสถานศึกษา ด้วยการสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเพียงใด	4.22	.53	มาก
4. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนไม่มีผลกระทบต่อให้แรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานตามเป้าหมายของสถานศึกษาถดถอยลง	3.09	.60	ปานกลาง
5. บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาเพียงใด	4.00	.41	มาก
6. บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อกัน รวมทั้งมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน	3.813	.42	มาก
7. ครูในสถานศึกษามีความพึงพอใจในการเป็นสมาชิกของสถานศึกษา การได้รับการตรวจสอบและดูแลงานจากฝ่ายบริหารและความสำเร็จของตนเองมากน้อยเพียงใด	3.852	.51	มาก
รวม (X_2)	3.79	.36	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการจูงใจ (X_2) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$ S.D. = .36) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาและเป้าหมายของสถานศึกษา ด้วยการสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.22$ S.D. = .60) รองลงมา คือ บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.00$ S.D. = .41) และน้อยที่สุด คือ มีพฤติกรรมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนไม่มีผลกระทบให้แรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานตามเป้าหมายของสถานศึกษาถดถอยลง ($\bar{x} = 3.09$ S.D. = .60) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_3)

(n = 90)

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_3)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ในสถานศึกษาของท่านมีการพบปะหรือติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งให้งานบรรลุเป้าหมายมากขึ้นเพียงใด	3.92	.53	มาก
2. ข่าวสารในสถานศึกษาของท่านจากสายงานต่างๆมีการสื่อสารถึงกันอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด	3.73	.44	มาก
3. การสื่อสารในสถานศึกษาของท่านส่วนใหญ่มักจะเริ่มจากระดับผู้บริหารลงสู่ระดับผู้ปฏิบัติ	3.78	.45	มาก
4. ในการสื่อสารจากผู้บริหารสู่ผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามที่จะให้ข้อมูลแก่ครูหรือผู้ปฏิบัติมากขึ้นเพียงใด	3.90	.54	มาก
5. การสื่อสารจากผู้บริหารสู่ผู้ปฏิบัติเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.84	.50	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 90)

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_3)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
6. การสื่อสารจากผู้ปฏิบัติถึงผู้บริหารในสถานศึกษาของท่านเหมาะสมกับสายการบังคับบัญชาเพียงใด	3.84	.45	มาก
7. ครูในสถานศึกษามีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใดในการส่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำตรงถึงผู้บริหาร	3.76	.43	มาก
8. การส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆของครูในสถานศึกษาไม่มีแรงผลักดันที่จะทำให้เกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่เสนอต่อผู้บริหาร	3.68	.52	มาก
9. การเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆจากผู้ปฏิบัติถึงผู้บริหารสถานศึกษาของท่านมีความถูกต้องแม่นยำเพียงใด	3.85	.42	มาก
10. การสื่อสารจากจากผู้ปฏิบัติถึงผู้บริหารสถานศึกษาของท่านไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสาร	3.85	.47	มาก
11. การสื่อสารระหว่างสถานศึกษาของท่านกับสถานศึกษาอื่นๆ มีความถูกต้อง เหมาะสมและแม่นยำเพียงใด	3.97	.39	มาก
12. ในสถานศึกษาของท่านมีความใกล้ชิดทางใจ เช่น ความเป็นกันเองระหว่างผู้บริหารกับคณะครู มากน้อยเพียงใด	3.81	.65	มาก
13. ผู้บริหารสถานศึกษารู้และเข้าใจปัญหาที่ครูกำลังเผชิญอยู่มากน้อยเพียงใด	3.68	.66	มาก
14. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามองกันด้วยความเข้าใจและถูกต้องมากน้อยเพียงใด	3.68	.57	มาก
รวม (X_3)	3.81	.41	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_3) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$ S.D. = .41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การสื่อสารระหว่างสถานศึกษาของท่านกับสถานศึกษาอื่น ๆ มีความถูกต้อง เหมาะสมและแม่นยำ ($\bar{x} = 3.97$ S.D. = .39) รองลงมา คือ ในสถานศึกษาของท่านมีการพบปะหรือติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งให้งานบรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = 3.92$ S.D. = .53) และน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารู้และเข้าใจปัญหาที่ครูกำลังเผชิญอยู่ ($\bar{x} = 3.68$ S.D. = .66) และผู้บริหารและครูในสถานศึกษามองกันด้วยความเข้าใจและถูกต้อง ($\bar{x} = 3.68$ S.D. = .57)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกัน (X_4)

พฤติกรรมการบริหารด้านการปฏิสัมพันธ์ และอิทธิพลที่มีต่อกัน (X_4)	(n = 90)		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การปฏิสัมพันธ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีลักษณะการติดต่อแบบฉันท์มิตร และเต็มไปด้วยความมั่นใจและไว้วางใจกันมากน้อยเพียงใด	3.80	.59	มาก
2. ในสถานศึกษาของท่านมีความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นทีมมากน้อยเพียงใด	3.88	.49	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าครูในสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และกิจกรรมภายในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.82	.52	มาก
4. ครูในสถานศึกษาเห็นว่าพวกตนมีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และกิจกรรมภายในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.61	.52	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 90)

พฤติกรรมกรรมการบริหารด้านการปฏิสัมพันธ์ และอิทธิพลที่มีต่อกัน (X_4)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างน้อยเพียงใด	3.95	.45	มาก
6. โครงสร้างของการบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ พอที่จะอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงาน มีอิทธิพลต่อกันและ กันในทุกระดับอย่างน้อยเพียงใด	3.84	.48	มาก
รวม (X_4)	3.81	.41	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกัน (X_4) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$ S.D. = .41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และกิจกรรมของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.95$ S.D. = .45) รองลงมา คือ ในสถานศึกษาของท่านมีความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{x} = 3.88$ S.D. = .49) และน้อยที่สุด คือ ครูในสถานศึกษาเห็นว่าพวกตนมีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และกิจกรรมภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.61$ S.D. = .52)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ
ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการตัดสินใจ (X_5)

(n = 90)

พฤติกรรมกรรมการบริหารของ ด้านการตัดสินใจ (X_5)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การวินิจฉัยสั่งการที่เป็นทางการในสถานศึกษาของท่านอยู่ที่ ผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่เพียงใด	3.877	.4194	มาก
2. ในสถานศึกษาของท่านมีข้อมูลที่ใช้ประกอบการวินิจฉัยสั่ง การเพียงพอและถูกต้องเพียงใด	3.761	.4709	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 90)

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านการตัดสินใจ (X_5)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
3. ผู้มีหน้าที่วินิจฉัยสั่งการต่างๆในสถานศึกษาของท่าน ตระหนักถึงปัญหาที่คนในบังคับบัญชาเผชิญอยู่เพียงใด	3.71	.59	มาก
4. ในสถานศึกษาของท่านมีการใช้ความรู้ทางวิชาการและ วิชาชีพประกอบการวินิจฉัยสั่งการ มากน้อยเพียงใด	3.82	.55	มาก
5. ในสถานศึกษาของท่านมีการตัดสินใจระดับที่มีข้อมูลพร้อม และถูกต้องเพียงใด	3.84	.53	มาก
6. การวินิจฉัยสั่งการในสถานศึกษาของท่านก่อให้เกิดพลังจูง ใจแก่ครูที่จะต้องนำไปปฏิบัติเพียงใด	3.75	.55	มาก
7. ในสถานศึกษาของท่าน ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่อง ที่เกี่ยวกับงานของเขาอย่างน้อยเพียงใด	3.81	.51	มาก
8. การวินิจฉัยสั่งการในสถานศึกษาของท่านมุ่งให้เกิดการ ทำงานเป็นทีม และส่งเสริมการทำงานเป็นทีมมากน้อย เพียงใด	3.81	.51	มาก
รวม (X_5)	3.800	.45	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการตัดสินใจ (X_5) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$ S.D. = .45) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การวินิจฉัยสั่งการที่เป็นทางการในสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ ($\bar{x} = 3.87$ S.D. = .41) รองลงมา คือ ในสถานศึกษามีการตัดสินใจระดับที่มีข้อมูลพร้อมและถูกต้อง ($\bar{x} = 3.84$ S.D. = .53) และน้อยที่สุด คือ ผู้มีหน้าที่วินิจฉัยสั่งการต่างๆในสถานศึกษาตระหนักถึงปัญหาที่คนในบังคับบัญชาเผชิญอยู่ ($\bar{x} = 3.71$ S.D. = .59)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ
ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการกำหนดเป้าหมาย (X_6)

(n = 90)

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านการกำหนดเป้าหมาย (X_6)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดเป้าหมายและการสั่งการในสถานศึกษา ของท่านส่วนใหญ่จะมีการปรึกษาหารือกันก่อนเพียงใด	3.73	.53	มาก
2. ทุกคนในสถานศึกษาของท่าน พยายามที่จะปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษาอย่าง จริงจังเพียงใด	4.01	.44	มาก
3. ในสถานศึกษาของท่านมีพลังในการยอมรับโดยไม่ ต่อต้านเป้าหมายของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.86	.42	มาก
รวม (X_6)	3.87	.40	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจ
ราชการที่ 6 ด้านการกำหนดเป้าหมาย (X_6) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$ S.D. =
.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดย
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทุกคนในสถานศึกษาพยายามที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุ
เป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.016$ S.D. = .4415) รองลงมา คือ
ในสถานศึกษามีพลังในการยอมรับโดยไม่ต่อต้านเป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.863$ S.D. =
.4292) และน้อยที่สุด คือ การกำหนดเป้าหมายและการสั่งการในสถานศึกษาส่วนใหญ่จะมีการ
ปรึกษาหารือกัน ($\bar{x} = 3.738$ S.D. = .5312)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของ
ผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7)
($n = 90$)

พฤติกรรมกรรมการบริหาร ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. บุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาเป็นห่วงผลการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.96	.39	มาก
2. สถานศึกษาของท่านมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ถูกต้องแม่นยำจนสามารถควบคุมการปฏิบัติงานให้มี ประสิทธิภาพ ปลอดภัยจากรายงานผลการปฏิบัติที่ บิดเบือนต่างๆ	3.66	.52	มาก
3. สถานศึกษาของท่านมีการกระจายการควบคุมงาน ให้กับผู้บริหารแต่ละระดับมากน้อยเพียงใด	3.84	.49	มาก
4. ในสถานศึกษาของท่านกลุ่มที่สนิทกันเป็นส่วนตัวมี อิทธิพลในการสนับสนุน หรือคัดค้านเป้าหมายของ กลุ่มที่มีหน้าที่โดยตรงมากน้อยเพียงใด	3.26	.65	ปาน กลาง
5. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูล เช่น ข้อมูลในด้านบัญชี ผลการสอน ฯลฯ ในการควบคุมงานหรือการ ตรวจสอบเพื่อเป็นแนวในการปรับปรุงงานและ แก้ปัญหาของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.70	.53	มาก
รวม (X_7)	3.68	.34	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจ
ราชการที่ 6 ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน (X_7) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$
S.D. = .34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน
โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ บุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาเป็นห่วงผลการ
ปฏิบัติงานของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.96$ S.D. = .39) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการกระจายการ
ควบคุมงานให้กับผู้บริหารแต่ละระดับ ($\bar{x} = 3.84$ S.D. = .49) และน้อยที่สุด คือ

ในสถานศึกษากลุ่มที่สนิทกันเป็นส่วนตัวมีอิทธิพลในการสนับสนุนหรือคัดค้านเป้าหมายของกลุ่มที่มีหน้าที่โดยตรง ($\bar{x} = 3.26$ S.D. = .65) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8)

(n = 90)

พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ต้องการให้บรรลุถึงจุดสูงสุดเพียงใด	3.82	.58	มาก
2. ท่านคิดว่า ท่านได้รับการฝึกฝนด้านการบริหารงานที่ท่านต้องการมากน้อยเพียงใด	3.65	.53	มาก
3. ความเหมาะสมของทรัพยากร เช่น วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ฯลฯ ที่ได้รับมาเพื่อช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานขอท่านมากน้อยเพียงใด	3.52	.62	มาก
รวม (X_8)	3.80	.39	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$ S.D. = .39) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ต้องการให้บรรลุถึงจุดสูงสุด ($\bar{x} = 3.82$ S.D. = .58) รองลงมา คือ บุคลากรได้รับการฝึกฝนด้านการบริหารงานตามต้องการ ($\bar{x} = 3.65$ S.D. = .53) และน้อยที่สุดคือ ความเหมาะสมของทรัพยากร เช่น วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ฯลฯ ที่ได้รับมาเพื่อช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.52$ S.D. = .62)

ตอนที่ 3 การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 2 การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y_{tot})	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y_1)	3.93	.46	มาก
2. การคัดกรองนักเรียน (Y_2)	3.84	.50	มาก
3. การส่งเสริมนักเรียน (Y_3)	3.76	.45	มาก
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา (Y_4)	3.78	.47	มาก
5. การส่งต่อนักเรียน (Y_5)	3.73	.49	มาก
รวม (Y_{tot})	3.81	.45	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$ S.D. = .45) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกการดำเนินการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y_1) ($\bar{x} = 3.93$ S.D. = .46) รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน (Y_2) ($\bar{x} = 3.84$ S.D. = .50) การป้องกันและแก้ไขปัญหา (Y_4) ($\bar{x} = 3.78$ S.D. = .47) การส่งเสริมนักเรียน (Y_3) ($\bar{x} = 3.76$ S.D. = .45) และน้อยที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน (Y_5) ($\bar{x} = 3.73$ S.D. = .49) และต่อไปนี้จะเป็นการวิเคราะห์รายด้าน

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
(Y_1)

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y_1)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีโครงสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ชัดเจนเพียงใด	4.11	.46	มาก
2. สถานศึกษามีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ภาระงาน ของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติ ได้เพียงใด	4.09	.46	มาก
3. สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และปฏิทิน ปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนชัดเจนเพียงใด	3.90	.54	มาก
4. สถานศึกษามีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้มากนัก เพียงใด	3.87	.52	มาก
5. สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงโครงการและอบรมแนว ทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากนักเพียงใด	3.83	.54	มาก
6. สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงโครงการและอบรมแนว ทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก น้อยเพียงใด	3.68	.55	มาก
7. สถานศึกษาจัดให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมากนักเพียงใด	3.90	.52	มาก
8. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคลจากระเบียบสะสมมากนักเพียงใด	3.92	.54	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y ₁)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
9. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก(SDQ)มากน้อยเพียงใด	4.01	.60	มาก
10. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนมากน้อยเพียงใด	3.87	.77	มาก
11. สถานศึกษาจัดให้มีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนในจำนวนที่เหมาะสมเพียงใด	4.08	.47	มาก
12. สถานศึกษาจัดให้มีการบันทึกและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลมากน้อยเพียงใด	3.89	.56	มาก
รวม (Y ₁)	3.93	.46	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y₁) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$ S.D. = .46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีโครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนชัดเจน ($\bar{x} = 4.11$ S.D. = .46) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ภาระงานของครูและผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.09$ S.D. = .46) และน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงโครงการและอบรมแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{x} = 3.68$ S.D. = .55)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการคัดกรองนักเรียน (Y_2)

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน (Y_2)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาเล็กน้อยเพียงใด	3.96	.50	มาก
2. สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากระเบียบสะสม เล็กน้อยเพียงใด	3.85	.52	มาก
3. สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากแบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก (SDQ) น้อยเพียงใด	4.00	.56	มาก
4. สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากการเยี่ยมบ้าน นักเรียนน้อยเพียงใด	3.78	.74	มาก
5. สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากแบบประเมิน ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) น้อยเพียงใด	3.83	.54	มาก
รวม (Y_2)	3.84	.50	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการคัดกรองนักเรียน (Y_2) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$
S.D. = .50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกการดำเนินการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน
โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากแบบประเมิน
พฤติกรรมเด็ก (SDQ) ($\bar{x} = 4.00$ S.D. = .56) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรอง
นักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ($\bar{x} = 3.96$ S.D. = .50) และน้อย
ที่สุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)
($\bar{x} = 3.58$ S.D. = .60)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการส่งเสริมนักเรียน (Y_3)

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน (Y_3)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน เช่น โฮมรูมและ ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนมากน้อยเพียงใด	4.18	.48	มาก
2. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมความถนัด ความสามารถของนักเรียนกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ มากน้อย เพียงใด	3.60	.58	มาก
3. สถานศึกษาจัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเองมากน้อยเพียงใด	3.844	.54	มาก
4. สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างและพัฒนา ตนเองให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การรู้จักควบคุมตนเองให้ มีความมั่นคงทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด	3.75	.47	มาก
5. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากน้อยเพียงใด	3.64	.47	มาก
6. สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จัก จุดเด่น จุดด้อยและ ปรับปรุงพัฒนาตนเองมากน้อยเพียงใด	3.53	.52	มาก
รวม (Y_3)	3.76	.45	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการส่งเสริมนักเรียน (Y_3) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$
S.D. = .45) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกการดำเนินการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน
โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีการส่งเสริมนักเรียน เช่น โฮมรูมและ
ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ($\bar{x} = 4.18$ S.D. = .48) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดให้นักเรียนได้
เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง ($\bar{x} = 3.84$ S.D. = .54)
และน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จัก จุดเด่น จุดด้อยและการปรับปรุง
พัฒนาตนเอง ($\bar{x} = 3.53$ S.D. = .52)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
(Y_4)

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (Y_4)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมป้องกันปัญหาของนักเรียน กลุ่มเสี่ยงและนักเรียนกลุ่มมีปัญหาอย่างน้อยเพียงใด	3.56	.50	มาก
2. สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียน กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามาอย่างน้อยเพียงใด	3.73	.54	มาก
3. สถานศึกษาจัดให้มีการประชุม อบรม เกี่ยวกับวิธีการ หลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยอันตรายมาก น้อยเพียงใด	3.81	.49	มาก
4. สถานศึกษาจัดให้มีการติดตามการปฏิบัติงานครูที่ ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเพียงใด	3.78	.55	มาก
5. สถานศึกษามีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างครูที่ ปรึกษากับผู้ปกครองหรือบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ประจำวิชา ครูแนะแนว มากน้อยเพียงใด	3.89	.58	มาก
6. สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองพร้อมทั้งให้ ผู้ปกครองมีส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหามากน้อย เพียงใด	3.91	.49	มาก
7. สถานศึกษาจัดให้มีการตั้งเครือข่ายผู้ปกครองของ สถานศึกษาให้มีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากน้อยเพียงใด	3.79	.62	มาก
รวม (Y_4)	3.78	.47	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (Y_4) โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$ S.D. = .47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกการดำเนินการอยู่

ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองพร้อมทั้งให้ผู้ปกครองมีส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 3.91$ S.D. = .49) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองหรือบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำวิชา ครูแนะแนว ($\bar{x} = 3.89$ S.D. = .58) และน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ($\bar{x} = 3.56$ S.D. = .50)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการส่งต่อนักเรียน (Y_5)

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน (Y_5)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป มากน้อยเพียงใด	3.77	.49	มาก
2. สถานศึกษามีการบันทึกผล แสดงการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกมากน้อยเพียงใด	3.69	.55	มาก
3. สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม เพื่อทบทวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพียงใด	3.75	.54	มาก
4. สถานศึกษามีการบันทึกการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียนมากน้อยเพียงใด	3.79	.55	มาก
5. สถานศึกษามีการประเมินตนเองและรายงานผลการประเมินด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากน้อยเพียงใด	3.80	.54	มาก
6. สถานศึกษามีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากน้อยเพียงใด	3.70	.57	มาก
7. สถานศึกษามีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด	3.65	.58	มาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(n = 90)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน (Y ₅)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
8. สถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูผู้ปฏิบัติและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การยกย่อง ชมเชย มอบรางวัลแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น	3.59	.57	มาก
9. สถานศึกษามีการบันทึกและรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภาพรวมของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด	3.75	.51	มาก
10. สถานศึกษามีการประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน	3.80	.53	มาก
รวม (Y ₅)	3.73	.49	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนศึกษาศาสตร์

จากตารางที่ 17 พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ด้านการส่งต่อนักเรียน (Y₅) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$ S.D. = .49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกการดำเนินการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการประเมินตนเองและรายงานผลการประเมินด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{x} = 3.80$ S.D. = .54) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน ($\bar{x} = 3.80$ S.D. = .53) และน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูผู้ปฏิบัติและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การยกย่อง ชมเชย มอบรางวัลแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น ($\bar{x} = 3.59$ S.D. = .57)

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Person's product correlation coefficient) ดังรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X _{tot}	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{tot}
X ₁	1														
X ₂	.820**	1													
X ₃	.869**	.901**	1												
X ₄	.813**	.874**	.838**	1											
X ₅	.861**	.916**	.922**	.884**	1										
X ₆	.695**	.846**	.843**	.753**	.845**	1									
X ₇	.675**	.840**	.789**	.769**	.792**	.783**	1								
X ₈	.828**	.829**	.825**	.823**	.854**	.708**	.785**	1							
X _{tot}	.904**	.952**	.951**	.919**	.964**	.873**	.865**	.913**	1						
Y ₁	.717**	.835**	.790**	.693**	.803**	.720**	.745**	.747**	.821**	1					
Y ₂	.683**	.753**	.700**	.629**	.726**	.647**	.664**	.682**	.746**	.912**	1				
Y ₃	.676**	.769**	.747**	.668**	.755**	.675**	.695**	.724**	.776**	.849**	.818**	1			
Y ₄	.740**	.850**	.810**	.749**	.832**	.746**	.773**	.795**	.855**	.908**	.857**	.911**	1		
Y ₅	.711**	.839**	.788**	.713**	.791**	.757**	.788**	.769**	.835**	.912**	.851**	.843**	.930**	1	
Y _{tot}	.742**	.851**	.806**	.726**	.822**	.746**	.771**	.782**	.858**	.964**	.936**	.928**	.969**	.955**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 18 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในทางลักษณะที่คล้ายตามกันที่ (r_{xy} =.955) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารจำแนกรายด้าน [X₁, X₂, X₃, X₄, X₅, X₆, X₇, X₈] กับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่.01 ทุกด้าน

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 3 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยภาพรวมและแยกแต่ละด้าน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis) พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

5.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ในภาพรวม (Y_{tot}) ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ในภาพรวม (Y_{tot})

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	13.750	6.875	125.834	.000
ภายในกลุ่ม	88	4.753	.055		
รวม	90	18.504			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.862
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.743
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.737
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.2337

ตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error			
ค่าคงที่	-.048	0.269		-.179	.858
1. การจูงใจ (X_2)	.810	.121	.648	6.680	.000
2. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8)	.213	.085	.245	2.519	.014

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเมื่อใช้พฤติกรรมการบริหารเป็นตัวทำนายการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เท่ากับ .862 ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย (R^2) เท่ากับ .743 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) สามารถทำนายการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ได้ร้อยละ 74.3 ค่าประสิทธิภาพของการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .737 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .2337 ซึ่งในลักษณะนี้แสดงว่า พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริหารเป็นตัวทำนายการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = -0.048 + 0.810 (X_2) + 0.213 (X_8)$$

5.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 โดยวิเคราะห์แยกตามการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.2.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y_1) ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y_1) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1	13.251	13.251	202.013	.000
ภายในกลุ่ม	89	5.772	.066		
รวม	90	19.024			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.835
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.697
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.693
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.2561

ตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std. Error			
ค่าคงที่	-.081	.284		-.284	.777
1. การจูงใจ (X_2)	1.057	.074	.835	14.213	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเมื่อใช้พฤติกรรมการบริหารเป็นตัวทำนายการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เท่ากับ .835 ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย (R^2) เท่ากับ .697 หมายถึง การจูงใจ (X_2) สามารถทำนายการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้ร้อยละ 69.7 ค่าประสิทธิภาพของการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .693 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .2561 ซึ่งในลักษณะนี้แสดงว่า การจูงใจ (X_2) ส่งผลต่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Y_1) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริหารกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_1 = -.081 + 1.057 (X_2)$$

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชานิติศาสตร์

5.2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการคัดกรองนักเรียน (Y_2) ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการคัดกรองนักเรียน (Y_2) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1	13.082	13.082	115.074	.000
ภายในกลุ่ม	89	10.004	.114		
รวม	90	23.086			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.753
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.567
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.562
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.3371

ตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	-.150	.374		-.400	.690
การจูงใจ (X ₂)	1.050	.098	.753	10.727	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนบริหาร

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X₂) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเมื่อใช้พฤติกรรมการบริหารเป็นตัวทำนายการคัดกรองนักเรียน เท่ากับ .753 ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย (R²) เท่ากับ .567 หมายถึง การจูงใจ (X₂) สามารถทำนายการคัดกรองนักเรียน ได้ร้อยละ 56.7 ค่าประสิทธิภาพของการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .562 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .3371 ซึ่งในลักษณะนี้แสดงว่า การจูงใจ (X₂) ส่งผลต่อการคัดกรองนักเรียน (Y₂) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริหารกับการคัดกรองนักเรียน ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตรวจราชการที่ 6 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_2 = -.150 + 1.050 (X_2)$$

5.2.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการส่งเสริมนักเรียน (Y_3) ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการส่งเสริมนักเรียน (Y_3) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	11.246	5.623	69.642	.000
ภายในกลุ่ม	88	7.024	.081		
รวม	90	18.270			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.785
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.616
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.607
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.2841

ตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	-.336	.326		1.030	.306
1. การจูงใจ (X_2)	.670	.147	.540	4.545	.000
2. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8)	.240	.103	.277	2.331	.022

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเมื่อใช้พฤติกรรมการบริหารเป็นตัวทำนายการส่งเสริมนักเรียน (Y_3) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เท่ากับ .785 ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย (R^2) เท่ากับ .616 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) สามารถทำนายการส่งเสริมนักเรียน (Y_3) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ได้ร้อยละ 61.6 ค่าประสิทธิภาพของการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .607 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .2841 ซึ่งในลักษณะนี้แสดงว่า พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ส่งผลต่อการส่งเสริมนักเรียน (Y_3) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริหารกับการส่งเสริมนักเรียนของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_3 = .336 + .067 (X_2) + .240 (X_8)$$

5.2.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา (Y_4) ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา (Y_4) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	15.271	5.635	129.503	.000
ภายในกลุ่ม	88	5.129	.059		
รวม	90	20.400			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R) 0.865

ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square) 0.749

ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square) 0.743

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error) 0.2428

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	-.224	.279		-.802	.425
1. การจูงใจ (X_2)	.799	.126	.609	6.342	.000
2. การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8)	.226	.088	.291	3.025	.003

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเมื่อใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารเป็นตัวทำนายการป้องกันและแก้ไขปัญหา (Y_4) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เท่ากับ .865 ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย (R^2) เท่ากับ .749 หมายถึง

พฤติกรรมกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) สามารถทำนายการป้องกันและแก้ไขปัญหา (Y_4) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ได้ร้อยละ 74.9 ค่าประสิทธิภาพของการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .743 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .2428 ซึ่งในลักษณะนี้แสดงว่า พฤติกรรมกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ส่งผลต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา (Y_4) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกรรมการบริหารกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_4 = .224 + .799 (X_2) + .266 (X_8)$$

5.2.5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารส่งผลต่อการส่งต่อนักเรียน (Y_5) ดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรรมการบริหารส่งผลต่อการส่งต่อนักเรียน (Y_5) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

แหล่งของความแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	15.900	7.950	1160525	.000
ภายในกลุ่ม	88	5.936	.068		
รวม	90	21.836			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (multiple R)	0.853
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R square)	0.728
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (adjusted R square)	0.722
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (standard error)	0.2612

ตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

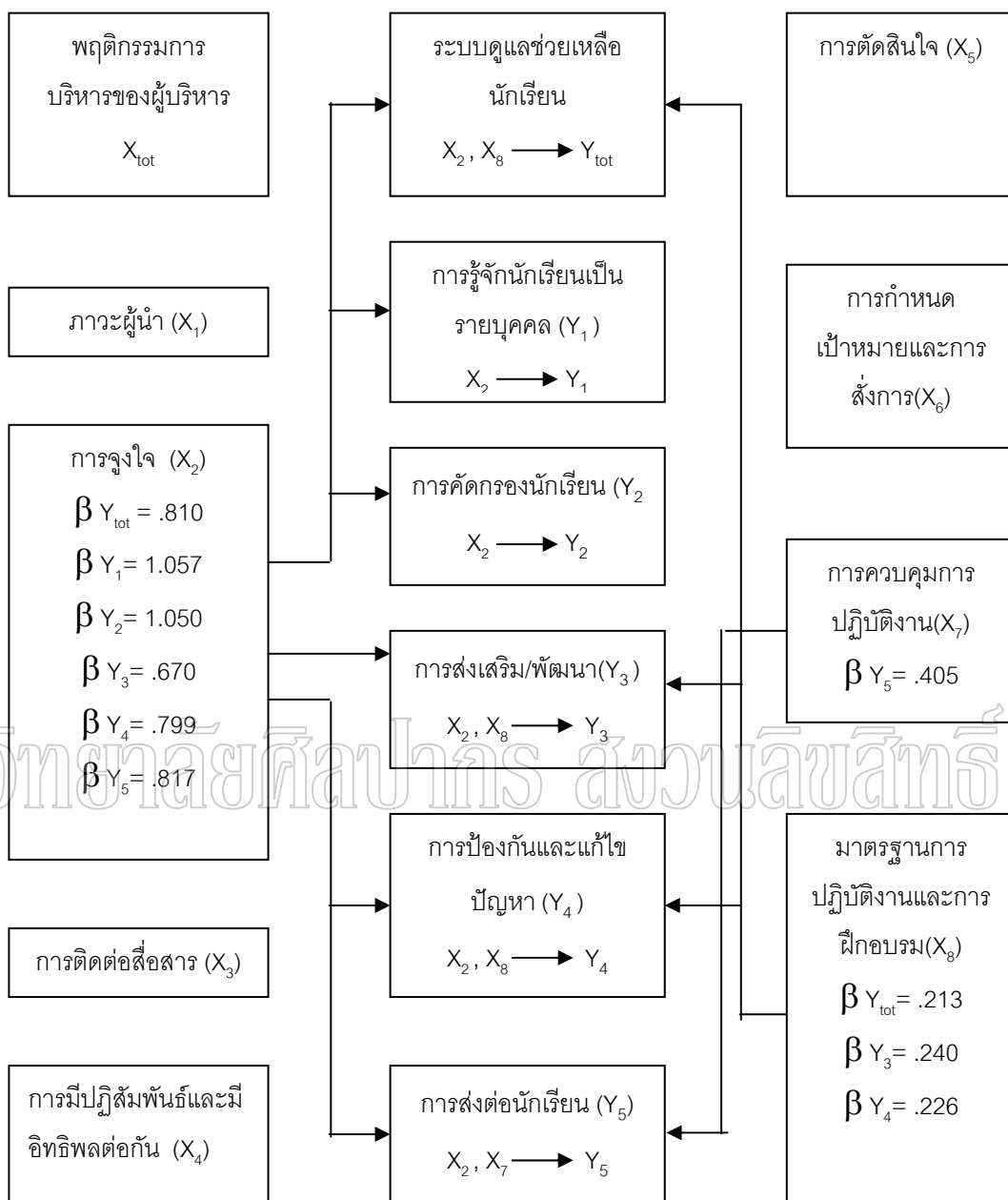
ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error			
ค่าคงที่	-.864	.306		-2.826	.006
1. การจูงใจ (X_2)	.817	.140	.602	5.851	.000
2. การควบคุม (X_7)	.405	.148	.282	2.740	.007

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการบริหารที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการควบคุม (X_7) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อใช้พฤติกรรมการบริหารเป็นตัวทำนายการส่งต่อนักเรียน (Y_5) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เท่ากับ .853 ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย (R^2) เท่ากับ .728 หมายถึง พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการควบคุม (X_7) สามารถทำนายการส่งต่อนักเรียน (Y_5) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ได้ร้อยละ 72.8 ค่าประสิทธิภาพของการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .722 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .2612 ซึ่งในลักษณะนี้แสดงว่า พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ (X_2) และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม (X_8) ส่งผลต่อการส่งต่อนักเรียน (Y_5) ของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริหารกับการส่งต่อนักเรียนของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_5 = -.864 + .817 (X_2) + .405 (X_7)$$

แผนภูมิที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมกรการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเขตตรวจราชการที่ 6

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 2) การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 และ 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6 จำนวน 90 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร 2) รองผู้บริหารฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ครูแนะแนว และ 4) ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา รวมทั้งสิ้น 360 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 360 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาสามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 360 ฉบับ จากโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อนำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำ การกำหนดเป้าหมายหรือการสั่งการ การมีปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกัน การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ การจูงใจ การควบคุมการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม

2. การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

3. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 โดยภาพรวม พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการจูงใจและการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจ ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ

3.2 พฤติกรรมการบริหารด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา

3.3 พฤติกรรมการบริหารด้านการควบคุม ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน

แต่อย่างไรก็ดี จากการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการบริหารและการดำเนินการระบบดูแลช่วยนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ไม่เข้าสมการ แต่สนับสนุนพฤติกรรมการบริหารด้านอื่นๆ ให้ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกัน การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมายและการสั่งการ โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากแนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งวิจิตร ศรีสะอ้าน เสนอไว้ว่าให้กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กระทรวงมีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลจำนวนสี่องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาและคณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม กระจายอำนาจลงสู่สถานศึกษาโดยตรง เมื่อเป็นดังที่กล่าวข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักในบทบาทการดำเนินงานที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องปรับบทบาทของตนเองให้เหมาะสมทันเหตุการณ์ เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามความคาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนนั้น เมื่อพิจารณาจากภารกิจตามตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาพบว่า บทบาทต่างๆ ที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ได้แก่ บทบาทด้านการบริหารวิชาการ บทบาทด้านการบริหารงบประมาณ บทบาทด้านการบริหารงานบุคคล บทบาทด้านการบริหารงานทั่วไป บทบาทที่ปฏิบัติจริงทั้ง 4 ด้านข้างต้นสอดคล้องกับ ภารกิจของโรงเรียน ซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ การจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับแนวคิดของ เซอร์จิโอวานนี (Sergiojovanni) ที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงความเป็นผู้นำได้ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตำแหน่งตามเกียรติและศักดิ์ศรีของตำแหน่ง สามารถประสานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนและเป็นผู้นำทางสู่เป้าหมายได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร อุดมกุศลศรี ที่ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่จำแนกมาตรฐานคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาศักดิ์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียนและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับมาก ในการบริหารโรงเรียนพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมี

อิทธิพลต่อครูและนักเรียน ตลอดจนชุมชนเป็นอย่างมาก พฤติกรรมตามบทบาทผู้นำและภารกิจตามตำแหน่งของผู้บริหาร มีข้อสังเกตว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ว่า ผู้บริหารได้ใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำและความเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับนับถือ ศรัทธา ให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านสวัสดิการ ให้กับครูได้พัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาต่อ การอบรมสัมมนา การให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นต่องานของผู้ร่วมงาน การรับฟังความคิดเห็นแล้วนำความคิดเห็นของผู้ร่วมงานมาประกอบในการพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการซึ่งผู้นำจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับความคาดหวัง ค่านิยมและความสามารถในการติดต่อพบปะเจรจาของบุคคลที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นเพื่อที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้นำจะต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าสนับสนุนในความสามารถของพวกเขา และพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีความเป็นไปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดมาตรฐานปฏิบัติงานไว้สูงสุด จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด อาจเพราะการจัดฝึกฝนไม่ตรงกับการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับในส่วนของงานที่ผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบ การสนับสนุนด้านทรัพยากรไม่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติงาน จึงทำให้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยต่ำ

2. การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ รวมทั้งในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายตามแผนปฏิรูปการศึกษา ปีงบประมาณ 2551 ร้อยละ 25 ของสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาต้องมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา และตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ.2549 – 2553) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตัวบ่งชี้ ที่ 15.1 มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการกำหนดโครงสร้างขั้นตอนการทำงานไว้อย่างชัดเจน ครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย กำหนดบทบาทหน้าที่และภาระงานไว้อย่างเหมาะสม ร่วมจัดทำแผนการปฏิบัติการและปฏิทินการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จัดประชุมชี้แจง อบรมสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน พัฒนาครูที่ปรึกษาทั้งความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จัดทำแผนการดำเนินการให้ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากระเบียบสะสม จากแบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) การเยี่ยมบ้าน มอบหมายให้ครูดูแลนักเรียนในสัดส่วนที่เหมาะสมและจัดบันทึกประวัติ และพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมแนะแนว สอดคล้องกับ เลสเตอร์ เอ็น ดาวน์ิง (Lester N. Dowing) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการอบรมเป็นพิเศษ เพื่อช่วยเหลือบุคคลในการปรับตัวและส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ นิ้มมา ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไพศาลพิทยาสำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน และจากการวิจัยพบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นการทำงานที่ต้องประสานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก การส่งต่อภายใน ได้แก่ ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง การส่งต่อภายนอก ได้แก่ ผู้ปกครอง สถานพยาบาล ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำให้การนิเทศติดตาม ประเมินผล บันทึกผล ไม่สะดวกมีความยุ่งยาก และการดูแลเอาใจใส่กับครูที่ปรึกษาในด้านการสร้างขวัญกำลังใจเท่าที่ควร เช่น การยกย่องชมเชย ความดีความชอบ มอบรางวัล

กับผู้ที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งสถานศึกษาอาจมีกิจกรรมการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องน้อย จึงทำให้การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำ

3. จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารด้านการจูงใจและมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 พฤติกรรมการบริหารด้านการจูงใจส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้นำได้ใช้ทักษะด้านภาวะผู้นำมาก จึงส่งผลให้สามารถใช้การจูงใจให้ครูและผู้ที่บังคับบัญชา ร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาตนเอง ในระดับการศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารการศึกษาและการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้น การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือก สอบคัดเลือก และการอบรมพัฒนาตามหลักสูตรผู้บริหารก่อนการบรรจุแต่งตั้งตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้บริหารใช้ทักษะการจูงใจบุคลากรทุกคนในหน่วยงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมรับผิดชอบต่อผลของการปฏิบัติงาน มีความสามัคคี มีเจตคติที่ดีต่อกัน เกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน เกิดความพึงพอใจในการเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษาและได้รับการดูแลจากผู้บริหารเป็นอย่างดี มีการสนับสนุน ส่งเสริม ผู้นำใช้ปัจจัยต่างๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ให้รางวัลความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การให้สวัสดิการ สอดคล้องกับไลเคิร์ต (Likert) ลักษณะของการใช้สิ่งจูงใจหรือวิธีการกระตุ้นแบบต่างๆ เบเรลสันและสไตเนอร์ (Berelson and Steiner) กล่าวว่า สถานการณ์ภายในซึ่งกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น หรือการเคลื่อนไหวอันนำไปสู่พฤติกรรมที่จะบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในรายชื่อ พบว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนไม่มีผลกระทบให้แรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานตามเป้าหมายของสถานศึกษา ถดถอยลง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3.2 พฤติกรรมการบริหารด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา มีความเป็นไปได้ว่า ผู้บริหารมีการดำเนินการกำหนดกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การให้โอกาสในการพัฒนาความสามารถ สนับสนุนทรัพยากร อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ รวมทั้งการพัฒนาระบบงานของ สถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนการ กระจายความรับผิดชอบให้กับบุคลากร การวางระบบงาน การนิเทศติดตามผล โดยการพัฒนา งานตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดระบบงานของ สถานศึกษาไว้ จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการบริหารด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรมส่งผลต่อ การดำเนินงานการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา ที่จะเป็นการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน ตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน จัดแยกนักเรียนกลุ่ม ปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มี ปัญหา ซึ่งผู้บริหารที่มุ่งหวังการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ผลักดันการดำเนินงานให้มีเป้าหมาย และการจูงใจอย่างมีทิศทางตรงกับความหมายของการฝึกอบรม การฝึกอบรมนั้น ถือเป็น กระบวนการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น โดยจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรในที่สุด

3.3 พฤติกรรมการบริหารด้านควบคุมการปฏิบัติงานส่งผลต่อการส่งต่อนักเรียน อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการที่จะช่วยเหลือนักเรียนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญในด้านต่างๆ ในกรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือหรือแก้ไขแล้วพฤติกรรมไม่ดีขึ้น จำเป็นต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้นักเรียนได้รับแก้ไขส่งเสริมพัฒนา ให้ได้รับความ ช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องใช้พฤติกรรมควบคุมการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการควบคุมงานมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารงาน เพราะจะทำให้ทราบถึงผลการ ปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน อันจะสามารถนำไปใช้พิจารณาปรับปรุงในส่วนต่างๆ ที่จะดำเนินการ ต่อไปให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความสำคัญของการควบคุมงานอีกประการหนึ่ง ช่วยให้การปฏิบัติงาน ในองค์กรดำเนินไปด้วยความถูกต้องอย่างมีแผนตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การควบคุมงานมี ความสำคัญต่อการบริหารงานมาก เพราะในการบริหารงานนั้นมีหลักการอยู่ประการหนึ่ง คือ ความพยายามที่จะใช้พลังของกลุ่มให้ความร่วมมือประสานกันทำงานอย่างมีเหตุผลให้บรรลุ เป้าหมาย จึงต้องมอบหมายงานและอำนาจหน้าที่ให้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้อง คอยติดตามหรือควบคุมการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ อองรี ฟาโยล

(Fayol) กล่าวว่า การควบคุมหรือการตรวจสอบว่าทุกอย่างดำเนินไปสอดคล้องกับแผนคำสั่งและหลักการที่กำหนดไว้หรือไม่ วัตถุประสงค์ของการควบคุมก็เพื่อหาข้อบกพร่อง เพื่อแก้ไขและป้องกันมิให้ผลงานคลาดเคลื่อนไปจากวัตถุประสงค์ หน้าที่ของการควบคุมนั้นเกี่ยวข้องกับทุกด้านไม่ว่าจะเป็นคน เงิน สิ่งของและการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการดำเนินการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหารควรพัฒนาการใช้ทักษะความเป็นผู้นำในสถานศึกษา โดยเฉพาะควรให้ครูมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นต่องานสำคัญของโรงเรียน เช่น การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ชัดเจน สร้างความตระหนักให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นสำคัญความจำเป็นและเป็นหน้าที่ จัดสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสมและเพียงพอ แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการที่มีความรู้อย่างเหมาะสม ประชุมกรรมการและกำหนดหลักเกณฑ์การจำแนกกลุ่มนักเรียน ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ความชำนาญในทักษะเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำกับ นิเทศ ติดตามประเมินผล สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานดีเด่น

2. ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานั้นเป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข โรงเรียนควรมีกิจกรรมประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานทั้งภายในและ

บุคคลภายนอกมากขึ้น สร้างความเข้าใจมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน เช่น ผู้ปกครอง โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูลกันและกัน

3. ผู้บริหารควรพัฒนาพฤติกรรมการบริหารโดยตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคาดหวังของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจการปฏิบัติงานของครูกับการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่

3 – ช่วงชั้นที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2542.

กรองแก้ว อยู่สุข. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2533.

ธงชัย สันติวงษ์. การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.

ธีระ ชัยยุทธยรรยง. “การแนะแนวกลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้.” วารสารวิชาการ 4 , 10

(ตุลาคม 2544) : 13.

ประสิทธิ์ เครือสิงห์. “4 ม.ที่ทำให้ผู้บริหารน่ารังเกียจ.” วารสารประชาศึกษา 51,2 (ธันวาคม

2543 – มกราคม 2544) : 34.

ปราโมทย์ ธีพล. “เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนสีขาวในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2544.

ไพวัลย์ เหล็งสุดใจ. “ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กับคุณภาพนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ภรณ์ กิรติบุตร. การประเมินประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพฯ : โอ เอส ปรี้นติ้ง, 2546.

ภิญโญ สาร. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

วัฒนา พัชรวานิช. หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.

วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหาร : หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา กรุงเทพฯ : อักษร
พิมพ์, 2542.

ศิริพร อุดมกุศลศรี. “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่จำแนกมาตรฐานคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ศิริรัตน์ นิมมา. “การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไพศาลพิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2548.

สมคิด บางโม. หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์, 2548.

สมยศ นาวิการ. การบริหารระดับหัวหน้างานและผู้จัดการแผนก. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2524.

สมยศ นาวิการ. การพัฒนาองค์การและการจูงใจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ดวงกมล, 2521.

สุชาติ ประชากุล. หลักการบริหารงานแผนใหม่. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546.

สำนักนายกรัฐมนตรี , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , “แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2559)” เอกสารประกอบการสัมมนา. (อัดสำเนา)

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์. การสื่อสารความในใจการบริหาร. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด, 2542.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

หลักการจัดองค์การและการบริหาร [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2551. เข้าถึงได้จาก

<http://isc.ru.ac.th/data/BA0000644.doc>

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ. “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.” วารสารวิชาการ. 7, (เมษายน – มิถุนายน 2547) : 6.

ภาษาอังกฤษ

- B., Horace, and Ava Champney English. A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psycholalytical Terms. London : Longmans,Green and Co., 1970.
- Berelson, Barnard, and Gray A. Steiner. Human Behaviour. New York : Harcourt Brace & World Inc., 1964.
- Campbell, Ronald F., J.E. Corbally, and J.A. Ramsawyer. Introduction to Educational Administration. Boston : Allyn and Bacon Inc., 1967.
- Campbell, Ronald. Introduction to Education Administration. Boston : Allen & Bacon,1974.
- Dowing,Lester N. Guidance and Counseling Services : An Introduction. New York : McGraw – Hill Book Co., 1968.
- Fifner, John M., and Robert V. Presthus. Public Administration. 4th ed. New York : The Ranaul Press Company, 1960.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rded. New York : McGraw – Hill book Co., 1973.
- Hersey, Paul., and Kenneth H. Blanchard. Managament of Organizational Behaviour. New Delhi : Prentice – Hall of India Private Limited,1974.
- Herzberg, Frederick, and other. The Motivation to Work. New York : John Wiley & Sons, Inc., 1959.
- Hicks, Herbert G. The Managament of Organization. New York : McGraw-Hill Book company, 1967.
- J., Cronbach Lee. Essentials of Psychological Testing. 3 rd ed. New York : Haer & Row Publishers , 1974.
- Kast, Premont E., and Jame E. Ronsenzweig. Organization and Management : A System Approach. New York : McGraw – Hill, Inc., 1974.

- Koontz, Harold, and Cyril O. Donnel. Principles of Management : An Analysis of Management Function. New York : McGraw-Hill Book Co., 1974.
- Krumboltz, J.D. Guidance and Counseliong. New York : Holt , Reinhart , and Winston, 1970.
- Likert, Rensis. New Pattern of Management. New York : McGraw – Hill Book Co., 1961.
- Likert, Rensis. The Human Organization. New York : Mcgraw – Hill Book Co., 1967.
- Lipham, James M, and James A. Hoch. Jr., The Principalship : Foundation and Functions. New York : Harper & Row , 1974.
- Maslow, Abraham H. Motivation Personality. 2nd ed. New York : Harper & Row Publishers Inc., 1970.
- Massie, Joseph L., and John Douglas. Managing : A Contemporary Introduction. Englewood Cliffs, New Jersey : Pretice – Hall, Inc., 1981.
- Mcfarland, Dalton E. Management : Foundation and Practces. New York : McMillan Publishing Co., 1979.
- McGregor, Douglas. The Human Side of Emterprise. New York : McGraw – Hill Book Company, 1960.
- Miller, Carroll H. Foundations of Guidance. New York : Harper and row , Publishers, 1976.
- Napier, Rodney W., and Matti K.Gershenfeld. Groups : Theory and Wxperience. Boston : Houghton Mifflin, Co., 1973.
- Schwartz, Davis. Introduction to Managment : Principle Practice and Processes Harncount Brace : Jovanonich Inc., 1980.
- Scott, W.G., and T.R. Mitchell. Organization Theory : A Structural and Behavioral Analysis. Illinois : Irwin, Inc., 1972.
- Simon, Herbert A. Administrative Behavior. 2nd ed. New York : The Free Press, 1957.
- Stogdill , Ralph M. Handbook of Leadership : A Study of Theory and Reseach. New York : The Free Press, 1974.

Strong, Earl P., and Robert D. Smith. Management Control Models. New York : Holt – Rinchart and Winston, 1968.

Tead, Ordway. The Art of Leadership. New York : McGraw-Hill Book Co., 1970.

Hoy, Wayne K. and Cecil G. Miskel. Educational Administration : Theory Research and Practice. New York : Random House, 1978.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0502.203.2 / ก 433

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

15 ธันวาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน คร.จันทนา นนทิกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ฉบับ

ด้วย นายก้องภพ ชีหระ รหัสนักศึกษา 46252302 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับ อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ”

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ขอขอบความอนุเคราะห์จากท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เพื่อการวิจัย ที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ ทั้งนี้ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0 3421 9136

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. นายณรงค์ โพธิ์มี อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. ดร.จันทนา นนทิกกร ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
3. นายผ่อง เกื้อเม่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
4. นายสุรรัตน์ อังกูวิโรจน์ ครู ค.ศ.3 โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
5. นางยุพา แก้วทอง ครู ค.ศ.3 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 สอบถามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

2.3 ครูแนะแนว

2.4 ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

3. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อคำถามและทุกตอนตาม
ความจริง เพราะคำตอบของท่านมีคุณค่าต่อวิทยานิพนธ์นี้อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นายก่อภพ ยี่หระ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับ ผู้วิจัย
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	()
2	อายุ ☐ ไม่เกิน 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	()
3	ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ สูงกว่าปริญญาโท	()
4	สถานภาพของท่าน ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายปกครองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ☐ ครูแนะแนว ☐ ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา	()
5	ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน (เศษเกิน 6 เดือนให้ถือเป็น 1 ปี) ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี ☐ 16 – 20 ปี ☐ 20 ปีขึ้นไป	()

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง

แบบสอบถามตอนนี้ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โปรดประเมินข้อคำถาม และใส่เครื่องหมาย \surd ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามที่เป็นจริง โดยตัวเลขในแต่ละช่องระดับ มีความหมาย ดังนี้

- 1 หมายถึง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
0	ท่านคิดว่าครูในสถานศึกษาของท่านมีส่วนร่วมในการบริหารงานในสถานศึกษามากเพียงใด				\surd		

คำอธิบาย จากตัวอย่างข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย \surd ลงในช่องตารางตัวเลือก 4 จะหมายถึงครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษามาก

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นและไว้วางใจครูในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาเพียงใด						
2	ครูในสถานศึกษามีความเชื่อมั่นและให้การยอมรับนับถือในตัวผู้บริหารสถานศึกษาเพียงใด						
3	ผู้บริหารสถานศึกษา มีพฤติกรรมที่แสดงการสนับสนุนต่อครูหรือผู้อื่นในเรื่องต่างๆ เช่น สวัสดิการ การศึกษาต่อ การอบรมสัมมนาเพียงใด						
4	ครูในสถานศึกษามีความรู้สึกต่อผู้บริหารที่ให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นต่องานสำคัญๆ ของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
5	ผู้บริหารสถานศึกษา รับฟังและใช้แนวคิดหรือความคิดเห็นของครูในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานเพียงใด						
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ปัจจัยจูงใจต่างๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะ, การให้สวัสดิการต่างๆ เพื่อเป็นพลังจูงใจครูในการปฏิบัติงานเพียงใด						
7	ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ลักษณะการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเชิงบวก (ให้รางวัล) และเชิงลบ (การลงโทษ) เหมาะสมเพียงใด						
8	ผู้บริหารสถานศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาและเป้าหมายของสถานศึกษา ด้วยการสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเพียงใด						
9	ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษามีผลกระทบทำให้แรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานตามเป้าหมายของสถานศึกษาลดน้อยลง						

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
10	บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาเพียงใด						
11	บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อกัน รวมทั้งมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นซึ่งกันและกันเพียงใด						
12	ครูในสถานศึกษามีความพึงพอใจในการเป็นสมาชิกของสถานศึกษา การได้รับการตรวจสอบและดูแลงานจากฝ่ายบริหาร และความสำเร็จของตนเองมากน้อยเพียงใด						
13	ในสถานศึกษาของท่านมีการพบปะหรือติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งให้งานบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด						
14	ข่าวสารในสถานศึกษาของท่านจากสายงานต่างๆ มีการสื่อสารถึงกันอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด						
15	การสื่อสารในสถานศึกษาของท่านส่วนใหญ่ มักจะเริ่มจากระดับผู้บริหารลงมาสู่ระดับปฏิบัติ						
16	ในการสื่อสารจากผู้บริหารสู่ผู้ปฏิบัติผู้บริหารสถานศึกษาพยายามที่จะให้ข้อมูลแก่ครูหรือผู้ปฏิบัติมากน้อยเพียงใด						
17	การสื่อสารจากผู้บริหารสู่ผู้ปฏิบัติเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
18	การสื่อสารจากผู้ปฏิบัติถึงผู้บริหารในสถานศึกษาของท่านเหมาะสมกับสายการบังคับบัญชาเพียงใด						

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
19	ครูในสถานศึกษามีความรับผิดชอบ ในการส่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำตรงถึงผู้บริหารมากน้อยเพียงใด						
20	การส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของครูในสถานศึกษา ไม่มีแรงผลักดันที่จะทำให้เกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่เสนอต่อผู้บริหาร						
21	การเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆจากผู้ปฏิบัติต่อผู้บริหารในสถานศึกษาของท่านมีความถูกต้องแม่นยำเพียงใด						
22	ระบบเสริมการสื่อสารมีความจำเป็นที่ผู้ปฏิบัติจะใช้สื่อสารถึงผู้บริหารสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
23	การสื่อสารระหว่างสถานศึกษาของท่านกับสถานศึกษาอื่นๆ มีความถูกต้องเหมาะสมและแม่นยำเพียงใด						
24	ในสถานศึกษาของท่านมีความใกล้ชิดทางใจ เช่นความเป็นกันเองระหว่างผู้บริหารกับคณะครู มากน้อยเพียงใด						
25	ผู้บริหารสถานศึกษารู้และเข้าใจปัญหาที่ครูกำลังเผชิญอยู่มากน้อยเพียงใด						
26	ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามองกันด้วยความเข้าใจและถูกต้องมากน้อยเพียงใด						
27	การปฏิสัมพันธ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีลักษณะการติดต่อแบบฉันท์มิตร และเต็มไปด้วยความมั่นใจและไว้วางใจกันมากน้อยเพียงใด						

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
28	ในสถานศึกษาของท่านมีความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเป็นทีมมากน้อยเพียงใด						
29	ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าครูในสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และกิจกรรมภายในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
30	ครูในสถานศึกษาเห็นว่าตนเองมีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมายวิธีการ และกิจกรรมภายในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
31	ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมายวิธีการ และกิจกรรมของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
32	โครงสร้างของการบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพพอที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่หน่วยงาน มีอิทธิพลต่อกันและกันในทุกระดับมากน้อยเพียงใด						
33	การวินิจฉัยสั่งการที่เป็นทางการในสถานศึกษาของท่านอยู่ที่ผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่เพียงใด						
34	ในสถานศึกษาของท่านมีข้อมูลที่ใช้ประกอบการวินิจฉัยสั่งการเพียงพอและถูกต้องเพียงใด						
35	ผู้มีหน้าที่วินิจฉัยสั่งการต่างๆในสถานศึกษาของท่านตระหนักถึงปัญหาที่คนในบังคับบัญชาเผชิญอยู่เพียงใด						
36	ในสถานศึกษาของท่านมีการใช้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพประกอบการวินิจฉัยสั่งการ มากน้อยเพียงใด						
37	ในสถานศึกษาของท่านมีการตัดสินใจในระดับที่มีข้อมูลพร้อมและถูกต้องเพียงใด						

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
38	การวินิจฉัยสั่งการในสถานศึกษาของท่าน ก่อให้เกิดพลังจูงใจแก่ครูที่จะต้องนำไปปฏิบัติ เพียงใด						
39	ในสถานศึกษาของท่าน ครูมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับงานของตนเองมากน้อย เพียงใด						
40	การวินิจฉัยสั่งการในสถานศึกษาของท่านที่มุ่งให้ เกิดการทำงานเป็นทีม และส่งเสริมการทำงานเป็น ทีมมากน้อยเพียงใด						
41	การกำหนดเป้าหมายและการสั่งการใน สถานศึกษาของท่านส่วนใหญ่จะมีการ ปรึกษาหารือกันก่อนเพียงใด						
42	ทุกคนในสถานศึกษาของท่าน พยายามที่จะ ปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายและนโยบายของ สถานศึกษาอย่างจริงจังเพียงใด						
43	บุคลากรในสถานศึกษาของท่านให้การยอมรับ เป้าหมายของสถานศึกษาโดยไม่มีต่อต้านมาก น้อยเพียงใด						
44	บุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาเป็นห่วงผลการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
45	สถานศึกษาของท่านมีการประเมินผลการ ปฏิบัติงานที่ถูกต้องแม่นยำจนสามารถควบคุมการ ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพปลอดจากการ รายงานผลการปฏิบัติที่บิดเบือนต่างๆ						
46	สถานศึกษาของท่านมีการกระจายการควบคุมงาน ให้กับผู้บริหารแต่ละระดับมากน้อยเพียงใด						

ตอนที่ 3 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

ข้อ	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ
		1	2	3	4	5	ผู้วิจัย
1	สถานศึกษามีโครงสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนชัดเจนเพียงใด						
2	สถานศึกษามีการกำหนดบทบาท หน้าที่ภาระงานของครูและผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้เพียงใด						
3	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และปฏิทินปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนชัดเจนเพียงใด						
4	สถานศึกษามีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด						
5	สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงโครงการและอบรมแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากน้อยเพียงใด						
6	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากน้อยเพียงใด						
7	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด						
8	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากระเบียบสะสมมากน้อยเพียงใด						

ข้อ	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ
		1	2	3	4	5	ผู้วิจัย
9	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) มากน้อยเพียงใด						
10	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนมากน้อยเพียงใด						
11	สถานศึกษาจัดให้มีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนในจำนวนที่เหมาะสมเพียงใด						
12	สถานศึกษาจัดให้มีการบันทึกและรายงานผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลมากน้อยเพียงใด						
13	สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา มากน้อยเพียงใด						
14	สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากระเบียบสะสมมากน้อยเพียงใด						
15	สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) มากน้อยเพียงใด						
16	สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนมากน้อยเพียงใด						
17	สถานศึกษาจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มากน้อยเพียงใด						
18	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน เช่น โยมรุมและประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนมากน้อยเพียงใด						

ข้อ	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ
		1	2	3	4	5	ผู้วิจัย
19	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมความถนัดความสามารถของนักเรียนกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ มากน้อยเพียงใด						
20	สถานศึกษาจัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง มากน้อยเพียงใด						
21	สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างและพัฒนาตนเองให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การรู้จักควบคุมตนเองให้มีความมั่นคงทางอารมณ์ มากน้อยเพียงใด						
22	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากน้อยเพียงใด						
23	สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และการปรับปรุงพัฒนาตนเองมากน้อยเพียงใด						
24	สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และการปรับปรุงพัฒนาตนเองมากน้อยเพียงใด						
25	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามากน้อยเพียงใด						
26	สถานศึกษาจัดให้มีการประชุม อบรมเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยอันตรายมากน้อยเพียงใด						

ข้อ	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ
		1	2	3	4	5	ผู้วิจัย
27	สถานศึกษาจัดให้มีการติดตามการปฏิบัติงานครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเพียงใด						
28	สถานศึกษามีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำวิชา ครูแนะแนว มากน้อยเพียงใด						
29	สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองพร้อมทั้งให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหา มากน้อยเพียงใด						
30	สถานศึกษาจัดให้มีการตั้งเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนให้มีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากน้อยเพียงใด						
31	สถานศึกษามีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป มากน้อยเพียงใด						
32	สถานศึกษามีการบันทึกผล แสดงการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกมากน้อยเพียงใด						
33	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม เพื่อทบทวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพียงใด						
34	สถานศึกษามีการบันทึกการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และติดตามผลนักเรียนมากน้อยเพียงใด						

ข้อ	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น					สำหรับ
		1	2	3	4	5	ผู้วิจัย
35	สถานศึกษามีการประเมินตนเองและรายงานผลการประเมินด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างน้อยเพียงใด						
36	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างน้อยเพียงใด						
37	สถานศึกษามีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเพียงใด						
38	สถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูผู้ปฏิบัติ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การยกย่องชมเชย มอบรางวัล แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่นอย่างน้อยเพียงใด						
39	สถานศึกษามีการบันทึกและรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภาพรวมของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด						
40	สถานศึกษามีการประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างน้อยเพียงใด						

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2 / ก042

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

4๙ มิถุนายน 2550

เรื่อง ขื่อทดลองเครื่องมือวิจัย

ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีรัตนสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม

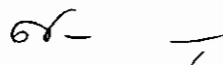
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วยนายก้องภพ ชีห์ร่า รหัสนักศึกษา 46252302 นักศึกษาระดับปริญญาโทมาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นายก้องภพ ชีห์ร่า
ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาภายใต้เขตพื้นที่รับผิดชอบของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุง
แก้ไขก่อนนำไปใช้ในกรณีวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ภาควิชาการบริหารการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุวานนิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0 3421 9136

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
X1	366.3667	1142.5161	.1049	.9563
X2	366.2333	1137.1506	.1922	.9560
X3	366.2333	1131.0126	.2268	.9562
X4	365.7333	1128.9609	.2183	.9564
X5	365.9000	1142.7138	.1198	.9561
X6	365.6000	1125.0069	.2970	.9559
X7	365.9000	1141.5414	.1262	.9562
X8	365.9333	1141.9954	.1119	.9563
X9	365.6000	1125.9034	.2781	.9560
X10	365.4333	1127.3575	.3026	.9558
X11	366.0000	1138.8966	.1513	.9562
X12	366.5000	1123.5690	.3644	.9556
X13	366.5000	1128.8103	.2790	.9559
X14	366.3667	1129.6885	.2565	.9560
X15	365.5000	1115.7069	.4127	.9555
X16	366.3667	1151.8264	-.0404	.9568
X17	366.6000	1171.7655	-.2899	.9581
X18	365.9000	1134.5759	.2300	.9559
X19	365.8333	1122.4885	.4998	.9551
X20	365.4000	1095.2138	.7134	.9543
X21	365.9000	1134.6448	.2807	.9557
X22	365.9667	1126.6540	.4234	.9553
X23	366.5000	1124.8793	.3873	.9554
X24	366.6667	1120.9885	.5945	.9549
X25	365.8333	1127.4540	.4977	.9552
X26	365.8667	1118.6023	.5970	.9549
X27	365.3667	1097.4816	.6429	.9546
X28	365.5000	1082.6034	.6709	.9545
X29	366.0000	1108.4138	.6608	.9546
X30	366.0000	1112.8966	.5871	.9548
X31	365.0667	1097.3057	.8057	.9541
X32	365.1000	1098.6448	.7549	.9542
X33	365.7667	1133.8402	.4142	.9554
X34	365.0000	1105.2414	.7448	.9544
X35	365.8000	1139.8897	.1915	.9559
X36	365.0000	1102.3448	.7313	.9544
X37	365.6667	1139.1954	.2823	.9556
X38	365.0667	1090.6851	.8787	.9538
X39	365.8667	1111.9816	.7270	.9545
X40	365.9667	1106.1023	.7709	.9543
X41	365.1667	1096.8333	.7563	.9542
X42	365.0333	1121.8954	.4574	.9552
X43	366.3667	1160.8609	-.2243	.9569

X44	366.5667	1147.7713	.0504	.9561
X45	365.7000	1134.8379	.3798	.9555
X46	364.9000	1107.8862	.8462	.9543
X47	365.7667	1120.5989	.6365	.9549
X48	365.6667	1129.6092	.5400	.9552
X49	365.1000	1106.5759	.7138	.9545
X50	364.9333	1115.1678	.6865	.9547
X51	365.6333	1157.7575	-.2540	.9564
Y1	365.5333	1158.4644	-.2626	.9565
Y2	364.9667	1116.3782	.6990	.9547
Y3	364.8333	1130.9713	.5082	.9552
Y4	365.8000	1125.8897	.6720	.9550
Y5	364.9667	1110.3782	.7309	.9545
Y6	365.7000	1133.3897	.4688	.9553
Y7	364.9667	1106.6540	.8019	.9543
Y8	365.6000	1145.9724	.1172	.9559
Y9	364.8667	1115.1540	.8264	.9545
Y10	365.7333	1124.4782	.6199	.9550
Y11	365.5667	1152.1161	-.0866	.9561
Y12	364.9333	1103.1678	.7925	.9542
Y13	364.9333	1104.2713	.8116	.9542
Y14	365.8333	1115.0402	.7803	.9546
Y15	365.7333	1127.4437	.6948	.9550
Y16	365.0000	1103.5862	.7406	.9544
Y17	365.7667	1125.0816	.7275	.9549
Y18	364.9333	1114.2713	.7046	.9546
Y19	364.8333	1122.9023	.6010	.9550
Y20	365.6333	1153.0678	-.1230	.9562
Y21	365.7000	1138.2172	.4770	.9554
Y22	364.9000	1115.4724	.6898	.9547
Y23	364.8667	1102.4644	.7857	.9542
Y24	365.7667	1124.9437	.6479	.9550
Y25	365.7333	1127.6506	.6883	.9550
Y26	365.0000	1122.4138	.5645	.9550
Y27	364.9333	1135.7195	.2735	.9557
Y28	365.7667	1134.8747	.5141	.9553
Y29	364.9333	1128.4092	.3946	.9554
Y30	365.7333	1141.3747	.2616	.9557
Y31	364.9000	1125.6793	.4274	.9553
Y32	365.7333	1135.7885	.3796	.9555
Y33	365.0000	1128.8276	.3425	.9556
Y34	365.8333	1131.5230	.4435	.9553
Y35	365.0000	1134.0690	.2543	.9558
Y36	365.6667	1144.0920	.2086	.9558
Y37	364.9333	1131.5816	.3347	.9556
Y38	364.9667	1131.4816	.3331	.9556
Y38	364.9667	1131.4816	.3331	.9556
Y39	365.8000	1132.7172	.4274	.9554
Y40	365.0667	1129.7195	.2863	.9558

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 91

Alpha = .9558

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 4635

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

22 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายก้องภพ ยี่หว่า นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบ การทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้ง โรงเรียน ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

รายชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 6
ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เขตพื้นที่ การศึกษา	ลำดับที่	สถานศึกษา	ขนาด สถานศึกษา
กาญจนบุรี เขต 1	1.	โรงเรียนวิสุทธรังษี	พิเศษ
	2.	โรงเรียนกาญจนานุเคราะห์	"
	3.	โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	"
	4.	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรี นครินทร์ กาญจนบุรี	ใหญ่
	5.	โรงเรียนลาดหญ้าพิทยาคม	"
	6.	โรงเรียนบ้านเก่าวิทยา	"
	7.	โรงเรียนพัชรราษฎร์รังสรรค์	กลาง
	8.	โรงเรียนหนองตากยาตั้งวิริยะราษฎร์บำรุง	"
กาญจนบุรี เขต 2	9.	โรงเรียนท่ามะกาพิทยาคม	พิเศษ
	10.	โรงเรียนประชาวมงคล	ใหญ่
	11.	โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก	"
	12.	โรงเรียนพระแท่นดงรังวิทยาจารย์	"
	13.	โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์	"
	14.	โรงเรียนหนองรีประชานิมิต	"
	15.	โรงเรียนท่าเรือพิทยาคม	กลาง
	16.	โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม	"
	17.	โรงเรียนหนองปรือพิทยาคม	"
	18.	โรงเรียนนิวิฐราษฎร์อุปถัมภ์	"

เขตพื้นที่ การศึกษา	ลำดับ ที่	สถานศึกษา	ขนาด สถานศึกษา
กาญจนบุรี เขต 3	19.	โรงเรียนไตรโยคมนตรีกาญจนวิทยา	ใหญ่
	20.	โรงเรียนร่มเกล้า กาญจนบุรี	"
	21.	โรงเรียนไตรโยคน้อยวิทยา	กลาง
	22.	โรงเรียนทองผาภูมิวิทยา	"
	23.	โรงเรียนศรีสวัสดิ์พิทยาคม	"
นครปฐม เขต 1	24.	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย	พิเศษ
	25.	โรงเรียนราชินีบูรณะ	"
	26.	โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา	"
	27.	โรงเรียนสตรีรัตนราชวิทยาลัย	"
	28.	โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน	"
	29.	โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา	"
	30.	โรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม	ใหญ่
	31.	โรงเรียนสระกะเทียมวิทยาคม	"
	32.	โรงเรียนศาลาตึกวิทยา	กลาง
33.	โรงเรียนบ้านหลวงวิทยา	"	
นครปฐม เขต 2	34.	โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา	พิเศษ
	35.	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม	"
	36.	โรงเรียนบางเลนวิทยา	ใหญ่
	37.	โรงเรียนภัทรญาณวิทยา	"
	38.	โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา	"
	39.	โรงเรียนสามพรานวิทยา	"
	40.	โรงเรียนแหลมบัววิทยา	กลาง
	41.	โรงเรียนปรีดารามวิทยา	"
	42.	โรงเรียนบางหลวงวิทยา	"
	43.	โรงเรียนเพิ่มวิทยา	"
	44.	โรงเรียนสถาพรวิทยา	"

เขตพื้นที่ การศึกษา	ลำดับ ที่	สถานศึกษา	ขนาด สถานศึกษา
นครปฐม เขต 2	45.	โรงเรียนบัวปากท่าวิทยา	กลาง
ราชบุรี เขต 1	46.	โรงเรียนเบญจมราชาทิศ ราชบุรี	พิเศษ
	47.	โรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์	"
	48.	โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์	ใหญ่
	49.	โรงเรียนโสภณศิริราษฎร์	"
	50.	โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย	"
ราชบุรี เขต 1	51.	โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา	ใหญ่
	52.	โรงเรียนบ้านคาวิทยา	"
	53.	โรงเรียนด่านทับตะโกราษฎร์อุปถัมภ์	กลาง
	54.	โรงเรียนวัดสันติการามวิทยา	"
ราชบุรี เขต 2	55.	โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	พิเศษ
	56.	โรงเรียนโพธารามพัฒนาเสนา	"
	57.	โรงเรียนท่ามะขามวิทยา	ใหญ่
	58.	โรงเรียนวัดดอนตูม	"
	59.	โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ	"
	60.	โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุศลกิจพิทยาคม	"
	61.	โรงเรียนหนองปลาหมอพิทยาคม	"
	62.	โรงเรียนหนองโพวิทยา	กลาง
	63.	โรงเรียนโพหัก "วงศ์สมบุญราษฎร์อุปถัมภ์"	"
	64.	โรงเรียนเนกขัมมิ์วิทยา	"
	65.	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ดอนคั่ง	"
สุพรรณบุรี เขต 1	66.	โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย	พิเศษ
	67.	โรงเรียนสงวนหญิง	"
	68.	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี	"
	69.	โรงเรียนศรีประจันต์ " เมธีประมุข "	ใหญ่

เขตพื้นที่ การศึกษา	ลำดับ ที่	สถานศึกษา	ขนาด สถานศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 1 สุพรรณบุรี เขต 2	70.	โรงเรียนสวนแตงวิทยา	ใหญ่
	71.	โรงเรียนตลิ่งชันวิทยา	"
	72.	โรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา	กลาง
	73.	โรงเรียนหรรษาสุจิตต์วิทยา 2	"
	74.	โรงเรียนบางแม่หม้ายรัฐราษฎร์รังสฤษดิ์	"
	75.	โรงเรียนคูทอง	พิเศษ
	76.	โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1	"
	77.	โรงเรียนบางลี่วิทยา	ใหญ่
	78.	โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา	"
	79.	โรงเรียนคูทองศึกษาลัย	"
	80.	โรงเรียนสระยาไสสมวิทยา	"
	81.	โรงเรียนบรรหารแจ่มใส 5	"
	82.	โรงเรียนดอนคาวิทยา	กลาง
83.	โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา	"	
สุพรรณบุรี เขต 3	84.	โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม	พิเศษ
	85.	โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย	"
	86.	โรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา	ใหญ่
	87.	โรงเรียนด่านช้างวิทยา	"
	88.	โรงเรียนบรรหารแจ่มใส 7	กลาง
	89.	โรงเรียนบ่อกรูวิทยา	"
	90.	โรงเรียนทุ่งแฝกพิทยาคม	"

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นายก่อภพ ยี่หระ
 วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 1 เมษายน 2505
 ที่อยู่ 46/1 ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2526 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.กศ.สูง)
 วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
 พ.ศ.2538 ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สถาบันราชภัฏนครปฐม
 พ.ศ.2546 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2527 ครู 2 โรงเรียนคลองไผ่พิทยา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
 พ.ศ.2532 อาจารย์ 1 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
 พ.ศ.2547 ครู ค.ศ. 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
 พ.ศ.2550 รองผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดประสาธสิทธิ์ อำเภอดำเนินสะดวก
 จังหวัดราชบุรี